

Theatre as dialogue for exploring student agency.

Rick Fingal.
Master Education in Arts.
Piet Zwart Institute.
Rotterdam, The Netherlands.
June 2016.

Acknowledgment.

First of all, I would like to thank my students Pedagogical Work and Social Work from the MBO Almere College, who participated in my research. To those extraordinary students who take care of our elderly, our parents and grandparents, to they who take care of our children in Day- Care Centers, who guide toddlers to tread steadfast on their way towards and within the elementary school system. They are the Social Workers that work with our at risk youth, who listen, inspire and give new perspectives. They are those who guide us on our way to finding social, emotional and economical assistance, when we need it. They are those who help us regain and maintain our agency in those moments in which tying our own shoelaces has become something we, momentarily, cannot (remember how to) do. To my students who care, encourage, facilitate, organize, assist, help, inspire, give perspective, guide and do so much more, I, and no I am not being sarcastic for once, thank you.

A big thanks to my supervisor Frans- Willem Korsten, whom always starts his tutorials with the most inviting “Tell me, how can I help you?”, for helping me navigate my, often, unintelligible thoughts. And my 2nd supervisor Clare Butcher, whose classes I’ve enjoyed immensely, and has the most beautiful reading voice. She should do something with that voice! Voice acting maybe, to start with?

My readers Susana Rojer- Jacobs and Martijn Balm, thanks for your time and your feedback. To all my tutors and teachers at the Piet Zwart Institute, department of the Masters Education in Arts, thanks for your expertise.

And last but not least my external critic Thera Jonker who, since I did my training as a theatre maker, has been reading my attempts at committing my thoughts to paper and who always has invaluable and concise feedback to give.

And so here is my attempt at creating my very own Frankenstein;
“Theatre as dialogue for exploring student agency.”

“We are all here on earth to help others; what on earth the others are here for, I don’t know.”

W.H. Auden.

Table of Content.

Acknowledgment.....	2
Abstract:.....	7
1. Introduction.....	8
1.1 Context.....	8
2.1. Development of my own Forum Theatre Project.....	10
2.2. Open structure.....	11
2.3. Theory and dialogue driven course.....	11
2.4. Forum Theatre part of Boal's Theatre of the oppressed (1974).....	11
2.5. Application of Boal's Forum Theatre and Theatre of the oppressed within my Educational Project.....	12
3. Agency and its complexities.....	14
3.1. Speech- Act Theory.....	14
3.2. Improvisational Theatre.....	15
3.3 Inside- out acting and Transformation.....	16
3.4 Placing Agency within a narrative- based structure: complexity of learning.....	16
4.Findings.....	18
4.1 After analysis of the student questionnaires the following findings can be reported on 4 main categories;	19
4.1.2 Freedom – Structure.....	19
4.1.3 Missing guidelines and Pre- determined expectations.....	20
4.2.3 Rules and Boundaries.....	21
4.1.4 Time.....	23
4.1.5 The role of the teacher.....	23
4.1.6. Trust.....	24
4.1.7 Grading.....	26
4.2 Space for own input.....	28
4.2.1 Personally Significant.....	28
4.3. Theory- Practice.....	29
4.3.1 Theory – Reflection.....	30
4.4 Ownership.....	31
4.4.1 Shared Ownership.....	31
5. Agency as commitment to meaning through a Complexity Theory lens.....	33

5.1 Complexity lens on learner's agency: Where do students PW and SW locate their agency.	34
Freedom- Structure: a dialogue based structure;	34
5.2 Space for input.....	36
5.3 (Shared) Ownership.....	37
5.4 Conclusion.	37
Bibliography:	39
6.Educational Project Report.	41
Session 1.	43
Session 2.	44
Impression of working mode (session 3)	45
Impression of the play:	45
7.Appendix.	46
7.1 Student Questionnaire Questions (English).	46
7.2. FTP 2015 Student Questionnaires.....	47
Questionnaire 1.	47
Questionnaire 2.	49
Questionnaire 3.	50
Questionnaire 4.	51
Questionnaire 5.	52
Questionnaire 6.	54
Questionnaire 7.	55
Questionnaire 8.	56
Questionnaire 9.	58
Questionnaire 10.	59
7.3 FTP 2015 Individual interviews.....	60
Interview 1.	60
Interview 2.	66
Fragment Interview Hieke van der Meulen, teammanager PW and SW.	70
7.4 FTP 2015 Nodes.....	74
Freedom.....	75
7.5 FTP 2016 Student Questionnaires.....	78
Questionnaire 1.	78
Questionnaire 2.	80

Questionnaire 3.	81
Questionnaire 4.	82
Questionnaire 5.	83
Questionnaire 6.	85
Questionnaire 7.	86
Questionnaire 8.	87
Questionnaire 9.	89
Questionnaire 10.	90
Questionnaire 11.	92
7.6 FTP 2016 Individual Interviews.	93
Interview 1.	93
13-04- 16.....	93
Interview 2.	99
Interview 3.	101
Interview 4.	104
Interview 5.	107
Interview 6.	109
Interview 7.	112
7.7 FTP 2016 Video- Logs.	114
7.7.1 Video- Log questions (English).	114
Video- log week 3.	115
Video- log week 4.	115
Video- log week 5.	115
Video Log week 6.	115
7.8 FTP 2016 Nodes.	116
Freedom- Structure.	116
7.9 Complexity Theory analysis of data.....	119

Abstract:

This research is an attempt to find out where students Pedagogical Work and Social Work experience and locate their own agency as meaningful. The issue is of relevance because they are expected, in the future, to be able to restore, stimulate and maintain the agentic behavior of their clients. They can only do so in an intelligent way if they know how to define and locate their own agency. For this research I have studied literature on agency and learner's agency, used Form Theatre as a vehicle in order to facilitates dialogue on stage and stimulate students' agentic behavior, and I have interviewed students on their self- believe in their agentic possibilities.

What is student agency?

In this research on the subject of student agency within the setting of a Vocational College (MBO: Dutch Vocational College system), I employ the definition of agency as **commitment to meaning**, as it is proposed in Joshua Tanenbaum's¹ research on agency in narrative based games. My use of Tanenbaum places student agency in the context of a reflexive dynamic structure where there is interaction between the student's agentic behavior and the teacher, the curriculum and by extension the educational institution. Agency is explored further on the basis of speech- act theory, improvisational theatre and inside- out acting (transformation). In this context, student agency is seen as a dialogue between the student and the teacher. By delineating agency as commitment to meaning; as a dynamic interaction which takes the form of a dialogue between student and teacher, the nature of agency takes on an emergent and dynamic nature.

How do I study student agency?

To zoom in on where agency as commitment to meaning emerges within the interaction between the student(s) and teacher, I employ Sarah Mercer's research on learner's agency. Sarah Mercer's complex theory research on learner's agency within the context of English as a second language, views student agency as emergent in different constellations. By the use of her 4 categories (Contextually, Interpersonally, Intrapersonally, Temporally), I try to locate where my students, in turn, locate their agency as commitment to meaning. By employing the open- coding and axial- coding process of the grounded theory methodology to student interviews and student questionnaires, I try to gain more insight into which theme's, categories or concepts are salient when students speak about or on their student agency.

Forum Theatre: an exercise in emerging student agency as commitment to meaning.

I will use Forum Theatre as a working model because of its focus on restoring a praxis of action based on what is meaningful or urgent for a group to address. This form of theatre facilitates a dialogue between me and my students about meaningful agentic behavior that is grounded within a practical exploration of agentic behavior. For this end I've created a space within a Forum Theatre Project course where there is no course description, no weekly planning and no known formats (for planning, reflection, or working) for students; a mode of working where dialogue and emerging shared and individual interests structure the course instead of the fixed structure(s) that students normally follow within a course.

¹ TANENBAUM K., TANENBAUM J. (2008). Improvisation and performance as models for interacting with stories. *Josh the geek Movement*. [Online] Available from: http://josh.thegeekmovement.com/Tanenbaum_IS08_final.pdf [accessed on June 16th 2016]
 TANENBAUM K., TANENBAUM, J. (2009). Commitment to meaning: A reframing of agency in games. *Josh the geek movement*. [Online] Available from: http://thegeekmovement.com/ktanenbaum/wp-content/uploads/2010/06/tanenbaum_tanenbaum_2009_commitment_to_meaning_dac.pdf [accessed June 12th 2016]
 TANENBAUM, J. (2015). Identity transformation and agency in digital narratives and story based games. *Josh the geek movement*. [online] Available from: <http://summit.sfu.ca/item/15285> [accessed June 12th 2016]

1. Introduction.

How can I, by use of the principles of Forum Theatre, find out where the meaningful aspect of agency is situated for my (MBO) students Pedagogical Work (PW) and Social Work (SW), whom are expected to be able (in the future) to guide their clients “into their own strength”? To that order I will have to answer the questions: What is agency; How do student’s self- belief about their agentic behavior influence their agency; Where do students locate their learner’s agency?

1.1 Context.

Pedagogies at Vocational Colleges:

Vocational College’s level 3 and 4, train students at level 3 to be assistants in all fields and professions. At level 4 students are prepared for a mid- entry position within professional fields or are also qualified to enter upon graduation into Colleges for applied sciences (HBO). Vocational Colleges also know a level 1 and 2 training. Yet in my case these are not relevant, as I don’t work with level 1 and 2 students. In an interview with the team manager of the Pedagogical Work (PW) and Social Work (SW) studies at the MBO Almere Hieke van der Meulen, she pointed out that the dominant Pedagogy within Vocational Colleges is the evidence- based approach to education of Robert J. Marzano².

Hieke van der Meulen: “Structure being the dominant narrative within the Marzano approach to education.” Though we, the department for Pedagogical Work and Social Work at the MBO Almere, have rejected Marzano’s pedagogy in the past (2010), because teachers found the approach “Childish” and not really suitable for students who will have to be able to help guide clients to be as self- reliant as possible, van der Meulen states that his Pedagogy will nevertheless be introduced within all courses offered at the ROC Amsterdam and all its dependencies, which includes the ROC Flevoland; ROC Almere, ROC Lelystad and ROC Dronten. The structure and outcome oriented pedagogies which are dominant within Vocational Colleges stem from the training oriented way of educating Vocational High School and Vocational College students. The focus is on acquiring the practical skills and competencies needed for their future professions.

1.2. New Curriculum.

Till September 2015 the ROC Almere’s curriculum for 1st year students PW and SW was geared at preparing students in the first 2 trimesters of the academic year for their internships in the 3rd and 4th trimester. Courses were given to students based on their instrumental value for their internships. From September 2015 onwards the curriculum has been changed, starting with the 1st year students. The Model developed by Prof. dr. Marinka Kuijpers³ for the purpose of the subject Career Orientation, has been implemented. According to the teammanger of the PW and SW courses Hieke van der Meulen, the choice for Marinka Kuijpers has to do with the fact that Vocational High schools (VMBO) are very satisfied with her system. As students from Vocational High Schools go onwards to study at a Vocational College (MBO), adopting Marinka Kuijpers’ model would guarantee continuity in the learning trajectory of Vocational students.

Though personally critical of the model of Marinka Kuijpers that focusses on students’ own experiences and feeling in its initial ‘phases’, the model is however geared towards students orientating themselves on the work field; finding out where they would like to work and actively

² WELCH, L., ADAMS, G., BROWN, J. L., WELCH, A., & MARZANO, R. J. (2008). *The Art and science of teaching*. Alexandria, Va, ASCD.

³ <http://www.leerloopbanen.nl/home/uploads/Documenten/Marinka-Kuijpers-CV-2015.pdf>

creating a network from which, as stated by Marinka Kuijpers during a training at the ROC Flevoland in 2015, students acquire autonomy. When asked, by me, how and when her model focusses on student's agency, she stated that through this network creation, student agency and autonomy is developed. Still I find her model highly focused on "what becomes possible (science), what gets funded (economy) and what becomes prioritized (Politics)"⁴, in the later stages of her model. Her model, that is designed to be a cyclical process, always comes back to what "moves, inspires, and drives" the student; this part of her model I find interesting and aligns better with my own concept of what student agency entails.

Within the new curriculum, introduced in September 2015 at The ROC Almere, which is geared towards stimulating students to become agents whom are capable of giving direction to their own learning process by placing what is meaningful to them central, students are expected to shape the trajectory of their education. For this shaping of the student's educational trajectory the course Career Orientation (Loopbaanoriëntie en Begeleiding), the model developed by Prof. Marinka Kuijpers, is used together with the creative courses Theatre, Music and Visual Arts. By rounding off a learning unit, a cluster of courses which are interlinked (thematically or content wise), through a presentation (an Integral Assignment), students translate the knowledge and skills they have acquired with the help of a creative subject (Theatre, Music, Visual Arts) and present this to an audience.

Central to this presentation, the integral assignment, is the student's ability to creatively communicate what was meaningful to her within a learning unit. The current assumption is that by presenting meaningful experience(s) or knowledge/ skillsets acquired within a learning unit through the arts, students are actively shaping (giving direction to) to what is meaningful to them within a learning unit. The choice made to give the arts a central place within the curriculum has been made unanimously by the teachers of the PW and SW courses. The arts are not only seen as a way to make students more creative, but also a way to help them express their passions, what is meaningful to them, and a way to help them deal with diversity and different perspectives. There where, according to Hieke van der Meulen, the arts are being defunded (nationally) within the PW and SW studies, we have made a conscious decision to increase their importance. Placing the arts central within the curriculum, can be seen as a way to counter the effects of the evidence- based and result- oriented approach Pedagogy of Marzano that will become dominant within the Vocational Colleges.

Questions that arise, then, are: Where do students locate the form(s) of agency that they find "meaningful"? From which locus are they giving direction (shaping) to their learning trajectory? How can I help them find form(s) of agency that they find meaningful?

2. Starting point: the relation to Forum Theatre.

"Conventional theatre is governed by an intransitive relationship, in that everything travels from stage to auditorium. (...) Lest the magic of stage be shattered, silence is required. In the theatre of the oppressed, by contrast, dialogue is created. This theatre asks its audience questions and expects answers." (Boal, 1998)⁵

My research is situated within the context of a Forum Theatre Project. Forum Theatre together with simultaneous dramaturgy, image theatre, and Theatre as discourse (newspaper theatre, invisible theatre, photo- romantic theatre, breaking of repression, myth theatre, trial theatre, masks and rituals) form Boal's Poetics of the Oppressed. Each one being a form of theatre that is geared towards making people conscious of the dynamics of oppression they might be subjected to. Within Boal's Forum Theatre, the audience intervenes directly in the dramatic action on stage.

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=Afv8QOR9zEA>

⁵ BOAL, A. (1998). *Legislative Theatre*. London: Routledge.

Forum Theatre has a strong tradition within many countries and is used to raise consciousness concerning social oppression and finding answers to breaking open the cycle of oppression. Within the Netherlands Stichting Formaat⁶, a workplace for participatory theatre, is known for its integration of Forum Theatre within the city of Rotterdam. A myriad of research on how Forum Theatre encourages participation, stimulates consciousness about social conditions and restores social praxis, has been conducted by this organization. Stichting Formaat that also organizes the international Forum Theatre Festival in Rotterdam each year, works with international organizations such as Combatants for Peace⁷. A Palestinian – Israeli coalition that uses Forum Theatre as a means to make people aware of the conditions and discourses that perpetuate and maintain the occupation. Forum Theatre, making conscious and stimulating action, is used here to contribute to the consciousness that is needed to end the occupation. Stichting Formaat has, for example, developed the combatants' for peace's "Polarized Theatre of the Oppressed" method into a method for dealing with conflicts. In India JANAM⁸, Jana Natya Manch (people's theatre front) incorporates in their street theatre, principles from Forum Theatre in their open-air performances on the price rise, elections, communalism, economic policy, unemployment, trade union rights, globalisation, women's rights, education system, etc. To refer to one of the researches I personally found interesting to look at, which concerns Forum Theatre and how it stimulates audience engagement, understanding different perspectives and how it helps gain insight into the dynamics of power relations, the 2014 Warwick University (UK) "Forum Theatre: Performance as Research?"⁹ by Julie Hudson, can be a good example of research that has been done concerning Forum Theatre. As for the use of elements of Forum Theatre within an educational setting, Theatre Switch¹⁰ in Driebergen- Zeist (The Netherlands), is the biggest provider of educational theatre in the Netherlands, reaching 40.000 high school students yearly. Theatre Switch uses Forum Theatre principles to deal with subjects such as bullying and discrimination, focusing on starting a discussion with high school students on how to deal with these subjects and finding their own solutions to these problems by staging them. All the above examples of organisations, initiatives and research on the workings of Forum Theatre, reinforce the fact that dialogue and participation contributes to understanding and stimulates agentic behavior.

2.1. Development of my own Forum Theatre Project.

My Forum Theatre Project started its first cycle in the summer of 2013 as an assignment from the department of Social and Pedagogical Work to the department of drama to work with the organization We Can Young¹¹. We Can Young is an organization that offers classes that, amongst others, have to deal with the empowerment of young women. We Can Young focusses on lectures concerning Gender and Gender Inequality. After the first cycle in 2013, 10 week course, in which We Can Young provided 5 lectures (5 weeks) where I found their content to be too much centered on feminist discourse, in the cycle of the summer of 2014 I limited the hours of the lectures provided by We Can Young to 3 weeks of the course and I focused the course on Inequality in general. I also opened the structure of the course in order for students to write their own texts and direct their own scenes. In the cycle of 2013 students were still required to watch videos from the site of We Can Young, and based on these scenes students would write variations on the scenes provided by We Can Young.

⁶ <http://www.formaat.org/kenniscentrum/publicaties/>

⁷ <http://cfpeace.org>

⁸ <http://www.jananatyamanch.org/programmes.htm>

⁹ http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/english/about/people/students/enrjac/myresearch/forumtheatre/pg_conf_forum_theatre_par_2014.pdf

¹⁰ <http://switchweb.nl>

¹¹ <http://www.wecanyoung.nl>

2.2. Open structure.

In the cycle of the summer of 2015, which is part of my data- collection, the course was redesigned by me. The cooperation with We Can Young was halted, and Forum Theatre was introduced as the form of theatre in which the course (10 weeks) would be grounded. The structure of the course became open, with no course description, no weekly planning, and without the formats usually used within the project based courses, i.e. formats for planning, formats for reflection, formats for formulating learning goals. I opened up these formats in order to let them either emerge from dialogue or emerge potentially show themselves to be superfluous, and by doing so solely focussing on dialogue as being the driving force for this parcours. The pre- determined structural elements in both the 2015 and 2016 cycle of the Forum Theatre Project that were placed in space were 1. a presentation in the 7th week of the course for the 1st year students and 2. handing in a written text on a discours not later than in the 5th week. The course consisted of 5 weeks of discussions on theme's concerning inequality (Gender, Race, Religion and relationships) followed directly by theatrical improvisations on stage. Afterwards students wrote their own texts and created their own scenes followed by a dress rehearsal in the following week and a presentation in the 10th week.

2.3. Theory and dialogue driven course.

In the cycle of the spring of 2016, a seven week Forum Theatre course, theory was introduced within the course. Whereas in the cycle of 2015 talking points arose organically from the group, in the cycle of 2016 themes as discourse (subject and power), free will, hate speech, freedom of expression, speech act theory, agency, the progressive emancipatory framework, transgression, oppressive discourse concerning women, migrants, vocational college students, sexual diversity and gender were introduced. Forum Theatre was used to stimulate students to write texts about oppressive discourses that they would like to 'break open', resulting in a Forum Theatre play that was more constituted by monologues than by scenes. Dialogue (classroom context and on stage through improvisations) between students and teacher became the structuring element of the course, which gave space for the course to follow the interests of the students concerning the connectios that they made with the theories provided in the course.

2.4. Forum Theatre part of Boal's Theatre of the oppressed (1974).

Boal's main points in his Theatre of The oppressed (1974)¹² is an argument against 1. The aristocratic ownership of the means of production of a theatre production. Theatre that started as a ritual with song, dance and theatre and where everyone participated, turned in to an aristocratic art form with the conception of the Protagonist and later on the Antagonist. 2. Through the poetics of Aristotle, Boal argues, that theatre became a tool of repression of the people. Through Aristotle's poetics for tragedy and his narrative structure based on empathy and identification with the main character - who possesses a characteristic (ethos) that is "unlawful" seen from a political point of view, which is both the reason for the hero's success as later his own downfall -, the audience first admires the hero, then pity him for his downfall and afterwards fears the hero's downfall. The audience recognizes this/ these same "unlawful" tendencies within themselves. Through Catharsis, where the hero first comes to understand (dianoia) that his unlawful ethos leads to his downfall, the audience is purged of its own unlawful tendencies by the fear it triggers within themselves by witnessing the hero's downfall. In short repressing sentiments of (political) revolution within the audience through the process of Catharsis, where empathy (identification with the hero) is the central tool by which this is achieved.

¹² BOAL, A. (1997). *Theatre of the oppressed*. London: Pluto Press.

Boal advocates for a form of theatre that is more geared towards making the audience conscious of the cycles and dynamics of oppression. Conscious being within Boal's Poetic a matter of understanding. Boal also refers to Brecht's Marxist Poetics, where empathy and the identification of the audience with the characters on stage is challenged by Brecht's "alienation" technique. Within the Brechtian Theatre (Epic Theatre), this takes shape through the actor on stage breaking the fourth wall, directing himself directly to the audience, and commenting on what is happening on stage, and by doing so, shifting the play to a meta-level narrative. Boal, though respectful of Brecht's Poetics, is still critical about the fact that the 'dramatist's voice', is the voice that is doing the thinking and commenting within Brecht's Poetics, not the audience.

From Aristotle through Brecht, Boal arrives at his own Theatre of the Oppressed. A poetics he started to develop within the People's Theatre in Peru and The Arena Theatre in Sao Paulo. A democratic style of theatre, where the stage belongs to everyone, where the distinction between actor and spectator collapses (Spect- Actor), where everyone can participate in the play at any time, but more importantly, a poetics of theatre that is based on becoming conscious of one's situation and understanding the underlying dynamics of oppression within that situation, so that action can be taken to change the cycle of oppression.

Restoring praxis: understanding leads to action. An idea that is confirmed in the 2014 research by Julie Hudson at The Warwick University in the UK, mentioned on page 11. Her research concludes that The Forum, discussion with the audience about the play, and the participative nature of Forum Theatre, by the means of the Spect- Actor, makes audience members understand character better and the dynamics on stage. By comparing audience responses before and after the forum, it becomes clear that audience member's perspectives shifted and became more comprehensive of the dynamics on stage.

Though Boal's Theatre of the oppressed is flexible, for it has no formal 'language', different genres can be used, it is always geared towards avoiding empathy and identification.

2.5. Application of Boal's Forum Theatre and Theatre of the oppressed within my Educational Project.

1. From Augusto Boal's Forum Theatre I mainly use the principle of the Spect- Actor, for it is the tool within the arsenal of the Theatre of the Oppressed, that is most geared towards stimulating agentic behavior. This means that audience and players both perform the role of spectator and actor. The idea of the Spect- Actor is for the audience to take over a character(s) within a scene at the moment that a problem on stage seem to come to full fruition. Traditionally either an actor or an audience member can shout out "Stop!". The scene would then be halted, and an audience member(s) can take over the scene, either by becoming a character or by giving suggestions for possible solutions to the problem on stage.
Both in the presentation of my own Forum Theatre play as within the rehearsal process, by the use of improvisational theatre where each player could be both actor and audience (democratic theatre), I created a space for agentic behavior. Through the use of improvisational theatre during the parcours of making the play, speech- act theory is reinforced: to act on what is said by the actors on stage. The element of 'the social contract' is applied. Improvisational actors adhere to the rule that they will make each other look good by following on each others "offers", that is, following up on actions present in statement (speech- acts) that actors make towards each other on stage.
2. The "Joker" is used within the Forum Theatre play. A "Joker" is traditionally one player that doesn't have a role or character in the play, but rather comments on the play, and asks

questions to the audience. Within the Forum Theatre Play that is part of my Educational Project, we used different “jokers”, an every “joker” was a “character” as well. By doing so I’d made the role of the “joker” one that is more democratic than Boal’s own conception of the “Joker”, thus making it possible for more people to comment on the actions on stage.

3. Lectures. Lectures as texts is used within the poetics of Theatre of the Oppressed. In my Forum Theatre Project students wrote their own texts based on discourses that are repressive of different groups (Women, Immigrants, Refugees, Muslims, Transgenders). The play consisted mainly out of lectures. By extension this also means that there were no recognizable “characters” that went through some kind of development. These texts, these lectures can be seen as the dramatic device of the “voices with a consciousness” instead of characters.
4. Dedication. Theatre of the Oppressed uses dedications to current events that are referenced at the beginning of the play. In my research, students and I used the farewell text of the Transgender Joshua (Leelah) Acorn, who committed suicide in 2014 and posted this letter on his blog. A letter in which Leelah brings attention to the cause of Transgenders and asks for more attention for Transgenders within the educational system. Though we did not make a dedication at the beginning of the play, or explicitly referred to this story, the letters were “found” during the play, and read out aloud. This created during the play an emotional narrative, thus going against Boal’s assumption that only understanding leads to action.
5. Forum Theatre. By bringing on stage the moment described by Leelah in her farewell letter, in which she confronts her mother with her being transgendered, the audience was invited to step in order to try to break the cycle of her mother’s (played by a “joker”) aversion towards her being transgendered. The audience could intervene in the play by taking over the role of Leelah, sticking to the element of the Spect- Actor of Forum Theatre. Interesting to note is that, while during rehearsal we could not find a solution for the conflict between Leelah and her mother, the audience member who took over the role of Leelah found an opening, by claiming his right to choose. “It is my choice to make, and if you don’t agree, I will leave home and never return back.” Agency as choice was deployed within the scene by the audience member who entered the play, to empower himself. An act that made the entire Forum Theatre Project come full circle; bringing it back to which choices are meaningful to an agent.
6. Music. (instrumental) Music was used during the entire Forum Theatre created by my students and I to create sub- text or to make clear what the emotional “colour” was of a scene. Boal uses music more as a way to comment on the action on stage. We used it to create emotional impact. Ending the play with the song “Listen” (Beyonce) to create a climax within the play, in which a “visual” monument was created for Leelah on stage. A dedication at the end instead of at the beginning that is emotionally charged instead of being analytical in nature.
7. Invisible Theatre. My students and I placed a “joker” in the audience. A black actress, unknown to the audience, was part of the play. The black actress stands up during a text of a Caucasian actress on stage, and challenges the progressive outlook of the Caucasian actress that “not all migrants are criminals.” Instead of applauding this statement, the black actress, who herself is a political refugee, makes clear that the statement itself is belittling, and that migrants are capable of speaking for themselves. This created the effect of the audience not really knowing who is an actor and who is a spectator. Reinforcing the idea of a Spect- Actor.

In short by the use of different elements of the Boal’s Poetics of Theatre of the oppressed, and the flexible application of them, but also by the use of techniques that create empathy, stir up emotions, we used Boal’s Poetics to restore action through becoming conscious of cycles of oppression, but also used techniques that stimulates action through empathy; To move by becoming conscious and to move by being moved (emotion). As both the players, 2nd year students Pedagogical Work en Social Work, and the audience, 1st years Pedagogical Work and Social Work, have a *modus operandi* that is fueled by empathy and altruism, the introduction of empathy within a Forum Theatre Production as a

way to move the audience (and not make them passive as in the Aristotelian Poetics) is a tool that works effectively and should not be avoided for the sake of ideology: Boal's "understanding leads to action, empathy leads to passivity".

3. Agency and its complexities.

In the papers "Improvisation and performance as models for interacting with stories (2008)¹³", "Reframing agency as commitment to meaning (2009)¹⁴" as well as in Joshua Tanenbaum's dissertation "Identity transformation and agency in digital narratives and story based games (2015)¹⁵", Tanenbaum has conducted an ongoing research based on redefining the dominant notion of agency as representing choice or freedom within games, to one of agency as representing commitment.

The main conclusion that Tanenbaum draws is that, under the influence of the construction of agency as freedom or choice, every authoritative definition of players' agentic behavior within games, is seen as singular; meaning that players are seen as exercising only one (static) agentic behavior, or only finding pleasure in one mode of behavior. Players either socialize or are an agent of chaos, they are either a dramatist or a gamist, managers or participants, achievers or socializers. None of these definitions and categorizations by different scholars can explain, according to Tanenbaum, why an introvert becomes an extrovert in digital games. Alluding to some kind of essential view of the subject (player); the subject being some kind of static entity.

Next to this phenomenon, Tanenbaum also attributes the above mentioned view of the player's agentic behavior or identity as a result of seeing the "reader" of a game as a player and not as a performer. The performer being someone who acts and interacts with the author (designer/ system), thus defining a performer as an actor that interacts *with* the author's (designer/system) narrative instead of just acting *in* or *upon* the narrative present in the digital environment like a 'player' does. Tanenbaum redefines or transforms the identity of the player to that of the performer, by the use of J.L. Austin's Speech- act theory, where the performer and author (designer/system) are seen as participants whom discern each other's intention and interact with each other based on these stated intentions in the form of a dialogue. The commitment to each other's stated intentions creates a meaningful interaction, where actions uttered in language are followed up upon, and narrative starts to emerge through this interaction which is meaningful for both participants (performer and author). From the redefinition of the player as a performer, Tanenbaum brings in two new premises into his conceptualization of agency as commitment to meaning: namely improvisational theatre (unscripted drama) and the notion of Transformation (scripted drama) from the American tradition of Konstantin Stanislavski's¹⁶ method acting.

3.1. Speech- Act Theory.

The first premise used, borrowed from Austin's Speech Act Theory¹⁷, is that agency has an illocutionary force. Illocution defines the nature or quality of a speech act, or its 'situatedness', it marks from where an 'spoken act' is undertaken; from an assertive, directive, commissive, expressive or declarative position. This can be seen as a gradual scale for stating how much agency a speech act exerts. From

¹³ http://josh.thegeekmovement.com/Tanenbaum_IS08_final.pdf

¹⁴ http://thegeekmovement.com/ktanenbaum/wp-content/uploads/2010/06/tanenbaum_tanenbaum_2009_commitment_to_meaning_dac.pdf

¹⁵ <http://summit.sfu.ca/item/15285>

¹⁶ Konstantin Sergejevitj Stanislavski (1863 – 1938) was a Russian actor, director, drama theorist and author whose work was influential to the development of social realism in the former Soviet- Union and the psychological realism in the United States of America.

¹⁷ John Austin (1911- 1960) was a British philosopher of Language whose lectures at Harvard (1955) were published posthumously in 1962 in the book 'How to do things with words'.

limited agency as in “It’s raining outside” to actually constituting and being an act “I now pronounce you husband and wife.”¹⁸ Austin distinguishes 5 categories, or places of “situadness”, of the Illocutionary force:

1. Assertive: Commits the speaker to the truth of a statement.
2. Directive: Attempts to get the listener to do something.
3. Commissive: Commits the speaker to future action.
4. Expressive: Expresses the speaker’s psychological state.
5. Declaration: Brings reality into alignment with the content of the statement.

Discerning what the stated intention is of the performer, may demand ‘communicative competence’ by both performer and author (designer). “Communicative competence” is seen as the ability to state one’s intentions clearly, take responsibility for the commitments these entail, and also being able to discern other people’s intentions and underlying commitments. A skill which Tanenbaum rightfully correlates with the years of training that it takes improvisational theatre actors to acquire, yet both within improvisational theatre as within speech- act theory, discerning each other’s intentions and not ignoring them, is how narrative and trust emerges between actors on stage. In this way Tanenbaum focusses agency as commitment to meaning on a dialogical relationship between performer and author (designer).

“Commitment as entailed by the illocutionary point of an utterance is critical to establishing trust and communication between actors, as seen in improvisational theatre as well as everyday conversation.” (J.Tanenbaum, K.Tanenbaum 2009:4)¹⁹

3.2. Improvisational Theatre.

The second premise used by Tanenbaum to redefine agency as commitment to meaning is improvisational theatre. A tool that I too extensively use in my Educational Project as a way of stimulating student’s agentic behavior. Tanenbaum refers to different practices within improvisational theatre. In this context the most relevant for my thesis and Educational Project is the notion of the “social contract” between actors. This social contract entails a commitment to the “offers” that actors give each other in a scene and the “affordances” they create. An example of an ‘offer’ can be one actor stating that another actor’s pants is on fire, by accepting this “offer” a narrative emerges, which create possibilities or “affordances”. An offer is always accepted and integrated into the narrative within improvisational theatre. This creates trust between actors, but also facilitates the emergence of a narrative. This “social contract”, which comes down to a collaborative nature and mindset between actors, affords a narrative to emerge and keep on emerging, constantly shifting in meaning by the mutual interaction fueled by the “offers” between actors.

Thus what is meaningful to a performer is, as within improvisational theatre, dependent on the changing context (narrative); that which is meaningful is “emergent”. The trust mentioned in the refers to the degree of certainty that both agents, the performer and the author (designer), have in their ability and possibilities of reacting to each other’s action in an improvisational manner, without either one not following up on the intention of the other. The emergent meaning within improvisational theatre through the commitment of the actors to each other’s actions and intentions, breaks open the static paradigm of agency as freedom or choice, and orients itself towards agency as

¹⁸ John Austin in his book ‘How to do things with words’, 1962.

¹⁹ TANENBAUM, K., TANENBAUM, J. (2009). Commitment to meaning: A reframing of agency in games.

[online] Josh the geek movement P.4. available from: http://thegeekmovement.com/ktanenbaum/wp-content/uploads/2010/06/tanenbaum_tanenbaum_2009_commitment_to_meaning_dac.pdf [accessed June 12th 2016]

commitment to meaning, emergence, trust (social contract), and making each other look good by accepting each others “offers”. Agency is not defined in this relation of trust as freedom or choice, but as engagement.

3.3 Inside- out acting and Transformation.

The third premise that Tanenbaum uses to redefine Agency as commitment to meaning is the notion of Transformation which follows from the outside- in acting approach of the American tradition of Method Acting which elaborates on Konstatin Stanislavski’s method acting, often also referred to as “the system.” Konstatin Stanislavski²⁰ first developed his inside- out acting approach (1911 – 1916) which is constituted on a psychological approach of a character, where **Knowing** and the **Why** is the dominant approach. Through knowing one’s character, the actor gets access to the emotions, desires, motivations, idiosyncracies, fears, thoughts of a character.

Later on Stanislavski saw that the inside- out approach of acting lead to actors who were over-absorbed with their own character’s inner world. He then developed his outside- in approach to acting (1934 -1938). The outside- in acting approach is geared toward the **How**, to be specific the physical action on stage. This approach emphasizes what Stanislavski called the “psychophysical” activities of the character. Outside-In Method acting works through embodied actions and external scaffoldings, intended to elicit an internal cognitive transformation into a character.

From this comes the notion of Transformation, used by Tanenbaum to reframe agency as commitment to meaning, to be specific in the context of locating agency within the interaction with an outside narrative, rules and limits. This notion of Transformation, creates a state of flow, where the performer connects with a context outside of himself (narrative, rules, limits, environment), going beyond the idea of immersion, being inside the digital world, but instead of that he becomes the character that he is performing within the digital world.

This can be seen as the answer to Tanenbaum’s unanswered question by the leading scholars within narrative- based games, as to why an introverted person becomes an extraverted player within a digital game. Tanenbaum attributes this to the notion of Transformation. Thus, at first glance, coming to a more flexible view of the subject and its agentic behavior or agentic identity.

3.4 Placing Agency within a narrative- based structure: complexity of learning.

Sarah Mercer²¹ argues In ‘The complexity of Learner Agency’ (2012)²² for a Complex Theory²³ approach of learner agency. Mercer argues against an “essential” view of agency, by approaching agency as an emergent phenomenon, a complex system, that is always in flux.

²⁰ Konstatin Stanislavski (1863 -1938) was a Russian actor, director, drama theorist and author, who contributed to the development of social realism in the former Sovjet Union, the development of the psychological realism in the United States of America. Stanislavski developed a systematic approach to acting geared towards “artistic truth”, meaning actors experiencing the part on stage. His acting approach is often referred to as “the system”.

²¹ Sarah Mercer is an Austrian researcher and teacher at the University of Graz in Austria. She holds a PhD in applied linguistics from the University of Lancaster (U.K.).

²² MERCER, S. (2012). The complexity of Learner Agency. *Journal of Applied Language Studies*. Vol 6, 2, 2012, 41 -59.

²³ Complexity Theory is the study of complex systems which are made up from different parts that interconnect in intricate ways.

Sarah Mercer defines a complex system as follows:

"The components of a system may themselves be processes or systems leading to complex systems nested within complex systems descending at various levels; all of which in turn contribute to a larger system. The constellation and interaction of these different components is one of the defining characteristics of a particular system (....) Another core characteristic of a complex system is its dynamic nature. Everything within the system is dynamic and in a constant state of flux giving rise to changing states in the system and the way in which the components interact."
(Sarah Mercer 2011, p.429)²⁴

By approaching agency as "situated", the different constellations (context) within which agency can emerge as meaningful to a student, agency can be traced back to four main domains. Domains that, in many instances, in themselves can be a complex system on their own.

"in the first stages of data analysis sought to describe the 'situated' nature of learner agency, the data suggest that it can be conceived of as being in four main domains: contextually, interpersonally, temporally and intrapersonally (including embodied)" (Sarah Mercer 2012, p. 46).²⁵

Next to this 'situatedness' of agency according to Complexity Theory, Sarah Mercer also looks at the agent's own believe in her own agentic behavior. How do the beliefs, motivation and feelings of an agent influence her agentic behavior and how does this correlate with the situatedness of her agency?

Complexity theory is useful for my research in regards to the categories and domains in which agency can be situated in different constellations; a way of bringing into focus where agency is emerging. A framework that zooms in on, and possibly facilitates, the answer to the question: 'Where do students locate their own agency? And how does the agent's self- believe in her own agentic behavior influence where students locate their own agency as commitment to meaning?

I also find it important to draw attention to the fact that I employ complexity theory to counter and compliment the more static theoretical elements that come from borrowing Joshua Tanenbaum's conception of agency as commitment to meaning, namely his use of Stanislavski's outside- in acting "Transformation", and him borrowing from Austin's speech- act theory. Though through his research Tanenbaum redefines the identity of the gamer, as one that goes beyond the more static conception of the player by game theorists, by asking the question "How can an introvert become an extravert in a digital game?", his theoretical framework still see the subject's agentic behavior as going from A to B. This binary, or conception of "transformation", still encloses within itself a more essential view of the subject. This is countered by complexity theory, though in this case refrained by 4 categories, which sees the subject's agentic behavior as not only emerging potentially within 4 categories, but also within different dynamic and reflexive constellations.

Tanenbaum's 'binary' conception of agency is due to his use of the American tradition of approaching Konstantin Stanislavski's psychophysical conception of acting, which Stanislavski developed after his psychological approach of acting. To counter the psycho- algebraic conception of a character that is founded within a rationalistic view of a subject, Stanislavski later developed an acting approach that is more physical; How instead of Why became central to this approach. Still this conception of acting is based on actors trying to change the other actor's character or situation on stage by their physical actions. This is still a conceptualization that is based on shifting from A to B, where Transformation is indeed seen as something that happens from the outside. In other words, an introverted person/player does not have a potential extraverted side to his character within him self. If a physical

²⁴ MERCER, S. (2011). Understanding learner agency as a complex dynamic system. *System*, 39(4), pp.427-436.

²⁵ MERCER, S.(2012). The complexity of Learner Agency. *Journal of Applied Language Studies*. Vol 6, 2, 2012, 41 -59.

acting approach to “transformation” that is not grounded within the American Tradition had been used, a more emerging and less static view, a rhizomatic and pro-active view of a character would be one that would have underpinned Tanenbaum’s redefinition of the traditional identity of a gamer. The gamer’s “transformation” from an introvert to an extravert would not be seen as a process that happens from the outside- in, but as a potentiality that was already there within the player, one which could emerge from the player herself.

In the same manner Tanenbaum underpins his research in the speech- act theory of Austin²⁶ (1955), which states that a subject speaks from a certain intention. This subject is conceptualized as less static and essential in Judith Butler’s *Excitable Speech*²⁷ (1997). Judith Butler argues that, especially when looking at hate speech, when a subject utters, lets say, a racist comment, the subject is citing racist discourses and subjectivities from the past and present in the here and now. The problem then becomes; can you by law punish the subject, if the subject is citing other subjectivities? Here Judith Butler goes beyond Austin’s static and essential conception of the subject, and questions the possibility of a “subject” being able to make a statement and by extension the very existence of the “subject” as a concept.

My use of Complexity Theory to shed a light on the situatedness of learner agency, is grounded within my choice to counter the more essential conception of the agent still present within Joshua Tanenbaum’s reframing of agency as commitment to meaning. Within the 4 categories Freedom-Structure, Space for input, Ownership and Agency, I will focus the Complexity Theory lens on those sub- categories that I find more conducive to student agency. Furthermore the Complexity Theory conception of agency as emergent chimes with the emergent nature of the dialogue- based structure of the Forum Theatre Project.

4.Findings.

My findings are based firstly on the student questionnaires from the 2015 and 2016 cycles of the Forum Theatre Project. Worth noting is that both cycles of the Forum Theatre Project consisted of 2nd year students Pedagogical Work (PW) and Social Work (SW). The Forum Theatre Project is not compulsory. Students can choose every trimester between 3 project based courses. Secondly within the 2015 cycle of the Forum Theatre Project, participants (10) consisted of level 3 and level 4 students PW and SW. Within the 2016 cycle, 13 students in total, we also had students from the Sprint-Trajectory course. These are level 4 students PW and SW who do the 3 year course within 2 years and follow some courses at a University for Applied Sciences (HBO).

Student Questionnaires were handed out to students at the end of the course. Questions were mainly focused on 3 main categories 1. Freedom – Structure, 2. Place for (own) input and Ownership. The “Freedom- structure” category was there to explore how students fared in an emerging dialogue based structure that is inviting to students exerting their agency as the structuring force of the course. Questions concerning the “Place for (own) Input” were there to see how students experienced the space within the Forum Theatre Project for them to share and engage with others. The questions geared towards “Ownership” have a direct link with why I’d entered this Master Education course and was part of my admission letter. My students tend to say that “I don’t learn anything there (at school)”. A statement students make, that I find extremely problematic. Especially when after testing, students do learn and develop skills and attitudes concerning their future profession. My initial feeling was that the knowledge and skills they’d acquired had no personal significance to them; these acquired skills were not experienced by students as part of their personal and professional development.

²⁶ AUSTIN, J.L. (1955) *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.

²⁷ BUTLER, J. (1997) *Excitable speech*. New York: Routledge.

Questions on “Ownership” were there to see if the space to enter a dialogue with the structure and with each other and the space for own input (personal engagement), would lead to students having a sense of ownership over their learning process and during dialogue- based structure of the Forum Theatre Project.

On the basis of student’s initial responses in their student questionnaires, in- depth individual interviews were conducted with students to gain more insight in their responses within their questionnaires. In the 2016 cycle, information given within video- logs of students during the course, were also followed up upon in the in- depth interviews together with their questionnaire responses.

Responses from both cycles of the Forum Theatre project from the questionnaire, were further more analyzed through the process of first open- coding, to break down the data, and afterwards through axial- coding. Focusing in the seconds stage on reoccurring themes, concepts and through this the emerging sub- categories belonging to “Freedom- Structure”, “Space for Input” and “Ownership”. The 2015 and 2016 questionnaires were coded separately, yet through the process of constant comparison, overlapping sub- categories were compared to find the main thread within student responses.

4.1 After analysis of the student questionnaires the following findings can be reported on 4 main categories;

1. Freedom- Structure: dialogue based structure.
2. Space for own input and
3. Ownership.
4. Agency.

Globally speaking the main finding after looking at student statement on the 4 main categories mentioned above, I can say that students find the dialogue- based structure of the Forum Theatre Project conducive to their student agency. Through the dialogue- based structure that affords students to engage through own input by sharing their thoughts, feelings, experiences and stories – which they’ve anchored in self- written texts on subjects that they find meaningful -, this culminated in students having a sense of ownership over their learning experience during the course. This chimes with Joshua Tanenbaum’s conception of as agency as being committed to meaning within a narrative based (digital) environment. By inbedding the educational process within a dialogical structure, a reflexive environment where the structure emerges through dialogue between the teacher, students and the source (theory, improvisational theatre, forum theatre), students confirm the idea of them committing their agency to meaning by means of the context, the emerging dialogue- based structure, provided.

4.1.2 Freedom – Structure.

When talking about the freedom- structure paradigm it is important to point out that what constitutes this category is the dialogue based structure of the course which is underpinned by (theatrical) improvisations and speech- act theory, and is the structuring force in the course. This mode of working has a direct link with Joshua Tanenbaum’s research on agency as commitment to meaning within narrative based digital games, which I have already outlined in my thesis. The Freedom- Structure category refers directly to fact that dialogue constitutes the emerging structure, rather than fixed pre- determined models.

The following sub- categories pertaining to Freedom- Structure, emerged after open- coding and axial- coding student responses from their questionnaires.

4.1.3 Missing guidelines and Pre- determined expectations.

"I never expected myself to be able to organize something without having rules that I had to follow. It stimulated me to get more out of myself." (Level 3 student PW, Questionnaire, 2016)

By introducing a dialogue based structure within the Forum Theatre, taking a turn away from static structuring tools of a more procedural, - result driven -, nature towards a more emerging and constantly shifting dialogue based structure, this facilitated students to discover their own structuring agency as exemplified in the above quote. The main effect of eliminating pre- determined guidelines and expectations, was that students started to become an active actor. By engaging in dialogue and the structure that emerged from that, students became a pro- active force, thus shaping the course while we navigated through the process of creating a play together. Lifting pre- determined guidelines and rules, got rid of a barrier that withheld students to engage from their own experience, emotions, thoughts, ideas and stories.

"I find it a nice a way of working, that stimulates you to share your ideas, just like you do (the teacher) through the course. You also get more of a feeling of being on the same page with everyone, including the teacher. Everyone is on the same page. It makes you feel more comfortable during the course. You feel better within your own skin during this project."

"This freedom gives me the possibility to use my own experiences, which makes it possible to stay connected to myself, I can express myself better, and because you shape things in your own way, you can learn faster, you can learn something more clearly (..) This project was very different from the other projects, because there you just get a course description and then you begin to read from it. There, there are pre-determined expectations. That wasn't the case with the Forum Theatre Project (...) I think that here you have opportunity to use your own strengths and to combine that with the strength of the group: you can form an idea together."

Level 4 student PW, FTP 2015. In- depth interview.

Another Level 4 student PW response, that exemplifies and chimes with student responses concerning the dialogue based structure of the Forum Theatre Projects in relation to a more procedural way of working, can be found in this fragment from an in- depth individual interview from the Forum Theatre Project cycle 2015.

Q: Why do you find the other courses boring?

A: Because there you only have to sit and make sure you finish certain things, ... that you make certain things ... you have to write on paper. You have to do a lot for very little ...results. (....) The difference, here, with the Forum Theatre Project is that you are active. You have discussions, you play on stage and you are in the process of discovering yourself. With those other courses you just have to finish stuff every week, and you keep on going like that. On a piece of paper you will find written 'this you have finish this week, and this you have to finish next week', and you keep on going like that till you reach the end. And here, it's just real. You don't know what you'll be doing every week, but you know you'll be busy in a pleasant way.. you know that you really can express yourself in certain ways"

Q: So if I understood you well, you are saying that within the other projects you don't have the feeling that you can express yourself?

A: Yes! That is very true.

Q: What do you mean exactly by "being able to express yourself less"?

*A: Well, by being able to express myself I mean .. here.. you enter into discussions with different people about what their opinions are on certain topics. You express your own opinion here, and within the other projects you don't have that, because your opinion doesn't matter. It's just ... you have to get your results at the end of the period. Period!
Your opinion doesn't matter. You just have to produce results.*

4.2.3 Rules and Boundaries.

When dealing with rules and boundaries, it is important to state once more that the Forum Theatre Project consisted of 3 different educational levels. Each level having a slightly differing Pedagogical and Didactic focus on structure. Though Vocational Colleges adhere to a very structured Didactical climate, level 3 students are educated within a more structured didactical climate than level 4 students and sprint- trajectory students. A focus on guarding and maintaining rules is prevalent through- out Vocational College training.

When questioning students on the didactical enforcement of rules and boundaries within an emerging dialogue based structure, most students want the teacher to maintain boundaries concerning deadlines and the amount of work or want clear boundaries concerning behavior that is experienced as distracting during class.

Though level 3 students were more vocal in their request, - information gathered from students questionnaires and individual in-depth interviews after the course -, for the teacher to monitor distracting behavior, whereas Sprint- Trajectory students were more vocal on the fact that they would like some uniform guidelines for the amount of engagement students show by the amount of texts or scenes they write or participate in, almost all students would like to reinforce some kind of "one size fits all" guideline concerning rules and boundaries. A "one size fits all" where students cite their respective Pedagogical and Didactical traditions and that becomes problematic, not only seen from the point of view of the different educational levels that were present within the Forum Theatre Project, but one that could be problematic to an emerging dialogue based structure.

To illustrate:

A level 3 student complains in her in- depth interview about students using their mobile phones during rehearsal. She complains, because her rational is, if the others are on their phones, then I will also go on social media. The interesting part is that during rehearsals, apart from some level 3 students, most students were using their mobile phones to go through their lines. But as level 3 students are more used to teachers monitoring their use of social media in the classroom, she automatically assumes that the other students are on social media, so she gets distracted and starts to disengage during rehearsals.

Interesting to note is that this same student made a passionate speech in her video- log, session 6, in which she states that no teacher should monitor her planning skills, because she always makes her deadlines, this same student states two weeks later in her individual in- depth interview, that she

discovered during the Forum Theatre Project that she has to look more critically at her own planning skills.

Through the emerging dialogue based structure of the Forum Theatre Project “one size fits all” fixed boundaries and rules can become problematic to this process of realization, for, as seen in this example, student’s own ideas on where boundaries and guidelines should be drawn, is also a constant emerging phenomenon. Seen from the complexity lens of Sarah Mercer and the agents self- believe in her own agentic behavior, one could argue that this self- believe is in a constant state of flux, like with the above mentioned student.

Before moving on I, myself, must confess that I’ve placed a “one size fits all” working mode in the Forum Theatre Project concerning rules and boundaries, and that is the “its all your own responsibility” guideline.

Regardless of the above, there was also another interesting sound buzzing through the responses of students regarding rules and boundaries when working within a dialogue based structure.

The following fragment is from the in- depth interview with a level 3 PW student, cycle 2016. The student reacts to me questioning him on his response in his questionnaire in which he states that the structure of the Forum Theatre Project was conducive to him engaging in self- reflection.

Student: (...) Look! You enter this classroom with food and it is allowed, but still you feel like; “well I should have eaten earlier, because it is distracting.” It (the Forum Theater Course) gives you the chance to see if you really stand behind a rule that is normally reinforced. A lot of people just follow the rules, because you have to follow them. But they are not aware of why that rule is in place. And by this way of structuring a course, you start to see these things for yourself. And then you will act differently. (...) Because ultimately you become conscious about what you want and where you are at with things, you become aware of your own values. And I think that if you want to achieve something values are important. Even if you don’t like something, you should know for yourself what the value behind it is. The space that we get here, makes you adhere to the same values that the teacher has ..

Teacher: *Why? ... How?*

Student: Look, if you are going to show up on time because it is a rule, you will get a situation where you will be late a lot times or you will show up on time, but you will not feel good about it. But if you get the freedom to: “hey if you want to be late, then you are late, but you will notice that you did not get enough out of the lessons to act on stage or write a text.”... So if you have the space to do that, then you can see for yourself what you are doing, and you won’t feel good about not being on time. So then, after seeing for yourself, when you do show up on time, you will feel good about yourself. But if you are too focused on “O yeah, it’s a rule”, then you will forget why it is important. And knowing why, that is important.

I myself, must confess that I’ve placed a “one size fits all” mode or working in the Forum Theatre Project and that is the “its all your own responsibility” guideline.

4.1.4 Time.

There where a course takes place within 1,5 hours weekly, projects take 3 hours weekly, within the 2016 cycle of the Forum Theatre Project, students agreed from the 3rd session on, to expand the hours for the Forum Theatre Project from 3 hours weekly to 4,5 - 5 hours weekly.

Though present in student responses in both the 2015 and 2016 cycle of the Forum Theatre Project, within the 2016 cycle students made a more frequent link between the Forum Theatre Project and having time for (self) reflection. The category of "Reflection" intersects, amongst others, with the category "Theory- Practice" in both cycles; a category that I will come back to later on. Furthermore the 2016 cycle had a stronger focus on certain theoretical frame works (see Educational Project Report chapter 6). Still in both cycles students refer to the dialogue based structure, to be specific the discussions that it facilitates, either through theoretical input or just by discussing points of interests more freely, as being meaningful to their learning process.

"It was really nice that we were able to have discussions about certain subjects within this project. We often hear; "we just have to move on now with the lesson", when sometimes I don't agree with something. While here (Forum Theatre Project) it was the intention for us to share our opinions."

Level 3 student PW, 2016 cycle, questionnaire.

"I really liked the space we had to enter into discussions with each other, it made us go deeper into the content. When discussing with others you learn to acknowledge when someone else has a good point."

Sprint- Trajectory student PW, 2016 cycle, questionnaire.

"Within the other courses they explain what you have to do; your assignments and such. It is not about and 'what do you think about his?'. There is no place for discussion"

In- depth interview level 3 student PW, 2016 cycle.

Having 'space' for discussions through the dialogue based structure of the Forum Theatre Project, becomes more meaningful to students' learning experience when it is accompanied by also having time to facilitate dialogue. Time for the interaction between different ideas and time for reflection interlink, as seen from my students' responses. There where the Forum Theater Project 2016 cycle students agreed to increase the course with 1,5 to 2 hours weekly, because they enjoyed the space, which the dialogue structure afforded them, to engage, the category "Reflection" emerges from the coding process. A category that did not emerge in the 2015 cycle.

This element of time within the project based courses, becomes even more important at the time of writing this thesis. For by now, within the new curriculum, the decision has been made to no longer have project based courses, but to only work with "learning units"; thematically or content wise interlinked courses, that each take up 1,5 hours weekly.

4.1.5 The role of the teacher.

Teacher: Is the role of the teacher different from other courses? In other words, does the teacher approach you differently within the Forum Theatre Course?

Student: *Is this a 1 to 5 (question)?*

Teacher: *No!*

(Laughter)

Teacher: *If so, how would you describe the role of the teacher within the Forum Theatre Project?*

Student: *Well, the role of the teacher here is very .. You for instance go on stage and play with us, you go with us, you don't place yourself above us. Within the other project for example, teachers place themselves above us. Do you know what I mean? .. It's just .. there they have more power Uhmm yeah .. They have more power, and they use that power. They will also play with that power. "You have to hand your assignment in to me and you have to present for me, and if I don't approve of your assignment it's not good", you know? That kind of stuff. Apart from that, it's like "just go your way and do your thing." And with you, it's more like .. you know? You participate along us, you go with us, you enter into discussions with us, you participate with us regarding the topics we discuss, and if you don't know something, but a student knows it, then you just accept that you don't know something .. like ok that's fine .. and that's also nice that I, a student, know stuff, instead of I, the teacher, know everything and can do everything."*

level 3 student PW, cycle 2015. In- depth interview.

The main point experienced as positive by students of the dialogue based structure of the Forum Theatre course, is the fact that the teacher engages with students in discussions, participates with them in exploring themes on stage through improvisations, and is open to their opinions, thoughts, experiences, etc. This gives them a feeling of being "seen" of being a person and not just a "student". By lifting fixed structures, a barrier between the possible space for connection between student and teacher has been lifted, and space to interact with each others "offers", to use the improvisational analogy, becomes possible. More than monitoring the emerging dialogue based structure, the teacher is a participant in the whole that does not limit students in their engagement (through idea, thoughts, emotions, experience, stories), but bring his own presence and world into the mix, leading to "seeing eye to eye", which does not mean agreeing with each other, for in many if not most instances I brought in material (opinions, thoughts, stories, ideas, concepts, emotions, theory, video material, experiences) that were disruptive (alien) to students own input or world view, yet there is this recognition that we are all building towards something; we are all participants, we are in this process of creating a play (narrative/ story) together.

4.1.6. Trust.

"I have experienced (the role of the teacher) as very pleasant. This partly due to the fact that you don't get limited in your thinking process. Furthermore this gives you a feeling of being trusted and that you are more than just a student."

Sprint- trajectory student SW, cycle 2016. Student Questionnaire.

"Here you get a lot of freedom and trust. This is very pleasant, you don't get the feeling of being just a student, but also as a person. You don't get the feeling that you are being seen as work. I sometimes get that feeling within the other courses."

Level 4 student PW, Cycle 2016. Student Questionnaire.

Within video- logs, 2 students (in different groups) responded jokingly on the fact that they experienced 'freedom' within the Forum Theatre Project because I left them, in one case, alone with a school camera, and in the other case, with my own mac book, so that they can record their responses in groups to questions concerning the Forum Theatre Project and the place of "Freedom", "Ownership", "Student Agency", amongst other themes.

Fragment from Video- log, week 3, cycle 2016.

A: Level 4 student PW.

B: Sprint- Trajectory student SW.

C: Sprint- Trajectory Student PW.

B: Do find that you have “freedom” within the Forum Theatre Project?

A: Yes we have, because ...

C: That’s for sure.

A: (because) Rick is off to somewhere enjoying a coffee who knows where..

B: And we are stuck here in this stinky hole (costume room), with the doors closed, in this sweat shop.

A: With a camera worth I don’t know how many hundreds of euro’s, which we could just take if we wanted to.

C: That’s true.

A: So yes, there’s freedom. Thanks Rick!

The same is stated in the group video- log (week 6) of a male and female student level 3 PW students where I leave them with my Mac Book (adapter of school camera had to be replaced), in which one student states that they could have a lot of fun with my laptop now that I have left them alone with it. In this case their response comes from the same question: “Do you find that you have freedom within the Forum Theatre Project?”, as the students in week 3 of the group video log.

When questioning student A in her in-depth individual interview on her response in her student questionnaire in which she states that she found the Forum Theatre Project “liberating”, she comes back to the fact that I trusted them with, in her case, the school camera.

“ (...) The teacher can say “be free”, but everyone has another conception of what being free means. Apart from the fact that school attendance and the courses are compulsory, I did experience it (the Forum Theatre Project) as something that was freeing; the fact that, how silly it may sound, just to name something, you left us alone with the camera, means that you trust us to bring it back. That means that you not only have the kind of freedom that you can “fake like in a play”; ‘Hey, I trust you guys’, but it also comes from the fact that I experience it through the things that you do, things that you really wouldn’t do if you didn’t trust us. So through these small details, which might not be intentionally planned by you, I get a sense of freedom, that runs deep. You know, within a lot of courses, I get the feeling that I am someone’s project, I am your work, here I get the feeling that I am a person, despite the fact that we are making a play. I really do feel as if there’s interaction amongst each other and that it is not fake; you are acknowledged as a person, and that also gives a sense of freedom. Questions that are asked or statements that are made, are not stupid. Yes .. even in the smallest details something of freedom can be recognized, and that can not be staged. So yes, it was liberating, seen from the point of the relationship with the teacher.”

It is interesting to note that trusting students with school equipment (camera), a resource they would not be allowed to handle unmonitored, communicates trust to students, in a way, I did not anticipate. Giving them the control over the means of production, in this case their own video- logs,

and the responsibility to handle it with care, signals trust from the teacher to students in a remarkable and unsuspected way.

4.1.7 Grading.

Within the Forum Theatre cycle of 2016, students were asked to grade themselves in their individual in- depth interview. In this chapter I will elaborate on this. Mainly I would like to focus on students' own grading 'paradigm' in which they tend to grade themselves based on an administrative metric, that doesn't deal perse with their intrinsic motivation or engagement, rather than grading themselves based on engagement, participation or their own intrinsic motivation. They've internalized the school system's focus on an administrative metric, - how many classes have you attended, how much work did you hand in and was it on time, how many time were you late, did you follow or used the right formats/ procedures/ protocols etc. -, in such a way that they will disregard any meaningful development or discovery they've made during a course when grading themselves. To refer to Ivan Illich's "Deschooling Society" (1971)²⁸, when grading themselves, students tend to grade themselves on their ability to follow the administrative – procedural structures of the school system, rather than their own development.

Though the system we use to grade students consists of 3 "marks", O (Onvoldoende) Insufficient which means the student Fails, V (Voldoende) Sufficient which constitutes a Pass, and G (Goed) which means a Good Pass, in the final interview with students I'd asked them to grade themselves according to the 1 to 10 system. Within the 1 to 10 system a 6 constitutes a Pass and a 10 means "Excellent" and is the highest mark that can be obtained. Everything below a 6 means the students has failed, with 1 being the lowest mark one can get.

Interestingly, apart from the sprint- trajectory students, whose grades coincided with the grade I gave them, level 3 and Level 4 students graded themselves lower, than the grade I eventually gave them.

The following examples might illuminate this point.

Example 1:

Level 3 student PW.

When asked to grade herself, this student would have given herself a 7 of 10, maybe an 8, instead of the 9 mark I gave to her. Her motivation for her 7, maybe 8, mark was that she was always present, she didn't miss her deadline to hand in her text, yet she sometimes got distracted during the "long" discussions, and often went on social media during rehearsals and discussions. So these moments of distraction influenced her grade, according to her.

When referring to the fact that she stated in her video- log (week 6) and in her in-depth interview (week 8) that by writing and performing a text that challenged the anti- immigrant ideas she had, which she constantly hears at home, by even going into discussions with her parents and challenging their "all immigrants are bad" discourse, she found a new perspective on things. Or as she states in her in- depth interview, when asked how the Forum Theatre Project possibly contributed to her finding her agency as commitment to meaning she states: "Well it has made me look at a lot of things differently." This shift in perspective, did not register within her as something that could translate into being valued by a grade. Even though a great part of the course was focused on discovering oppressive discourses within which we operate, she not only discovered one, but made a stand publicly (on stage) with her own written text on an oppressive discourse, that has long been very familiar to her.

²⁸ ILLICH, I. (1971). *Deschooling Society*. New York: Harper & Row.

An interesting side note might be that in her video-log in week 6, she passionately rejects the idea of a teacher interfering with her planning, whilst in her in-depth interview in week 8 she stated that part of “looking at things differently” also includes her taking more care of her planning, starting earlier with her deadlines, something that was “difficult” before the Forum Theatre Project. Here another shift in perspective can be found, an openness to assess and be critical of her own planning skills, instead of reacting passionately to teachers “interfering” with her planning. One could say, from Sarah Mercer’s complexity theory approach and her lens of the agents believe in her own agentic behavior, that a shift has taken place within the student from a “knee jerk allergic reaction” towards teachers being critical of her planning skills, to her being critical about it herself.

Example 2:

Level 4 student PW.

The following example I found the most touching, and is one of main developments within the Forum Theatre Project that I am extremely proud of.

This student would have given herself an 8 maybe a 9 as grade. She uses her engagement during the course as a metric and we agreed on most points, and that her grade should be a 9. Yet the thing that she did personally value, but did not take into account for her grading was the fact that she sang at the beginning of the second scene in the play. This particular student loves to sing, yet is not allowed to sing at home. At home she has to be as quiet as possible. A few times after rehearsals, within the first 3 sessions, some students and I stayed at school and went to the music classroom and made music together.

I noticed that this student really loves to sing, so I asked her and a few other students to sing in the play. First she agreed and then she told me she wouldn’t. She’s not comfortable singing, for she normally is asked to be quiet at home when she makes any kind of noise. So I left the decision up to her if she would sing or not. In the end she sang in the play. We agreed that she would not be visible on stage when she sang the 3 couplets we agreed upon, and so she did.

This choice to publicly share something that she loves to do, even if she chose to sing behind the coulisses, to me, is a shining example of using your agency to commit to something that is meaningful to yourself. A point that she herself did not consider when grading herself.

Through these examples I want to show that students tend to take that which is meaningful to them - which they commit to, use their agency for-, out of the equation when grading themselves. Instead they tend to use this almost mathematical metric of how many times was I present, how many times did I make my deadline, how many times was I late. Not to say that these tokens of “professionalism” aren’t important, but they can be deprived of personal value; of commitment to meaning. How can you not value that which you value when looking at your learning process?

4.2 Space for own input.

Space for input being the biggest category within my research that generates the most sub- categories within the open and axial coding process, it is also the category where everything seems to radiate from and leads back to: all roads lead back to space for own input.

The vast array of categories which come from the main category for “Space for own input” I will divide in 2 categories: 1. Personally significant and 2. Theory- Practice; facilitating learning.

4.2.1 Personally Significant.

This category is an amalgamation of the following categories that came to the surface after the coding process, which after analyses are strongly connected to each other.

1. Having influence;	affordances made by students were followed up upon.
2. Connected to yourself;	working from a place that is meaningful to the student.
3. Being physically comfortable;	Seeing eye to eye with everyone. We are all participants.
4. Personal Development;	Discovery and Discovering yourself.
5. Personal Responsibility;	The quality of your engagement is your own responsibility.
6. Working from own experience;	Drawing upon personal experience and sharing this.
7. Place to express yourself;	Opinions, Thoughts, Ideas and Emotions.
8. Personally Significant;	Positioning yourself. Vision. Building Self- Confidence.

From these categories a picture emerges from student responses that links the value that they give to having space (and time) for their own input within a course, that is greatly anchored within the space for them to express their opinions and engage in discussions. From this space to express opinions, thoughts, ideas, emotions and engage in discussions, students experience a sense of being connected to themselves, by being able to use their own experiences within the course. This not only through discussions and self- expression, but also by the concrete act of translating these personally significant elements into texts and actions (scenes) on stage. On the act of translating personally significant experiences to texts and scenes, I will come back to in the chapter on Ownership.

To quote a level 4 student PW, cycle 2015 on the space for own input.

“It becomes much more fun to think about topics, because you have the feeling that you can exert influence on the course. Because you are coming from a place close to yourself, instead of a stencil that is in front of you and that you will have to find a way to relate to. (...) This freedom gives me the possibility to use topics that I have experienced myself, which makes me stay connected to myself. By doing this I can express myself more freely, and because you are shaping this material yourself, it makes you learn faster and learning becomes easier.”

"There is a big difference between the Forum Theatre Project and the other projects, because here (Forum Theatre Project) you get the chance to prove yourself and be yourself. It gives you the possibility to discover yourself and to discover your own agency."

Level 3 student PW, Cycle 2016.

"The other projects are set in stone and there is no room for changes. The Forum Theatre Project on the other hand gives you space to grow and work on your personal development."

Sprint – Trajectory student, Cycle 2016.

"It (Forum Theatre Project) confronted me with the fact that I am allowed to conduct myself in the way that I feel and in a manner that feels right to me"

Level 3 student PW, Cycle 2016.

"Sure (on whether the space for own input had an influence on the learning process), because through the space that I got I could reflect better on my own actions. Through this I have learned that I should listen more often to my own emotions."

Level 3 student PW, Cycle 2016.

The following example I think is noteworthy, because the student speaks about a transformation that takes place within her personality, based on the dialogue based structure. The notion of transformation is one of the pillars on which Joshua Tanenbaum bases his reframing of agency as commitment to meaning, that is the agent being able to engage in a meaningful way with an outside structure.

Teacher: *So you state that you could express yourself freely within the Forum Theatre Project, but do you also gain something from doing that?*

Student: *That I was able to express myself!?!*

Sure! I mean.. it's just that normally I am quite .. well I am not quiet, I tend to be very hyper during classes. But I mean, now I have been able to really just give my opinion, and I normally do not do that. En yes that gives you a certain freedom and a sense of self confidence.

Fragment from in- depth interview Level 4 student PW, cycle 2015.

4.3. Theory- Practice.

Overall the Forum Theatre cycles have been characterized as "Practice", more than theory. Within the 2015 cycle that did not surprise me, yet this answer also appeared in the level 3 student responses from the 2016 cycle. The 2016 cycle, compared with the 2015 cycle, having a stronger theoretical underpinning to the group discussions, I found it curious that this cycle was still characterized as "Practice", especially by level 3 student. So within the in-depth interviews a questioned level 3 students on their responses. The following example gives an answer to the Theory- Practice dichotomy.

Teacher: *You state that you have learned a lot from the Forum Theatre Project and that it was cosy. I am really curious about this, because the words learning and cosy are not words that I come across often in one sentence. Can you explain to me what you mean by "I've learned a lot and it was cosy"?*

Student: *Well we did more practical stuff. So not just theory- theory. This practical way of learning I find fun, otherwise you will get bored and become demotivated. So in that way.*

Teacher: *That I find really interesting, because a few sessions consisted of at least 2 hours in which people discussed ...*

Student (interrupts): *And still it was fun.*

Teacher: *So discussions on the theory provided that you also find fun? You also see that as practice?*

Student: *Yes, because just sitting behind a textbook and doing this and that, or "you guys go and look up what transgender means", in such a way it is not fun. But the way you explained it and even entered the into discussion with us about it, in such a way it becomes fun.*

Teacher; *So not just being passive ..*

Student: *Yes, and listening to how others thinks about the topic, and how you think about it, it's another way to think about things.*

Fragment in- depth interview, level 3 PW student, cycle 2016.

This fragment together with this level 3 students PW Cycle 2016 *"It made you remember the content of the session more easily, because you would apply them later on (on stage), so it really stays with you."*, gives insight to why students characterize the Forum Theatre Project as "Practice".

Actively discussing theory in the format of group discussions in combination with exploring them on stage, makes students not experience the theoretical elements as "theory- theory". Within that the teacher's participation is also valued

This conclusion is significant, especially concerning level 3 students. The dominant thought is that level 3 students can not handle too much theory, and therefor level 3 students get significantly less theory during their training. In this case it is a matter of how the theory disseminated, that is important and not so much the amount or intensity of theory.

4.3.1 Theory – Reflection.

This category became more prevalent within the 2016 cycle, as such I will use the data- analyses pertaining to this specific cycle of the Forum Theatre Project.

When looking at the category Theory- Reflection, it is noteworthy to point out that the concept of "discourse", is the one that stayed with most students. Yet this is evidenced by the example number 1 of the chapter 1.7 Grading, where, through reflection, the student in the example became aware of the anti- immigrant discourses that she had internalized. Next to the concept of "discourse", theories on gender identity, to be specific transgenderism, stayed with some students, and can be found in their student questionnaire.

"Well I already knew a bit about what transgender and so on is. But what I really found interesting was the concept of discourse. I have never thought about it. How and where opinions are formed."
Level 4 student PW, cycle 2016. Student Questionnaire.

" It rekindled my enthusiasm that I already possessed. I noticed that started to look up information in other media and started to apply that in my daily life. That's fun."
Sprint- trajectory student SW, cycle 2016. Student Questionnaire

"I noticed that I started to pay attention to this in my daily life. When I use a discourse in my opinions or argument, I will correct myself faster and apologies. Something that I would not do before this. Especially agency as commitment to meaning I found a really interesting topic.

(...) The main difference for me was that you could get really deep into the content and you got a chance to debate your fellow students and the teacher. Another difference was the mode of thought. We talked about discourse, something that you are surrounded by in your daily life. This course makes you become very conscious about how discourses influence your way of thinking."

Sprint- trajectory student PW, cycle 2016. Student Questionnaire.

"I got more space to process information and due to that I genuinely paid more attention during class. I wanted to find out things on my own, and because of that I looked up information within my own free time that had to do with the topics we've discussed within the course."

Level 4 student PW, Cycle 2016. Student Questionnaire.

"The space for own input gave me more space to self- reflect and I've noticed the results of that in daily life."

Level 3 student PW, Cycle 2016. Student Questionnaire.

4.4 Ownership.

Through the dialogue based structure of the Forum Theatre Project a lot that has to do with the category of Ownership, is directly connected to chapter 2, where students state that working from a place that is closely connected to themselves (their own experience, thoughts, emotions, ideas) leads to an experience that is personally significant. In this chapter I don't want to dwell on these anchors that contribute to students stating that they've experienced a sense of ownership over the course. Neither will I elaborate on the reoccurring statements in student questionnaires, where students link their sense of ownership over the course by referring to their self written texts and scenes and how this gives them a sense of ownership. Instead I would like to elaborate on the sense of ownership students refer to that can be formulated as "Having influence". Sometimes referred to as "teamwork" within student questionnaires, or "Shared Ownership" as I have named this overall category, where students place their sense of ownership into a more interpersonally category.

Seeing ownership as something that emerges from the group dynamics, from the interaction and dialogical nature of creating a play together, instead of student's individual material and immaterial input during the course, I will try to shed a light on the remarkable student responses that place their own sense of agency within the frame of "teamwork".

4.4.1 Shared Ownership.

"The moment you said to someone; "I think you can approach this differently", or that you felt that someone wasn't comfortable within a scene, and you drew their attention to how they could do it differently, and then the whole group got engaged into helping that person, everyone started to give their own ideas, and in that manner we all came up with something that was better for this specific person. That gave another end result, which everyone had influenced. And then it becomes something of all of us, shaped by all of us."

Level 4 student PW, cycle 2016. In- depth interview.

"Within the Forum Theatre Project you engage with the entire group, you are not only committed to your own sub- group. In other projects you have to work together as well, but it's not the same."

Level 3 student PW, Cycle 2016. Student Questionnaire.

The following fragment, though counter-intuitive at first, from an in-depth interview with a level 3 student PW from the 2016 cycle, explains beautifully how students see ownership within the Forum Theatre Project as a modulating process that is interdependent.

Teacher: *So then I will carry on to the next question. "What is the difference between the Forum Theatre project and the other project based courses?" In your student questionnaire you said: "Within the Forum Theatre Project you are more engaged with the entire group and not just committed to your own group. Of course you also have to work together within the other courses, but there it is different."*

Student: *Look .. in the other projects je would have let's say 10 students, en then these groups would divide in two groups of 5 students, and within that smaller group you would work together. But what makes the Forum Theatre Project different is that you have an interest in what the other person does. You care more about what the other person does, you could say. You learn, not that it is being taught to you, but I think you are really put into a position that really ... how can I say this .. you really care about how the other person performs, because you are a unit together. I think that within the drama courses you form a whole. And within the other projects you are just concerned with your own little group, within that group you also form a unit, but my point is, that this distinction is constantly made .. do you know what I mean? That's it.*

Let's say I have a scene that in which I feature, but Peter also has his scene, and I come on stage after Peter. If Peter performance his scene in a manner that he was not suppose to do, then I will have to adjust, and I think that this is what the other courses lack.

And look, here, within the drama courses, what you learn you can apply it in real life. What is it you do within the drama courses? Drama is just acting, something that you do all the time in daily life. Everyone acts all the time if I'm not mistaken. But, because of drama, you also get insight in how you perform. Like with math we will get a math test and then you get your grade and only then will you go "I have to perform better at this", but the entire process is devoid of emotions. Within the drama courses you will not go onstage if you really don't want to, but everything seems to be so automated nowadays: this is what we expect of you, this is what you have to do .. say yeah!

Imagine Peter behind his computer and I will give him some math problems to solve. Then it's Peter and his computer. If I take a group of 20 people, 10 girls and 10 boys, and I make them a group, I make a unit out of them, and I will ask them math problems one by one, Peter now knows that other people are looking at him, so he has to answer. So the urgency of "Hey I have to know this, I have to perform, I don't even know the answer to this problem", do you get what I mean? Maybe in the olden days people would do things differently, but I believe that in time it just get less, we just became so robotic in time, feelings don't matter anymore.

The student links his experience of ownership being a shared experience within the Forum Theater Project to the improvisational character of a scripted play, though fixed, performances vary and you are shifting as a whole, modulating, to accommodate each other's performances. In doing that, through the social contract of "making each other look good", every one tries to lift up the over all performance. This ongoing "dialogue" between actors on stage, which takes places underneath the lines and actions on stage, accounts for a shared ownership experience. The student also alludes to the direct feedback loop that you get from the group (teacher and students) by registering how your performance communicates during rehearsals (and later on during the play, instant feedback from the audience), this real time dialogue is seen as being valuable to the the process of owning your performance. The main argument made by the students is the care and commitment that you have to the group as a whole by the nature of "we are all in this together" nature of theatre. You want to lift up your own performance and not let the group down.

The space for being in a constant dialogue - adjusting to each other, lifting each other up by caring both for your own as the group performance-, feedback and commitment are seen as leading towards a shared experience of ownership and is contrasted by the student by a more automated, procedural way of working.

5. Agency as commitment to meaning through a Complexity Theory lens.

Agents self- believe in her agentic behavior.

Before looking at where students locate their agency in the 3 main categories of Freedom- Structure, Space for Input and Ownership, I would like to start with the agents self- believe in her own agentic behavior. Where Sarah Mercer uses this question in her research on learner agency within English as a foreign language to find out which skills students believe/ feel they already possess to autonomously shape their learning process, I use this question to find out what is the driving force for students to engage their agentic behavior within the learning the educational process.

Both in the in-depth individual interviews as within the group video-logs, students were asked to name what makes them exude agentic behavior. The 3 main answers were: 1. Will 2. Their own self-confidence and 3. Having a goal. Interestingly to note is that both, and the only 2 male participants (Level 3 PW students), responded that the main driving force behind them exuding agentic behavior within the educational process is their "pride." Which can roughly be translated into obtaining their diploma would be a boost to their self- confidence. In the same way the response "My agentic behavior is dependent on my will to engage with educational process", with the exception of one student level 3 student, can, on the bases of follow- up questions within the in- depth interviews with students, be added to the category "Self- confidence". When questioned further on their "Will" being the driving force for them to engage with the educational process, student responses indicate that their "Will" depends on their "Self- confidence"; Do I feel good about myself, am I confident in my abilities to achieve that what I want?

The response "Having a goal", interestingly all came from the students from the Sprint- Trajectory. "Self- confidence", being the most important factor for level 3 and level 4 students when looking at what determines their agentic behavior.

When asked how a school, teacher or group can stimulate their agentic behavior, students responded mainly with the teacher acknowledging what they do best; positive feedback, that stimulate their self-confidence. Yet most students struggled, and in the end, did not answer the question concerning if a school should be geared towards stimulating them to develop their agentic behavior, and how a school can do this in their video- logs. Within the in- depth individual interviews, the Forum Theatre Project came up as a course that stimulates the development of agentic behavior, mostly linked to "Ownership", having a sense of ownership by creating something (writing your own texts and scenes), positioning yourself, taking a standpoint and making this standpoint public.

Still when looking at our low scores, nationally, concerning how many level 3 students finish their course, the category "Self- confidence" becomes problematic. Level 3 students whom are trained to work within the Day Care sector and After School Programs with children mostly aged 0- 4 years, all respond to the question "Would you work within this field after obtaining your diploma?", with not wanting to work with the target group of children aged 0-4 years. They all want to work with the target group of the level 4 training, which concern youth (12- 18) and adults. Committing to a three year course, where you don't have any connection to the target group, has a debilitating effect on level 3 students "Self- confidence", especially considering that in their responses they are not goal- oriented as the Sprint- Trajectory students are. The same response came from my own level 3 student mentor

group, when I asked them if they want to work within the Day Care Sector. From a class of 20, only one student likes the target group and the training that corresponds to it.

I believe there might be a strong correlation between Level 3 students lack of commitment to the target group, the negative effect this has on their Self- Confidence, and our poor scores on the national stage concerning level 3 students finishing their 3 year course. Though other PW and SW schools do accept Vocational High School students that have a practical diploma (VMBO – Kader) to the level 4 courses, the specific school where I work at only accepts Vocational High School students with a theoretical foundation (VMBO Theoretische Leerweg) to the level 4 courses.

A shift in the admission policy might be worth reconsidering.

Another interesting fact to mention, is that when students were asked in their in-depth individual interviews, how they would help stimulate their (future) clients' agentic behavior, they tend to respond with the same things that they find important; by either working on the self- confidence of the client (most responses) or by giving them a goal by means of a hour to hour, day to day planning that they should follow and that would help them slowly to integrate into society. Self- confidence and/or having a "Goal" seem to be universally interlinked with both my students' self- belief in and conception of developing, stimulating or maintaining agentic behavior.

5.1 Complexity lens on learner's agency: Where do students PW and SW locate their agency.

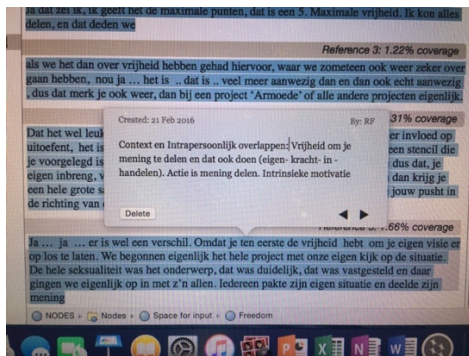
The use of Sarah Mercer's complexity approach to learner's agency, which sees agency as emerging in a dynamic constellation of 4 main categories, namely Interpersonally, Intrapersonally, Temporally and Contextually, will be used in this chapter to look at the 4 main categories in my research 1. Freedom- Structure, 2. Space for input, 3. Ownership and 4. The agent's self-belief in her agentic behavior. To analyze where students locate their agency within one of the main categories, I isolated students' response from their questionnaires, in- depth interviews and video-logs concerning Freedom and Structure, Space for Input and Ownership. By close- reading their responses and categorizing their statements in the 4 main categories mentioned above, I got insight into which categories students tend to locate their agency when speaking on Freedom- Structure, Space for Input and Ownership. In the appendix, chapter 7.9, illustrations of this process can be found.

Freedom- Structure: a dialogue based structure;

Though all main categories from my research intersect with each other, the Freedom- Structure category intersects strongly with the Space for input. When analyzing student responses, most sentences (responses) contain both categories. I will focus on some

Dialogue: interactive and having influence.

Contextually (dialogue based structure/ Improvisational theatre work mode/) – Intrapersonally (facilitating connectedness to one's own experience, thoughts, opinions, emotions) – Interpersonally (teamwork, participation and engagement of students and teacher).

These 3 categories on analysis are the 3 categories that overlap constantly when students speak positively about the Forum Theatre Project leading to them exuding agentic behavior. With the context being the most dominant, for it facilitates a reflexive structure where student “offers”; opinions, thoughts, experiences etc, are being engaged by others and exude “influence” on the whole.

Theory and self- reflection.

When looking at the space for theory and self- reflection the dialogue based structure afforded to students the category “Temporally” emerges strongly (2016 cycle).

Temporally – Contextually – Interpersonally – and least strong the category Intrapersonally.

Time to reflect on theory and on your own positions is seen as leading within this category. Time within the course itself, as also, in the case of a “line of flight”, time and interest to look up more information concerning theory in the student’s free time.

Self- discovery and Personal Development.

A category that intersects with Theory and Self- Reflection, still the category “Temporally” is of little significance and can be neglected.

Contextually – Interpersonally – Intrapersonally.

Being able to position one self through open discussions, in which their opinions, thoughts, emotions, ideas get engaged or challenged in a dialogue with others is seen as conducive of self- discovery and personal development.

Feeling comfortable – Seeing eye to eye.

Contextually – Intrapersonally – Interpersonally.

Lifting up structures that become a barrier for students to interact and engage within a course seem to be conducive to student being more comfortable in a course, because they have a feeling of “seeing eye to eye” with everyone. Though more pertaining to the category Space for own input, the dialogue based structure makes it safe for students to share and engage more during a course, which leads to a more pro- active agentic behavior.

Deserving of attention.

Structure itself as meaningful for the student.

Contextually – Intrapersonally.

Though only mentioned by one level 4 student PW in his in- depth interview, cycle 2015, I think this is interesting to mention. The student refers to “other students” that come to school to “learn structure in order for them to function in society” and to obtain a diploma. The student states his concern

towards the open nature of the dialogue based structure, that can be too “free” for students who need a less emerging and abstract structure. Concepts as responsibility, own input, reflection and emancipation might be problematic for students who’s agency is learning a structure that they will need to get a diploma and maintain a job (function in society). The meaningful part in this case is being able to internalize a structure, a clear structure, that leads to job security. The “emancipatory” factor being obtaining a job and not for example reflection and personal development.

5.2 Space for input.

This being the biggest category, and as said before “all roads lead to space for input”, I can sum students locating their agency within this category as follows:

Contextually, Intrapersonally, Interpersonally.

The most important factor being the dialogue based structure interacting to their input. By integrating their input into, this case, into a play is where the space for input is seen as conducive to developing agency. Input is engaged not only in dialogue form, but is also made concrete by being embedded in a concrete presentation.

Deserving of attention:

Though only mentioned by one level 3 PW student, it is worthy of attention to note that this student saw the space for input as distracting. The student refer to all the different opinions of people as making it difficult for him to find his own position. Though quite eloquent in his video- log, the student kept referring to himself as not “being stupid” and really paying attention during class. There where all the other students found the space for their opinions and that of other valuable, this one student reacted completely different; to him it wasn’t empowering.

Another point that deserves attention, and is connected to the category “Theory”, but had the most impact on the space for input, is the fact that the progressive theoretical frameworks on identity politics within the course, had an oppressive effect on “conservative” opinions. Both Forum Theatre as Identity Politics have a progressive emancipatory voice, which silenced certain opinions. To be concrete the student mentioned in the above example stated in an exploration on stage of “female clichés”, that he sees the function of a man as providing for his family and having the overarching responsibility for his wife and family. “What function would I have as a man, if that one is taken away from me?”, the student asked out loud during class. Together with this student of non- European descent, 3 other non- European students (1 male, female), agreed on this point. A point that all 4 mentioned in their respective video- logs. After several attempts to stimulate these students and even other to write a text for the play where this world view is present, no one handed in a text about this specific view of a man’s place within the family. In in- depth interview at the end of the course the reason for not handing in a text of this nature by these students can be summed as “not wanting to go against the grain”. In a course geared towards breaking open oppressive discourses, the progressive mind set present within the theories discussed, became oppressive in its own right. As a teacher I wasn’t able to break through this brick wall that I, unwantedly, installed. From the point of Austin’s speech- act theory, one could say that the collection of theory discussed had an oppressive effect on voices of dissent. The theory functioned as a perlocutionary act, which had, on some, the effect of silencing them. This oppressive nature can be placed within the category of the Context.

5.3 (Shared) Ownership

Contextually- Intrapersonally.

These categories are dominant when looking at student responses that link their experience of ownership within the Forum Theatre Projects to them have written their own texts, scenes or having their “own part” in the play within the student questionnaires.

Yet when seen broader and taking the in- depth interviews into account and video- logs student actually place their experience of ownership within the context of a Shared Ownership.

Shared Ownership.

Contextually – Intrapersonally – Interpersonally.

Suddenly the picture is different. Students especially focused on the effect of that the dialogue based structure had on every one having input and on teamwork. The most salient statement being that within other project students sub- divide into different groups, and are not engaged with the whole, but just within their own group. And even focused on the own group is often problematic, for there you have different levels of engagement and you have the well known effect of the student(s) that don't have a lot input into the group effort. The effect of the “social contract between improvisational actors to make each other look good”, and the effect of everyone having input in the play, together with the presentation of the play being a group effort, contributes to students seeing their Ownership being linked to others. It is also due to the nature of students studying Pedagogical Work and Social Work, where both the mode of studying and working is anchored in group work; if an assignment is successful or fails is always dependent on all actors contributing to the group or whole.

5.4 Conclusion.

To answer the question “Where do students Pedagogical Work and Social Work locate their agency as commitment to meaning?”, my findings show overwhelmingly that they locate it contextually.

In my research this translates to the dialogue- based structure that is reflexive to student input, teacher input and the input of theory. Interaction and communication is where it boils down to.

As within Joshua Tanenbaum's research, where he redefines agency as commitment to meaning, by looking at how a performer and the system (autor) can follow up on each others agentic behavior or “offers”, by placing the performer and system (author) within a narrative based game, where dialogue (emerging narrative) is central, my research also comes to the conclusion that the commitment to dialogue, the commitment to meaning, is conducive to student agency. A conclusion that is grounded in students locating their agency Contextually within the dialogue based structure of the Forum Theatre Project.

It is worth noting that within a dialogue based structure, **communicative competency** becomes a very important factor. A phrase that Tanenbaum adapted from Winograd and Flores's (1986) work on “communicative competence” and speech act theory to describe the process of engaging in a communicatively meaningful act within a game. Commitment to meaning thus entails that participants within an emerging dialogue – based structure should be able to state their intentions clearly and take responsibility for the commitments these bring forth as well as being able to discern each others intentions and interact with these.

This means that working from a place that is anchored within agency as commitment to meaning, commits one to an ongoing exercise in communicative competence, in which the process of, in this case, education and its outcome is in a constant state of flux. A mind set that is in opposition to

outcome based education, where predictable and confirmed results are preferred. Still I would argue that this more 'unpredictable' or emerging way of structuring the educational process is a matter of embracing, to allude to Gert Biesta's *Beautiful Risk of Education* (2013), the creative force, though often weak and overlooked, that is also part of education. To quote Gert Biesta; "This (..) is not an unbridled celebration of all things weak, but an attempt to show, on the one hand, that education only works through weak connections of communication and interpretation, of interruption and response, and, on the other hand, that this weakness matters if our educational endeavours are informed by a concern for those we educate to be subject of their own actions – which is as much about being the author and originator of one's actions as it is about being responsible for what one's actions bring about." (Gert Biesta, 2013)

The element of disruption which Gert Biesta mentions, was central to my role as a teacher within the dialogue- based emerging structure of the Forum Theatre. By bringing "my own" world within the dialogue- based structure, as well as sometimes consciently bringing in a statement that contradicts students' statements, I tried to open up the dialogue in an effort to counter essentialism or 'hardining' of the conversation. This in turn opens up the structure for some students to feel free share their own worlds (input), their own idiosyncracies, in conversations; creating a chain of disruption, that in turn fuels the emerging structure, preventing it from becoming static. This is a matter of personal taste, yet a form of disruption has been instrumental within my research to keep the structure emerging.

Next to that the element of time also played an important role. This should not be underestimated. As student responses confirm in the 2016 cycle, where we agreed to extend to sessions from 3 hours to 5 hours, the category "reflection" emerged from the data. (Time for) Reflection next to acquiring practical skills and attitudes, I believe, should be an important constituent of the educational process, more on basis of the deep thinking that it offerds, it, most of all, is conducive to generating "meaning" within the learning trajectory of students. Countering the "I don't learn anything there" – statement from students. It may take time for students to digest that which they already have acquired in terms of pratical skills, to find personal meaning for the student.

Extra attention should also be paid to the theoretical frameworks employed within an emerging dialogue- based structure. The "world" or mindset present within modes of thought, like in my research the more progressive approach of identity politics, can become a silencing force to more conservative views. This is exemplified within my research by those students who voiced a more traditional male- female dynamics within family relationships, but who did not write a text on this subject, thus not making a stand for this position in the play itself. Not wanting to "go against the grain", against the mindset that has emerged, was the reason for this. Which in the end means that part of the dialogue during the sessions did not translate to the stage. Extra sensitivity for that which emerges from the dialogue- based structure from the input of students, teacher and, - in this case primarily- , the source should be present during the parcours; what emerges should not be free of questioning, of being challenged or of being disrupted. A dialogue based on political correctness or students policing themselves, in this case not so much in their openness to share within the group itself, but definitely in their choice of chiming in with the rest concerning what they make public (through the play). Choosing not to go "against the grain" is itself a sign of agency, its a choice the student should be free to make, yet the motivation behind the choice, can stimulate a rather singular 'dialogue'; one voice gains dominance.

Rounding off my conclusions I would like to point out the (mis)conceptions of colluding terms such as "free or freedom" - especially when "Freedom" is conceptualized as an agent of chaos-, when working within a dialogue- based emerging structure. An apprehension and misconception I have encountered from some colleagues during my research, and that is that if there is no recognizable pre- determined structure(s), this "freedom" would lead students to chaos, for they would not know how to deal with this space. Thus seeing the "free space" and the student as in opposition to each other in an

antagonistic relationship. Yet a dialogue based structure is more than anything an emerging **structure**; it is, by its very nature, not “free”. It works through engagement and communicative competency. One could argue that the structure demands engagement and within that also lies an oppressive element in the dialogue- based structure. Though one could argue that demanding might be too strong a word and encouraging engagement or inviting student engagement would be more appropriate, and though the structure must encourage engagement by lifting up structures that prevent is, and it must be inviting to student engagement, in the end, at least in my conception of a dialogue- based structure, it expects students’ engagement in the form of dialogue; it is in that sense demanding of.

As one student said jokingly in his video- log, after asking me not to use a fragment where he disses his mentor; “If you show that fragment to anyone, I will go to the coordinator and tell her that within your course you are forcing us to be free.”

Though, to reiterate, “free” is not the correct word in this case, the dialogue- based emerging structure of this research indeed expects students to engage in one way or the other, and places from that stand point a huge responsibility on and, yes even demands, for both student and teacher to engage in dialogue. And that is potentially a beautiful thing.

Bibliography:

AUSTIN, J. (1962). *How to do things with words*. Cambridge: Harvard University Press.

BIESTA, G. (2013.). *The beautiful risk of education*. London: Paradigm Publishers.

BOAL, A. (1998). *Legislative Theatre*. London: Routledge.

BOAL, A., Leal-McBride, M., Leal McBride, C. and Fryer, E. (2008). *Theatre of the oppressed*. London, UK: Pluto Press.

BUTLER, J. (1997). *Excitable speech*. New York: Routledge.

CFPEACE. *Combatants for Peace | There is another way!*. [online] Available at: <http://cfpeace.org> [Accessed 17 Jun. 2016].

FORMAAT. (2016). *Formaat, Werkplaats voor Participatief Drama - Formaat*. [online] Available at: <http://www.formaat.org> [Accessed 17 Jun. 2016].

hooks, b. (1994). *Teaching to transgress*. New York: Routledge.

HUDSON, J. (2014). Forum Theatre: Performance as research?. In: *Warwick University Post-Graduate conference*. [online] Warwick: Warwick University. Available at: http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/english/about/people/students/enrjac/myresearch/forumtheatre/pg_conf_forum_theatre_par_2014.pdf [Accessed 17 Jun. 2016].

ILLICH, I. (1971). *Deschooling society*. New York: Harper & Row.

JANANATYAMANCH. *JANAM. Jana Natya Manch*. [online] Available at: <http://jananatyamanch.org> [Accessed 17 Jun. 2016].

KUIJPERS, M. (2012). *Loopbaancompetenties en de leeromgeving van leerlingen in het beroepsonderwijs. Marinka Huijpers..* [video] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=AfV8QOR9zEA> [Accessed 17 Jun. 2016].

MERCER, S. (2011). The complexity of learner agency. *Apples - Journal for applied language studies*, [online] 6(2), pp.41-59. Available at: <http://apples.jyu.fi/ArticleFile/download/259> [Accessed 17 Jun. 2016].

MERCER, S. (2011). The self as a complex dynamic system. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, [online] 1(1), p.57. Available at: http://www.academia.edu/1493871/The_self_as_a_complex_dynamic_system [Accessed 17 Jun. 2015].

MERCER, S. (2011). Understanding learner agency as a complex dynamic system. *System*, 39(4), pp.427-436.

MERCER, S. (2013). Towards a complexity-informed pedagogy for language learning. *Revista Brasileira de Linguística Aplicada*, 13(2), pp.375-398.

SWITCHWEB. (2016). *Switch Onderwijsprojecten / Groot in Educatief theater..* [online] Available at: <http://switchweb.nl> [Accessed 17 Jun. 2016].

TANENBAUM, J. and TANENBAUM, K. (2008). Improvisation and performance for interacting with stories. In: *First Joint conference on Interactive Digital Storytelling*. [online] Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, pp.250- 263. Available at: <https://www.semanticscholar.org/paper/Improvisation-and-Performance-as-Models-for-Tanenbaum-Tanenbaum/8995b68c122782081e8023f17f2c46e236dc5ba6/pdf> [Accessed 17 Jun. 2016].

TANENBAUM J. and TANENBAUM, K. (2009). Commitment to meaning: A reframing of agency in games. In: *The 8th conference on digital arts and culture (DAC)*. [online] Irvine: Digital arts and culture (DAC), pp.1-9. Available at: <https://www.semanticscholar.org/paper/Improvisation-and-Performance-as-Models-for-Tanenbaum-Tanenbaum/8995b68c122782081e8023f17f2c46e236dc5ba6/pdf> [Accessed 17 Jun. 2016].

TANENBAUM, J. (2015). *Identity transformation and agency in digital narratives and story based games*. Ph.D. Simon Fraser University, Canada.

WECANYOUNG.(2016). *We can young*. [online] Available at: <http://www.wecanyoung.nl> [Accessed 17 Jun. 2016].

6.Educational Project Report.

*"My actors are my gold", I always say.
Today it were my students;
they did well!*

In the past I have put actors, - armed with acting techniques provided by me, theatrical interventions, extensive light design; and all sorts of theatrical strategies to scaffold their performance, - literally naked on stage.

Today my students, or co- researchers as I have called them from day one, stood on a stage in front of their peers and teachers, without being surrounded by legions of theatrical scaffolding placed by me around them to "cushion" their performance. They stood there with their own written texts about power structures and discourses that they would like to break open; a moment of either "standing within your own agency" or falling apart. Asserting their agency on stage, that is exactly what they did; some were a bit shaky, others seemed to feel a bit out of place, some were at times a bit doubtful, but a humble line drawn in the sand, is nevertheless a beautiful signature to begin with.

Field note entry March 30th 2016, Rick Fingal.

In this chapter I will highlight the first two sessions out of seven from the Forum Theatre Project to give an idea of the dialogue based structure that fueled it. In these 7 sessions we focused on distilling oppressive discourses towards "the other". Oppressive dynamics that we both discussed and explored on stage. Students wrote on the basis of these discussions texts on oppressive discourses that they

would like to break open. Through theatrical improvisations we created scenes that deal with these discourses. Inspired by the text a student wrote of her encounter with a transgendered woman during one of her internships, we integrated the farewell note from the transgendered teen Josh (leelah) Acorn, which she posted on her blog in her last hours. Adhering to the principles of Forum Theatre, we created a scene between Leelah and her non- accepting mother, and opened this scene for the audience to participate. A scene that an audience member found a solution for, by stating his right to choose his own destiny, when he took over the role of Leelah on stage. In doing so this Spect- Actor brought the entire cycle of the Forum Theatre back its main focus; asserting one's agency as commitment to meaning. Next to this scene where the audience physically participated, we also had a scene where the audience was asked for a solution to a problem.

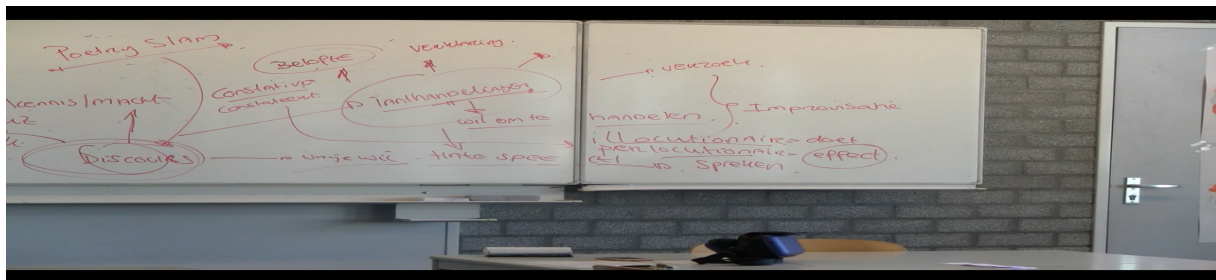
By discussing the Progressive Emancipatory Framework in which the Forum Theatre is grounded, and its focus on finding 'a solution'; which in turn becomes a model, we chose to further incorporate an element of transgression. This means that we challenged a discourse and just left it there for all to see, without solving it or commenting on it. In our case we incorporated a black actress in the audience, who reacted to a white actress on stage and her monologue in which she states that we should challenge the discourse within the media that all migrants are criminals. By letting the black actress,- the actress herself being a former exile, stand- up during the monologue on "not all migrants are bad" and expressing her discontent about a white actress speaking on her behalf, making the point that the statement itself is belittling, followed by her storming out of the theatre-, we tried to broaden the fundamentals on which the classical Forum Theatre is grounded on, by introducing an element of "transgression"; breaking open a discourse and leave it there for all to see, without finding a solution for it.

My own journey as a teacher, made me realize how stifeling my own actions can become to students' agency. I would like to illustrate one of my own struggles during the Forum Theatre; namely how to leave my students' agency intact within a theatrical framework, without setting them and the

theatrical bedding in opposition to each other. Having myself a profound disgust for theatre that communicate more as a lecture than as theatre, within the montage of my students' texts, which almost all had the format of a lecture, I tried different gimmicks to make the presentation more 'theatrical'. I soon noticed that my students' texts started to not communicate anymore, for I'd 'strangled' the agency within their texts and their possibility to communicate for I'd placed a barrier of theatrical strategies that prevented them from doing so. After I'd originally lifted pre-existing structures that prevented a dialogue based way of working, in the end, I had to lift up the 'structures' I'd put into place in order to create a theatrical "bedding" that corresponded more with my own signature than with the creations of my students. Acknowledging the fact that, these 'lectures' on oppressive discourses written by students, therein or from there the communicative power of the presentation resided; in just having my students stand on stage and sharing that which they were passionate to say, that was the hurdle I myself had to get over. So in the end it was an exercise in, despite my own tastes and theatrical training, finding a way to accommodate my students' texts in a way that complimented their own material. Somewhere in the process of the montage of the scenes I, for a moment, lost the 'dialogical' dynamics with my own students' material and started to impose my own (theatrical) world on their material; in truth stifling the entire presentation. In doing so finding one more cornerstone within a dialogue based structure; it's not only a matter of following up on each other "offers", sometimes a "offer", my theatrical language, does not interact well with what is already there, acknowledging that, and going back to the basic rule of improvisational theatre, the "social contract", committing to make each other look good, is an outcome.

Session 1.

Theory:

What is discourse?

How do discourses constitute power relations and influence our perception of reality?

What is Forum Theatre?

What are Speech- act and how do they link to Improvisational Theatre: Do what you say, accept the "offers" from the other actor, social contract to create trust.

Stage.

Improvisation based on female and male discourses.

Actors playing the opposite sex, to see which discourses become visible concerning femininity and masculinity. Exploring gender performativity.

Scenes where there is a conflict between a male and female couple.

Theory:

What is Free Will?

Do we have a free will?

What is an agent?

What is agency?

What does agency as commitment to meaning mean.

Discussion turns to wilder's "Minder Minder/ Less Less Moroccans" and the "Full is Full" discourse.

Discussion turns towards what is the nature of man.

Is man inherently good or evil? Most students agree that man is evil.

So then, how do we control man?

How much structure do we need; otherwise we will get chaos.

Students adhere to the idea of man as an agent of chaos if he gets unlimited freedom.

So what is the function of a system that controls man's agency?

Students agree that we need to survive within a system, in the end that is what we all do; "survive".

The structures and systems in place are there to facilitate survival.

A new sound emerges in the discussions, people or not evil, but are seen as evil if they go against the discourses (laws, norms, ideas) of their time. Student states that if discourses constitute what is good or evil, that means that people are neither, the discourses that have been internalized compels you to make such statements. From here we go to hate speech and Judith Butlers excitable speech in which she states that hate speech is a citation from the past; so who is to blame, the subject that utters hate speech or discourse which the subject cites?

Student states that people are naturally good by nature, but the government oppresses (discriminates) some groups, and this creates criminals: "evil" people.

Student state that the system works well: we just have to find the loopholes and use them "right".

Wilder co-opts freedom of speech and turns it into hate speech.

When is something free speech or hate speech?

Back to Speech- Act theory in relation to students question about where the line between free speech and hate speech is. How do we do things with words. We enter into topic of The enlightenment, a reaction to a student's statement that all should just be rational and not let our emotions get the best of us. Short discussion about man as a rational entity follows. Are we rational beings? What does that mean?

Students agree that the interpretation of man as a rational being is oppressive, and ask if this is freedom (if you are not allowed to be emotional) --- back to what is freedom – question posed by me: are we free within the educational system if education is compulsory?

Short outline of the enlightenment ideas on education and why we have compulsory education.

This leads to a discussion on discourses pertaining to (MBO) Vocational College students and what influence these discourses have on the curriculum (practical education, training based, and super structured) --- students discuss about different types of intelligence; students start to question why certain type of knowledge is not provided within Vocational Colleges ;do they only need and want practical skills? Why can't they choose?

Reaction from student: Education can not be completely free, especially in kindergarten. Student states that kindergarten should not be "free", you need to structure children when they are young.

Reaction student: We should have a more holistic approach to education.

Students discuss the concept of getting an advice in elementary school for a certain level of high school (VMBO- HAVO- VWO) and how this can be limiting; you don't have freedom here. Who has the right to make the decision about how you are going to learn? Discussion about what is I.Q. follows.

Students conclude: We live in a system, whether this is oppressive or not. In theory it is a nice ideal to give everyone freedom and the same chances, yet not everyone can deal with having the same opportunities. The system is there to help you find your way.

Stage.

Female- male scenes in which we try to filter which discourses we "fall" into.

With students sometimes playing the opposite sex. Also same sex couple scenes. Males playing a group girlfriends hanging out in a bar. Females playing two male best friends in a bar. Scenes that explore gender roles within the family follows. How do women "take revenge" or show aggression versus man. How do the different genders deal use "power".

Note: From the third session on students started recording video- logs.

From the third session on we kept on discussing and analyzing oppressive discourses and their influence on agency, continued on hate – speech, looked at different gender identities and gender inequality.

Impression of working mode (session 3)

<https://www.youtube.com/watch?v=cS7atMUye54>

Impression of the play:

<https://www.youtube.com/watch?v=awl2m7G2LH>

7.Appendix.

7.1 Student Questionnaire Questions (English).

In both cycles of the Forum Theatre Project (2015 and 2016). Questions are divided in 3 main categories: Freedom, Ownership, Space for own input. Furthermore the questionnaire consists of open- questions and questions in which students score on a scale from 1 to 5. These are the translated versions of the original Dutch questionnaires.

1. Why did you choose for the Forum Theatre Project (FTP)?
2. How much Freedom did you experience within the FTP? Circle the answer that you find fitting.

1= No freedom at all. 3= The same amount of freedom as within the other projects. 5= Maximum Freedom

1 2 3 4 5
3. What is according to you the difference between the FTP and the other projects within the project based courses? Explain where the differences are and/ or where the FTP and the other project based courses overlap.
4. How would je score the space for your own input within the FTP compared to the other project based courses? For example the space for discussions, space for creating your own material (texts, scenes), the space for exploring theme's on stage (play)?

1= No freedom at all. 3= The same amount of freedom as within the other projects. 5= Maximum Freedom

1 2 3 4 5
5. How did you experience the space or lack of space for your own input within the FTP? Explain.
6. What did this space or lack of space for your own input have as an effect on your learning process? For example: what was the effect on the way you processed/ understood/ explored themes within the course?
7. On a scale from 1 to 5, how much ownership do you feel you can claim over the end presentation?

1= No freedom at all. 3= The same amount of freedom as within the other projects. 5= Maximum Freedom

1 2 3 4 5

Elaborate on your answer.

8. Which theme(s) within the FTP do you feel you have made your own?
9. How did you make these themes your own?
10. Did the eventual space for your own input within the FTP influence the way in which you made themes/ subject matters your own? If it had an influence, explain how the space for your own input influenced your learning. If it no influence, please make clear what you have missed during the FTP that could have helped you make themes your own/ could have helped you understand the themes within the FTP.
11. Was the role of the teacher during the FTP different from the role of teacher during other courses? If the role of the teacher was different, explain how the role of the teacher was different compared to other courses.
12. What is according to you the weakness of the FTP?
13. What is according to you the strength of the FTP?
14. Would you had wanted more space for your own input within the FTP? If Yes, where would have wanted more space for your own input within the course. If the answer is No, where would you have wanted more structure within the FTP?

7.2. FTP 2015 Student Questionnaires.

Questionnaire 1.

Datum: 17-06 -2015
 Uitstroomrichting: PW Kinderopvang.
 Niveau: 3
 Geslacht: Vrouw
 Leeftijd: 25

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
 Omdat ik niet goed ben in Theorie.

Q2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dat je hier alleen praktijk doet en geen theorie.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit.
Gewoon Goed.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Zenuwen.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Mijn eigen deel.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Op mijn eigen manier.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?
Zenuwen.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee Zenuwen.

Questionnaire 2.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: PW kinderopvang

Niveau: 4

Geslacht: Vrouw

Leeftijd: 25

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Omdat het onderwerp me heel erg interessant leek.

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dit vond ik wat uitgebreider, den kook dat het levendiger is.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Alles was toegestaan.

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Alles was bespreek(baar), letterlijk alles.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Dat het eigenlijk allemaal kan wat betreft het onderwerp.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik sta niet helemaal achter het onderwerp.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Transgenderheid, opvoeden van een kind.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Questionnaire 3.

Datum: 17-06 -2015
 Uitstroomrichting: SMD
 Niveau: 4
 Geslacht: Vrouw
 Leeftijd: 22

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
 Omdat ik het niet zelf heb gekozen!

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dit project hadden we veel vrijheid dan andere projecten. Geen enkel project is zo open!

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Alles was toegestaan.

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
 Ik heb het goed ervaren.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Ik heb er veel van geleerd. Veel wist ik niet, maar nu wel.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik had een eigen deel. Het einde. En vond dat wel goed.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Niet echt. Want ik had geen rol in het stuk.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Ik ben een paar keer niet geweest, maar heb er waar ik er wel bij was, veel van geleerd.

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Jazeker, heel open! Rick paste precies als docent voor dit vak.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Teamwork.

Q13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?

Als je er niet in staat.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ja, graag een rol in het toneelstuk.

Questionnaire 4.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: PW 3 Kinderopvang.

Niveau: 3.

Geslacht: Vrouw

Leeftijd: 19.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Ik ben gewoon ingedeeld.

Q2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb veel zelf moeten doen.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Ja, ik heb veel empathie getoond.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Je leert op het podium te staan op een goede manier.

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

Ik ben snel zenuwachtig.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: Kinderopvang.

Niveau: 3.

Geslacht: man.

Leeftijd: 24.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Ik erop geplaatst. (Is ingedeeld)

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Je leert met gevoel omgaan. Hoe je het kan toepassen in situaties.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTB scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Ik kon mezelf goed uiten in de ruimte.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Het heeft mij geconfronteerd met dat ik mij altijd zo kan opstellen zoals ik wil en op
Een manier waarop ik mij lekker voel.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb een paar fouten gemaakt en het voelde niet zo.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Het stuk van "Nadat jij de mijne was", die fase heb ik zelf doorstaan. Waardoor ik mezelf beter kon uiten.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Doordat ik het zelf heb meegemaakt, kon ik de onderscheid maken.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Nee, wat ik heb gemist is dat anderen zich niet 100 procent gaven, waardoor het leek Alsof ik niks van hun kon leren; hoe zij met hun gevoel omgaan.

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken? Jazeker. Hij laat je voelen op een bepaald manier hoe je jezelf kunt uiten.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Je stelt jezelf bloot.

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?
Als je gesloten bent en geen mensen om je heen hebt die vrij open zijn, dan blijf je Gesloten.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee. Ik had het voor mijzelf strakker aan willen pakken. Het was op dit moment Teveel.

Questionnaire 6.

Datum: 17-06 -2015
Uitstroomrichting: PW K.O.
Niveau: 3.
Geslacht: man.
Leeftijd: 23.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Ik vond drama een leuk vak.

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Verskil is dat je ervaart wat de theorie is en mee kan voelen met de individu.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scenes) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Ik vond het leuk om met anderen een voorstelling te maken.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Het bevordert het leerproces. Het gaat sneller, doordat je actief bezig bent.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Had het niet goed uitgevoerd.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Liefde van man naar vrouw toe.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Door teksten te schrijven.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Ja, heb veel energie ingebracht.

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Ja, de docent is veel meer betrokken bij de les.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Dat iedereen meedoet met de les.

Q13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?

Dat niet iedereen daarvan het vak leuk vindt.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee. Ik denk dat het zo goed is. Het is in balans.

Questionnaire 7.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: SMD

Niveau: 4.

Geslacht: Vrouw.

Leeftijd: 20.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Ik wou een keer wat anders.

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Bij dit project ben je bezig met het neerzetten van iets in teamverband.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Genoeg ruimte.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Ik heb veel geleerd over verschillende genders. Andere hun mening was ook
Hun mening was ook interessant om te weten.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Omdat ik een stuk had met iemand.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Het stukje vreemdgaan.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Uit eigen ervaring.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?
Ja, relaxter. Meer vrijheid.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Questionnaire 8.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: SAW 4.

Niveau: 4.

Geslacht: Vrouw.

Leeftijd: 27.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Ik heb hier voor gekozen omdat ik het een interessant en leuk onderwerp vond en dat bleek al bij de 1ste les.

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Het verschil is ik mijn eigen input hier kwijt kan, dat terwijl bij andere projecten een eindresultaat geist wordt.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Ik vond het leuk om alles te kunnen doen wat ik normaal niet doe.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Ik voelde me prettiger doordat ik me vrij kon uiten.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb me vrij kunnen uiten. Lekker losgaan op het toneel

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Vrijwel alles wat we moesten doen.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Door mijn eigen emoties erop los te laten.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Ja.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Q13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Questionnaire 9.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: Specifieke doelgroepen.

Niveau: 4.

Geslacht: man.

Leeftijd: 21.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Het leek mij een leuk project, ik werk graag samen met Rick. Daarnaast gaf Rick Aan dat er weinig deelnemers waren.

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

De vrijheid vormt een onvoorspelbaar eindresultaat. Andere projecten hebben Een duidelijk eindbeeld.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit! Positief, ik deelde mijn mening en daar werd bijna altijd wat mee gedaan.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les) De mogelijkheid om mijn mening te delen bood mij mogelijkheid om mijn visie te Verbreden met de kritiek die ik ontving.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb invloed uit kunnen oefenen en daar ben ik blij mee.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP? Relaties, (sexuele) orientatie en gedrag op basis daarvan, sex.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Door situaties te vormen die ik herken of zelf heb meegemaakt.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Het onderwerp is seksualiteit, ik heb de onderwerpen hierop proberen aan te sluiten.

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Het onderwerp is anders, de uitvoering is anders, maar het idee is hetzelfde.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Je kon jezelf op een andere en duidelijkere manier uiten. Het is actief en leuk.

Q13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

De gebrek aan structuur en constant improvisatie.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee, te veel ruimte zou de aanwezige structuur laten vervagen.

Questionnaire 10.

Datum: 17-06 -2015

Uitstroomrichting: Jeugdzorg.

Niveau: 4.

Geslacht: Vrouw.

Leeftijd: 22.

Q1: Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Ik vind toneel heel leuk. Zou er ook wel wat mee willen doen, maar of ik het ook echt

Ga doen?

Q2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is. 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Meestal is het alleen op papier, nu is het echt zelf werken hoe jij zelf wilt.

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Vrij zijn, en het maken van keuzen.

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Deze thema is waar ik zeer geïnteresseerd in ben.

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Als ik het goed doe. Ik heb het goed gedaan.

Q8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Me tekst leren.

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Door de tekst zelf te mogen schrijven.

Q10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
Leren van de tekst.

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?
Andere vakken zijn niet leuk.

Q12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Thema moet je liggen.

Q13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?
De gebrek aan structuur en constant improvisatie.

Q14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Acteren, daar zijn we niet zo goed in.

7.3 FTP 2015 Individual interviews.

Interview 1.

Datum: 17-06- 2015.
PW, Specifieke Doelgroepen.
Niveau 4.
Man
21 jaar.

R= Docent (Rick)
S= Student: PW 4 Specifieke doelgroepen

FTP= ForumTheater Project.

R: Waarom heb je gekozen voor het FTP?

S: Nou, ik was ... op een gegeven moment de keuze voorgelegd om een van de 3 projecten te doen. En bij alle 3 projecten ben ik langsgeweest. En ik zag ten eerste dat de opkomst voor dit project wat minder was. Daarnaast vind ik het ook fijn om met jou samen te werken, om met Rick samen te werken. Omdat ja, daar heb ik positieve ervaringen mee, dus toen dacht nou daar ga ik gewoon voor.

R: Ok. Mooi. Ik ga het heel even hebben over vrijheid en hij is nu vrij breed het begrip, Maar hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? En dan gaat het van 1 is dus geen vrijheid, En 5 is maximale vrijheid en 3 is gewoon gemiddeld zoals bij andere vakken.

S: Ja, nou, kijk dan ga ik vanuit mijn persoonlijke ervaring. Ik dacht dat dat heel erg varieert tov de andere mensen in mijn optiek. Maar ik geef dat gewoon de hoogste punten, want ik heb het gevoel dat daar heel veel mee bezig was gehouden ... met de vrijheid, omdat ja, als wij een mening hadden over wat wij zouden willen doen, dan mochten wij die delen, en dat werd dan ook verwerkt in het geheel, ..en ja... als er iet mee was dat niet helemaal klopte dan was er kritiek op geleverd, maar ja, dat is niet anders dan normaal. Dat is gewoon hoe samen een beetje een toneelstuk schrijft. Dus ik vind dat, ja, de vrijheid dat is goed geregeld.

R: En om hem nogmaals binnen 1 en 5 te plaatsen.

S: Ja dat zei ik, ik geeft het de maximale punten, dat is een 5. Maximale vrijheid. Ik kon alles delen, en dat deden we.

R: En wat is volgens jou het verschil tussen het FTP en andere projecten binnen het Projectonderwijs. Het FTP valt binnen het Projectonderwijs. Zit er voor jou een verschillen er tussen of zie je juist overeenkomsten?

S: Ja, het is natuurlijk wel heel anders als een project 'Armoede' of een project 'Johan' want je hebt, je krijgt daar een stencil en dan ga je daar gewoon uitlezen en dan is er een bepaald verwachting van te vooraf bepaald en dat is met dit project, daar was dat niet zo.

Er is natuurlijk wel een onderwerp die we aangekaart hebben en dat hebben we proberen uit te breiden tot, ja .. subonderwerpen en ..nou ja .. op een gegeven moment hebben we iets gehad van nou dit vinden we goed en willen we verwerken in het toneelstuk, maar het is nog steeds een toneelstuk en ja als je dan.. als we het dan over vrijheid hebben gehad hiervoor, waar we zometeen ook weer zeker over gaan hebben, nou ja ... het is .. dat is .. veel meer aanwezig dan en dan ook echt aanwezig, dus dat merk je ook weer, dan bij een project 'Armoede' of alle andere projecten eigenlijk.

R: En ..Uhm ...Wat is het effect hiervan op jou ... op jou leerproces?

S: Ik denk dat je hier toch veel meer de mogelijkheid hebt om je eigen krachten naar boven te halen en dat dan te combineren met de krachten van de groep; dan kan je ook samen een idee vormen.

R: En ..uhm.. helpt het jou bij het ... wat is het effect daarvan op het verwerken van stof die we hebben behandeld, of het begrijpen van of het verwerken daarvan?

S: Dat het wel leuker wordt om erover na te denken, want je hebt gevoel dat je er invloed op uitoefent, het is ook natuurlijk omdat je vanuit je eigen komt en niet vanuit een stencil die je voorgelegd is en op basis daarvan moet gaan kijken wat bij je past, heb je dus dat, je eigen inbreng, volledig, in ieder geval uit jezelf haalt en dat doet iedereen en dan krijg je een hele grote samenstelling van informatie. Ten opzichte iemand anders die jouw pusht in de richting van de informatie die je eruit moet halen.

R: Dus je krijgt bijna een soort koor om je heen van informatie.

S: Ja.

R: Informatie van verschillende mensen.

S: Ja.

R: Ok. Uhm ..Hoe zou je de ruimte voor inbreng waar we het nu eigenlijk ook over hebben binnen het FTP scoren vergeleken met andere vakken. Zo net scoorde je het op zichzelf, maar als je kijkt bijvoorbeeld naar andere vakken, en dan is het weer 1 veel minder dan andere vakken, 3 net zoals andere vakken en dan is 5 heel veel vergeleken met dan andere vakken?

S: Dan gaat het om wat het toevoegd? Wat is nou precies de vraag? Scoren?

R: ja ..Dus het is heel erg ..uhm ..als je het vergelijkt met andere vakken, want zo net was de vraag meer algemeen hoe veel vrijheid heb je ervaren, en nu gaan we het vergelijken met andere vakken. In principe heb je zo net het antwoord al gegeven.

S: Ok. Dus vergeleken met andere vakken?

R: Uhm.. ja.

S: Nou ja het is natuurlijk heel anders, omdat , het is ten eerste een toneelstuk en niet een stencil en daarbij denk ik .. ja .. dat je een andere soort, een andere kijk krijgt op een onderwerp en ik denk dat het in dat opzicht net ietjes anders is dan andere vakken, maar niet dat het ontzettend veel meer is, ... ik geef het gewoon een vier wat dat betreft.

R: Uhm.. en .. waar zit voor jou ... het verschil .. dan in? Want 3 is het is gelijk.
Maar je geeft het aan alsof er een soort van verschil is.

S: Ja ... ja ... er is wel een verschil. Omdat je ten eerste de vrijheid hebt om je eigen visie er op los te laten. We begonnen eigenlijk het hele project met onze eigen kijk op de situatie. De hele seksualiteit was het onderwerp, dat was duidelijk, dat was vastgesteld en daar gingen we eigenlijk op in met z'n allen. Iedereen pakte zijn eigen situatie en deelde zijn mening. Zo gaat het ook wel een beetje bij andere projecten, alleen is het wel zo .. uhm..omdat niet de .. ik heb het gevoel hier dat de kern is juist dat we die vrijheid krijgen, en dat is bij andere projecten niet zo, daar is de kern dat er richtlijnen zijn die jij moet kunnen opvolgen en in dat opzicht is het (FTP) anders dan andere projecten.

Maar het idee erachter is in principe hetzelfde daarom heb ik het geen 3 maar ook geen 5 gegeven.

R: En wat doet, ... want je geeft aan in principe ok .. ergens komt het op hetzelfde neer, bij beide (alle) projecten draait het om je eigen visie, je eigen mening ..ergens, alleen de richtlijnen is dan anders. Uhm .. Wat is het effect van deze 'richtlijn', die hier anders is, wat is het effect daarvan voor jou als student?

S: Dus eigenlijk eerder een gebrek aan die richtlijn zou je kunnen zeggen. Het feit dat we dus een beetje losgelaten worden. Wat dat met me doet.? Ja .. Uhm .. Ik vind het wel fijn eigenlijk. Het feit dat ik kan zeggen 'ja ik vind dat het anders zou moeten', dat heb ik ook bij andere projecten toevallig wel een aantal keren gedaan, maar daar is gewoon veel meer weerstand, omdat dat daar natuurlijk niet ..ja ..wat ik al zei .. de kern van het project is, en hier wel gewoon.. of in ieder geval een groot onderdeel van , misschien niet de kern, maar wel een groot onderdeel en dat merk je heel erg. Ik vind dat gewoon een fijne manier van werken, waardoor je je ideeën kunt delen, net zoals jij dat (de docent) ook tussendoor doet, en iedereen .. Je hebt ook meer het gevoel dat je soort van op een lijn zit met iedereen .. en ja .. inclusief docenten allemaal op een lijn zit. Nou ..dan voel je je er ook comfortabler bij, zit je lekkerder in je vel tijdens dat project.

R: Vind je dat de vrijheid die je nu beschrijft .. uhm .. wat heeft dat je opgeleverd als je kijkt naar 'ok het is een project, we hebben een aantal thema's behandeld' en de bedoeling is ... ergens ook wel dat je iets meeneemt, dat je thema's eigen maakt of een verbinding legt, of dat je nieuwsgierig wordt. Heeft deze vrijheid daartoe bijgedragen?

S: Nou ja .. uhh . Die vrijheid bied mij dan de ook de mogelijkheid om zo'n onderwerp die ik zelf heb ervaren of in dit geval heb meegemaakt om die ook toe te passen, waardoor het dichterbij mezelf komt, kan ik me makkelijker uiten wat dat betreft en daarnaast is het ook zo dat, omdat je het vormt naar je eigen, dan kan je daar iets sneller, iets duidelijker van leren.

R: Ok. Da's een interessante; vrijheid levert ook duidelijkheid op.

S: Yep, maar ik .. ja .. daarkomen we later wel op. Ik heb ook een andere kant van dat verhaal.

R: Ok. Op een schaal van 1 tot 5. Hoeveel heb jij het gevoel dat je eigenaar bent van de eindpresentatie? Dus de dingen die je hebt laten zien, dat jij je daar eigenaar van voelt.

S: Ja. Nou ja. Ik heb. We begonnen natuurlijk met ons eigen stukje schrijven,. Dus in dat opzicht .. de opdracht is dan door jou opgegeven, maar ons .. ja .. het einderesultaat is door ons gecreerd, laat ik het zo zeggen. Dus ja, zeg maar, het geheel van het gehele toneelstuk is door ons gemaakt. Ik heb zelf heel erg mijn best gedaan om onderdeel daarvan te maken. Ik probeer ook iedereen een beetje positief te stimuleren, en het allemaal .. ja .. ik deel zelf ook graag mijn eigen ideeën, daardoor heb ik het gevoel dat ik veel invloed heb uitgeoefend op het geheel, dat is voor mij wel .. ja vind ik dat ook wel heel tof, en daardoor zou ik dat ook .. vrijheid noemen.. Ik heb zelf sowieso ook het gevoel dat ik veel invloed heb uitgeoefend, dat is dan wel iets heel persoonlijks, en ik heb ook het gevoel dat jij mij ook die mogelijkheid hebt gegeven.

R: Eej en als je nou kijkt naar eigenaarschap, want uhh .. dan haal ik hem heel eigen weg van jou persoonlijk, heb je dan ook het gevoel dat jullie als groep ook eigenaarschap hebben over hoe de groepsdynamica is verlopen, over hoe het proces is verlopen naar de voorstelling toe?

S: Jawel. Op het moment dat je zelf zei tegen iemand 'nou ja dat kan je beter zo aanpakken', of dat je een beetje aanvoelt dat iemand zich niet comfortabel voelt bij iets, dat je dan aangeeft van hoe kan het anders, dan ging de hele groep daar ook in mee. Je geeft dan zo ook je ideeën en zo kwamen we met zn allen tot een beter iets voor die persoon specifiek en dat geeft dan ook ...ja een ander eindresultaat, waarin iedereen invloed op heeft uitgeoefend. En dan wordt het van iedereen, het is gevormd door iedereen, dus ja ..ja..

R: Ok. En als je bijvoorbeeld kijkt naar vrijheid in de zin van .. als je bijvoorbeeld kijkt naar vandaag dat we een aantal spelers hebben die later aanwezig waren, is dat een stukje vrijheid die je ook ervaart als dat is eigenaarschap van de groep? Is dat de verantwoordelijkheid van de docent? Is dat ook een stukje die je ziet als eigenaarschap of is dat een stukje vrijheid waarvan je denkt 'daar moet de docent op in grijpen'?

S: Nou ja.. een beetje. Meer een combinatie van dingen. Ik denk dat de docent gewoon moet kunnen zien wanneer het tijd is om op in te grijpen op iets, en dat heb je in mijn optiek ook goed aanvoeld. Maar ja, ik denk , dat in dat opzicht is het zo dat .. het is een verdeelde eigenaarschap, zo zou ik het beschouwen. Ik weet niet hoe ik het anders zou verwoorden.

R: Welk gedeelte ..uhm.. deel jij daar in als onderdeel van de groep en welk gedeelte deelt de docent in?

S: De docent ..uhm.. die neemt dan de verantwoordelijkheid om het in ieder geval een aantal keren te oefenen (het toneelstuk). Die ziet dat er een aantal dingen zijn die belangrijk zijn voor het toneelstuk om goed te verlopen, en die ken jij en dat is ook wel duidelijk, en die geef je dan ook aan, en daardoor begeleid jij een beetje van 'dit zou zo mooi zijn, dit zou zo mooi zijn' en 'hier moet je op letten' en dat geef je dan ook aan en daardoor heb je wel een beetje van 'docent- leerling', en is de rol van de docent wel duidelijk en daarbij ook dat van de leerling, maar toch voel je die vrijheid wel, dus dat is een beetje het idee erachter.

R: Ok. Uhm ... ik ga heel even, want we zitten nu ook op de rol van de docent, en ..uhm.. Is de rol van de docent hier anders dus bij het FTP, als je kijkt naar de rol de docent bij andere vakken? En als het goed is heb je ook andere vakken van mij gehad.

S: Ja, ja, Presentatievaardigheden.

R: Zit daar een verschil tussen? En zo ja, waar zit het hem in?

S: Ja, ik denk dat het in de ervaren zit. Voornamelijk in het ervaren van de aanwezigheid van de docent en de aanwezigheid van je medeklasgenoten. En dat jij en je klasgenoten het gevoel hebben dat de docent 'les aan het geven is', dat heb je hier wat minder, daardoor heb jij ook een beetje dat anderen, tenminste dat sommige mensen, een beetje de aandacht op een gegeven moment kwijtraken, want we hebben zoveel vrijheid dus gaan we ons eigen ding doen, maar dat is in de andere lessen ook zo, dus ik denk dat dat gewoon aan de leerling ligt dan hoe een vak in elkaar zit. Dus als je kijkt naar de situatie, nou de docent heeft z'n rol om een beetje structuur te bieden in dit geval.. en ja .. dat is da nook gelukt in mijn optiek. En daarnaast heb je ook leerlingen die gewoon de les moeten volgen, als in de kwestie van aanwezigheid, en dat is gewoon iets wat normaal is in de les, en dat zie je dat in dit geval iets is waar op gehammerd moet worden, omdat waarschijnlijk leerlingen dan iets hebben van 'we weten wat we moeten doen' dus kiezen ze hun eigen weg en dat zou ook een beetje een valkuil kunnen zijn van vrijheid. Maar ik denk dat iedereen ... nou ja .. tenminste.. dat zelf zou moeten ervaren met vallen en opstaan, en dat je niet voorkomt dat iemand valt, zodat die weer kan leren opstaan.

R: En ben jij ook met vallen en opstaan door dit project heen gegaan als je vooral kijkt naar het repetitie proces? Zit daar ook een stukje vallen en opstaan in?

S: Ja, Ja, nou.. je hebt daar wel een beetje bij geholpen. In werkelijkheid neem je dat natuurlijk wel waar, maar als je naar de theorie kijkt, dat vallen en opstaan dat neem je waar nadat je weer opstaat. Ik denk wel dat ik dat een aantal keren heb gehad dat ik gewoon ..uhm ja .. als ik een keer een emotie had die niet echt paste bij wat ik moest uitbeelden, dan werd ook gezegd ..ja ..'Stop er meer woede, stop er meer vreugde in, meer angst', maakt niet uit welke emotie. Op een gegeven moment weet ik ook waar ik moet letten dan, waar ... ok ik ga nu een stukje voorlezen dan, en dit komt niet uit mezelf, nou ja .. dan ga ik citeren wat ik, heb herinnerd dit is niet vanuit mijzelf .. dan ben je al bezig met één ding, dan kan je de character de uiting daar een beetje in kwijtraken en wat daar dan bij hoort. En als je dat een aantal keren hoort, dan denk ik 'Ok, omdat ik dit nu moet doen, dan moet ik hier op letten' en dat idee een beetje. En dat is in mijn optiek dat 'vallen en opstaan'.

R: Ok. Da's helder.

R: Ummm even kijken...deze hebben we al behandeld ... ja.. Wat is volgens jou als je kijkt naar het FTP het zwaktepunt van .. ja.. waar zit de valkuil van de manier waarop die .. uhm .. ja .. is gestructureerd?

S: Ja, dat is eigenlijk ... het is net zo goed een pluspunt als een minpunt en dat is dat die vrijheid, ja dat is.. dat sommige mensen je geeft ze een vinger en ze nemen je hele hand. Helaas is dat wat er gewoon gebeurt. En daarnaast als je iemand zoveel vrijheid biedt, dat geeft hen dan weer de mogelijkheid om zichzelf te presenteren, maar je hebt ook dat datgene wat ze eruit kunnen halen het misschien dan niet uithalen, en dan mis je ook onderdelen. Ik denk dat dat de valkuil is. Het is dan natuurlijk ook zo dat sommige leerlingen die houden van vrijheid en anderen die hebben weer structuur nodig, en nou .. dat daar ruimte tussen zit, dat is dan ook wel weer een kwestie, want die hebben er minder aan om minder structuur te hebben, om hun eigen gang te kunnen gaan, want dan pikken ze minder op, omdat ze met andere dingen bezig zijn bij wijze van spreken.

R: Hey en er worden twee begrippen, twee woorden, eigenlijk constant door elkaar heen aan jou gevraagd. Is er voor jou een verschil tussen vrijheid en eigen inbreng?

S: Uuhhhh.. Nou ja.. het is .. Vrijheid is wel eigen inbreng, maar eigen inbreng is geen vrijheid, laat ik het zo zeggen, per definitie. Uhhmm.. dat je .. je hebt dus de mogelijkheid om dingen op je eigen manier te doen en eigen inbreng kan je laten, dat moet dan wel aanwezig zijn voor iemand om dat waar te kunnen nemen, want als iemand het niet door heeft, dan is dat geen eigen inbreng maar meer een impulsieve verandering. In dit geval komt vrijheid niet alleen door wat in het toneelstuk komt, maar ook in wat wij bespreken, wat wij gebruiken om dat toneelstuk te vormen. Dus er zit wel een verschil in ja. En met vrijheid pak ik het geheel, dus echt alles, ja.

Ik denk alleen dat voornamelijk in het spelen in het toneelstuk dat daar de vrijheid of.. wel ja.. misschien de eigen inbreng.., nou ja de eigen inbreng zit goed alleen de vrijheid is een valkuil. Tijdens het maken van het toneelstuk heb ik daar vrij weinig van gemerkt, echt wel ik moet wel zeggen dat de momenten waarop iemand aan het woord was, dat dat wel een beetje door elkaar ging, maar je kunt ook maar zo vaak zeggen 'en nu is het genoeg', maar het bleef gewoon gebeuren, maar dat is denk ik maar een bepaalde instelling die hier soms rondgaat, en nou ja je kan niet iedereen laten aanpassen op je eigen visie, maar ja .. vrijheid is gewoon het mogen doen zoals je zelf wil doen.

R: Ok. Uhm.. Heb je ergens het gevoel gehad, en dit is meer een ethische vraag; Waar had het voor jou gevaarlijk geworden als de docent nog meer vrijheid zou aanbieden door zich terugtrekken? Was er voor jou zo'n moment? Of kan je je voorstellen dat als we hier (in het process) meer vrijheid in krijgen als groep als geheel, dat je dan zoiets krijgt van 'dit is niet ethisch'?

S: Ja, nou ja, het is niet zozeer 'Ethisch', dat vind ik een moeilijke kwestie in dit geval, omdat ik niet het gevoel heb dat er heel veel grenzen zijn overschreden. Het is meer het idee dat als je meer, nog meer vrijheid biedt, dat het dan, ... dat er dan helemaal geen structuur meer in zit en dat leerlingen, ... die komen hier om de structuur die ze nodig hebben om later zelf te kunnen functioneren in de maatschappij te leren, dus daar moet altijd wel, tot op zekere hoogte, structuur aanwezig zijn. Zou je volledige vrijheid geven, dan is dat weg, en dan gaat het in mijn optiek wel mis. Dus ik denk dat het een kwestie is van het vinden van een balans tussen .. nou ja .. ja het opleggen van taken.. nou ja in ieder geval dat je informatie over probeert te brengen zodat iemand daar wijzer van kan worden, en de balans daar tussen is .. ja .. altijd anders.

R: Ik maak hem even concreet. Als je bijvoorbeeld kijkt naar vandaag waar een aantal spelers te laat waren. Ze krijgen van mij dezelfde, de mogelijkheid om dezelfde 8.0 te houden voor de groep als geheel, ..uhm .. maar de verantwoordelijkheid daarvoor wordt wel weer bij henzelf gelegd met 'maar dit moet wel een consequentie hebben'. Is dat ethisch? Vind je dat ethisch? Wat vind je van die vrijheid die daar wordt gegeven? Want het is ook ten koste van de groep mensen die bijvoorbeeld wel aanwezig waren vanaf het begin.

S: Ja, Ja. Ik ga proberen om objectief te zijn. Want ik was zelf blij, nou blij? Ik vond het een mooie manier van doen. Puur omdat het iets is waarbij ik zelf, het zijn kwesties waar ik zelf over nadenk, dat je in een sociale studie zit en dat je met groepen werkt, en dat je die groep in feite in de steek laat, iedereen zit wel te wachten en dat soort dingen, dat vind ik dan wel jammer. Ik vind het heel goed dat jij dan die mogelijkheid bij iemand, bij hen zelf neerzet, dat .. eigenlijk ben ik zelf van .. je kan iemand niet dwingen om bewust te worden van dingen, de persoon moet zelf bewust worden. En dat is eigenlijk wat je hiermee doet. Ja, het maakt mij niet zoveel uit of ik er objectief of subjectief er naar kijkt, als ik er nu op terug reflecteer als het ware, dan ben ik gewoon van mening dat het een goede manier van handelen is. Het is wel 'Ethisch' om het zo maar te zeggen, want je geeft die mensen de mogelijkheid om zichzelf te beoordelen. En ja, we zijn allemaal een beetje verplicht om kritisch naar onszelf te zijn, anders kan je jezelf niet verbeteren, en op het moment dat een ander kritisch over je is dan ga je jezelf verdedigen, en .. ja.. dat heb je nu, die situatie heb je nu voorkomen door te zeggen 'denk er zelf over na'.

R: Is het eerlijk naar jou toe? Als speler, als student binnen deze groep?

S: Om de keuze aan anderen over te laten?

R: De beslissing die ik nu heb genomen?

S: Nee! Maar dat maakt in feite niet uit. Kijk ik ben niet iemand ... als je kijkt naar het geheel, dan zou het niet eerlijk zijn. Dat je geen consequentie koppelt aan een situatie, terwijl dat gedurende het hele jaar wel gebeurt, dus om dan spontaan een uitzondering te maken zou niet eerlijk zijn ten opzichten van de groep. Want dan ben je afhankelijk van geluk, dat je in ieder geval nu zo'n situatie treft waarin je er mee wegstapt. Daarentegen, ik ben iemand die van mening is dat je hier bent voor jezelf en dat je niet teveel om je heen moet kijken naar wat andere leerlingen ervaren ... ja ik maak me daar helemaal niet druk om .. dus span ik me ook redelijke in voor iets als dit. Want ik weet dat het wel goed komt. Maar ik kan me best voorstellen dat er weerstand is voor deze situatie door andere leerlingen die niet zo'n situatie ... ja .. dus eigenlijk is het iets dat vaak zo is ... of bijna altijd zo is .. nou ja .. het is dat of niet vaak voor komt of er nu is... maar ja .. je moet ergens beginnen. Dus als dit iets is waar je mee bezig is, een experiment als het ware, dan heb ik er volledig begrip voor. Ik zit er niet echt mee.

R: Je hebt er begrip voor, maar het is niet eerlijk.

S: Ja, het is nogmaals wat ik zei. In feite kan je vanaf nu, als je vanaf het begin van het jaar kijkt dan is nu een spontanne verandering. Dan is het ten gunste van toevallig deze mensen. En niet ten gunste van alle situaties die zich hebben voorgedaan.

Maar zoals ik al eerder zei, je moet ergens beginnen. Ik kan altijd wel een positieve en een negatieve uit een situatie halen.

R: En de laatste vraag is: Zou je zelfs nog meer ruimte voor eigen inbreng in het FTP willen hebben. Zo ja, waar zou je die willen? Of heb je juist zoiets van, juist niet; ik wil hier of daar juist meer structuur?

S: Nee, ik vind dat de hoeveelheid vrijheid juist goed zit. Ik vind dat uhmm ..de vrijheid.

R: Eigen inbreng.

S: Uhh, vrijheid eigen inbreng.. nou ja in dit geval is het eigen inbreng inderdaad, dat dat gewoon goed is. Elk moment dat we een mening hadden, dan konden wij dat gewoon delen. Er is ingelijk, .. het is fysiek onmogelijk om meer eigen inbreng er in te brengen, als je kijkt naar het toneelstuk. Er is natuurlijk wel een grens, maar, die grens, ja .. ik heb niet gevoel dat ik die gevonden heb .. dus ja ... dat is het idee.

R: Ok. Mooi. Dat zijn de vragen. Dus bedankt.

Interview 2.

Datum: 17-06- 2015.

PW, Jeugdzorg.

Niveau 4.

Vrouw.

22 jaar.

R. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

S. Omdat .. het is sowieso theater, theater is sowieso gewoon heel leuk. De andere projecten waren gewoon echt ontzettend saai om te doen. Dus dat is ook gewoon iets wat me overhaalde. En het onderwerp genderongelijkheid vind ik gewoon interessant om te doen.

R. Waarom vind je de andere projecten saai?

Uhhm .. omdat je daar .. daar moet je alleen zitten en moet je echt gewoon bepaalde dingen af hebben, bepaalde dingen maken, moet je .. weet je ... op papier dingen schrijven . Moet je echt heel veel doen voor eigenlijk heel weinig... hoe noem je dat ook al weer?...

(Kijkt naar de cameraman en lacht)

ik weet niet hoe je dat noemt

Voor heel weinig .. uhm...

R. Resultaat?

S. JA!, voor heel weinig resultaat en hier kan je gewoon, weet je, je.. je..

Je gaat jezelf uiten,

Je springt in iemand anders z'n rol,

Je moet inderdaad wel zelf dingen doen,

Maar uit ... maar dan heeft het ook het resultaat voor jezelf!

(Wijst naar zichzelf)

Dat ongeveer.

R: Het heeft resultaat voor jezelf?

S: Ja...Kijk, ik ben nu echt wel uit mijn comfortzone gekomen,

Ik heb tegen iemand staan te gillen, terwijl ik dat meestal echt niet ben **(begint te lachen naar mij. Schud nee met haar hoofd terwijl ze me aankijkt).**

Kijk voor mij was dat echt wel uit mijn comfortzone komen. Dus ja....

R: En dat is iets wat je persoonlijk meeneemt.

S. Ja!.

R. Uhhh ... deze vraag is 'Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? En het is gewoon tussen 1 t/m 5, waarvan 1 geen vrijheid is en 5 maximale vrijheid?

S. Nou dan geef ik het sowieso wel een 4.

R. Een 4!?!

S. Ja!

R. Kan je uitleggen waarom ?

S. Nou, we hebben natuurlijk, we hebben echt heel veel vrijheid gehad qua uhhh.. wat voor teksten we gingen schrijven, alleen het onderwerp werd wel bepaald voor ons. Dus Ik kreeg het onderwerp natuurlijk van een vrouw die een man domineerde, neerhaalde, neertrapte en dat soort dingen. En maar voor de rest heb ik wel mijn eigen input er in kunnen hebben, dus dan een 4.

R. Ok. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en andere projecten binnen het projectonderwijs? Het Forumtheater valt binnen het projectonderwijs; wat is het verschil daar tussen of wat zijn de overeenkomsten ? En leg uit.

S. Nou .. het ..Het verschil is heel erg dat je hier bezig bent. Je bent echt bezig met ... weet je .. met praten natuurlijk, met spelen en jezelf ook een beetje ontdekken en met die andere theater **(??? Waarschijnlijk bedoelt ze 'andere vakken' binnen het projectonderwijs)** moet je gewoon elke week bijvoorbeeld iets af hebben en dan moet je steeds verder gaan en dan heb je echt op een papiertje staan van dit moet je deze week af hebben, dit moet je deze week af hebben en dan gaat dat zo door tot je het einde hebt. En hier is het gewoon echt. Je weet niet wat je elke week gaat doen, maar je weet in ieder geval dat je lekker bezig kan zijn, dat je gewoon echt wel. ... ja .. jezelf kan uiten op bepaalde manieren.

R. Ok. Dus begrijp ik het goed dat je zegt dat je bij de andere projecten minder het gevoel hebt dat je jezelf kunt uiten?

S. Ja! Zeker wel.

R. Wat bedoel je daar precies mee, met minder jezelf uiten?

S. Nou minder jezelf uiten .. bedoel ik eigenlijk meer dat het .. uhhh.. hier is het ..bij ..bij theater, dit, was het voornamelijk .. weet je ..

Je gaat natuurlijk in discussie met verschillende mensen over wat hun mening is over bepaalde onderwerpen, wat jouw eigen mening is over bepaalde onderwerpen en bij die andere projecten heb je dat niet, want jouw mening doet er niet toe. Het is gewoon .. je moet het resultaat hebben aan het einde van de periode, Punt!

Jouw mening doet er niet toe.

Je moet gewoon het resultaat krijgen.

R. Ok. Heb je het gevoel dan dat je dan resultaten hebt bereikt? Want je hebt over 'ja, hier kan ik mijn mening geven, hier kan ik me uiten.' levert het je ... levert het je iets op?

S. ..Uhhmm (schudt nee) .. kan je die vraag .. anders stellen?

R. Ja, je hebt helemaal gelijk. Uhhm .. Je geeft aan dat je jezelf hebt kunnen uiten bij het FTP, maar levert dat je ook iets op?

S. Dat ik mezelf kan uiten!?!

Zeker wel! Ik bedoel .. ik heb wel gewoon meestal ben ik .. ja ik ben niet stil of zo... ik ben echt ontzettend druk .. in de klas, maar ik bedoel, ik heb nu gewoon echt ook m'n eigen mening kunnen geven, en dat doe ik meestal niet. En ja .. dat geeft je wel gewoon een bepaalde vrijheid en bepaalde zelfverzekerdheid dat je krijgt

R. En is dat ook iets waar je iets aan hebt vanuit je opleiding?

S. Zeker wel. Ja Natuurlijk.

R. Zoals?

S. Nou zoals, ik bedoel .. ik doe jeugdzorg, je moet zelfverzekerd zijn en je moet goed in je schoenen kunnen staan. Weet je ... niet altijd je eigen mening moeten hoeven geven ... maar ja weet je , je eigen mening hebben is ook gewoon supergoed. Gewoon tot waar jouw grens is .. en ja natuurlijk dat je er ook ...gewoon ...misschien er net over heen kan gaan of juist helemaal niet.

R. Wat leverde deze ruimte voor je eigen inbreng je op voor je leerproces? En daarmee bedoel ik ; we hebben een aantal thema's bijvoorbeeld behandeld , hoe heeft deze ruimte je eventueel geholpen om de thema's, de onderwerpen te verwerken, te begrijpen of te verkennen?

S. Nou .. uhhm, wat ik daar net al vertelde over dat iedereen zijn mening uit, Ik bedoel nu heb ik bijvoorbeeld... bepaalde culturen, want je hebt heel veel culturen in de klas zitten, dat ik gewoon van bepaalde culturen .. dat ik ook van die cultuur weet hoe zij ermee omgaan of hoe zij er in staan. Of weet je , dat soort dingen .Dus dat is ook voor mij ook al ...gewoon ...dat ik er nu meer er over leer of er over weet.

R. Maar in de andere klassen, bij de andere vakken, zit je ook met mensen met verschillende culturen ..

S: Ja, maar daar word je mening nooit echt over ... ja daar word je mening wel over gevraagd, maar dan wordt het zo kort mogelijk gehouden want dan ga je gewoon door. En hier kan je echt gewoon er over discussieren en er over vertellen in plaats van dat je een beetje stil in een hoekje zit van 'Komop jongen laten wij het een beetje op laten schieten.'

R. Ok. Ok. Mooi. Op een schaal van 1 t/m 5 , hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van de eindpresentatie?

S. Een 3.

R. Kan je daar meer over vertellen.

S. Natuurlijk. Natuurlijk heb je zelf ook veel dingen die je zelf moet doen om het eindresultaat gewoon goed te krijgen, maar het ligt ook aan de groepsverband.

Het is eigenlijk fifty -fifty, want je hebt....

de groep heb je nodig,

jezelf heb je natuurlijk ook nodig,

maar je hebt ook heel erg de groep nodig.

Als de groep er niet is, dan kan jij ook niks.

Dus daarom een 3; het is echt fifty- fifty.

R. Is de rol van de docent bij het FTP anders dan bij andere vakken? Met andere woorden, gaat de docent hier anders met jou om?

S. Is di teen 1 t/m 5 ?

R. Nee!

S+ R lachen.

R. Zo ja, hoe was de rol van de docent hier anders dan .(S onderbreekt)

S. Nou, de rol van de docent hier is heel erg ..

Jij speelt bijvoorbeeld heel erg mee met ons, jij gaat mee met ons, je stelt je niet boven ons. De leraren en leerkrachten die bijvoorbeeld andere projecten geven, die staan heel erg boven ons. Snap je? .. Het is gewoon, ... die hebben meer een ... een ... machts .. Uhm Ja ...

Die hebben meer macht en dat grijpen ze ook gewoon. Daar gaan ze ook mee spelen. Je moet het inleveren bij mij en presenter het voor mij, en als ik het fout keur dan is het fout, en weet je dat soort dingen .. en voor de rest ga lekker je gang .. en go your way.

En bij jou is het meer .. weet je wel ... je doet met ons mee, je discuteert met ons mee, je gaat gewoon mee met de onderwerpen en als je iets niet weet, maar iemand anders weet het wel dan accepteer jij dat ook gewoon ... van ok. . weet je.. dat is ook leuk omdat ik **(De student)** het weer weet, in plaats van ik **(de docent)** weet alles en ik kan alles. Ja!

R: Ok. Dit is een vraag die er niet tussen staat, maar je hebt het nu specifiek over mij als docent, maar je hebt ook andere vakken bij mij gevolgd. Bijvoorbeeld deze periode Conflicthantering. Zit er een verschil daar tussen?

S. Ja. Tenminste waar ik het gevoel bij heb, is dat jij je hier wat vrijer voelt. Dat je jezelf wat vrijer voelt bij theater en bij drama. En bij ja ... bij andere vakken moet je meer informatie opdreunen en dat moeten leerlingen maar onthouden en hier is het gewoon echt informatie met elkaar verzamelen en met elkaar leren.

R. Ok. En denk je dat bijvoorbeeld een vak als Conflicthantering die je bij mij hebt gevolgd, dat je daar ook een soortgelijk vorm van communicatie zou kunnen bereiken, dus dat je dit systeem **(student onderbreekt)**

S. Zeker wel. Ik denk het wel, ja. Alleen ja, het is er wel,.. het wordt wel, het is wel heel lastig om dat te kunnen bereiken, denk ik. Tenminste zo is het voor mijn gevoel. Omdat ..ja .. het is toch wel iets anders. Het is toch wel een vak die je moet volgen en je zit in een klaslokaal, ik bedoel als wij het bijvoorbeeld in het dramalokaal zouden gedaan hebben.. conflicthantering, en dan gewoon .. bijvoorbeeld dat je echt met zn tweeën een casus gaat spelen en dat je dan ook echt gewoon de woede voelt of... weet je .. dat het dan ook beter zou kunnen werken , dat je echt in een bepaalde situatie terecht kan komen in plaats van gewoon informatie opdreunen .. weet je **(haalt schouders op en zucht)**

R. Dus het element van doen, het zelf meemaken, zelf ervaren, dat is dus eigenlijk wat je nu niet hebt meegekregen van mij bij het vak Conflicthantering.

S. Ja.

R. Mijn rol daar als docent is dus anders.

S. Zeker wel.

R. Het is niet laten we gaan doen, laten we gaan kijken, laten we gaan ontdekken, laten we gaan verkennen, maar het is 'dit moet je weten..'

S. Ja.

R. Waar zit voor je de zwakke punt van het FTP?

S. Van dit project zelf

R. Ja. Waar zit de valkuil in de manier... we hebben het nu vooral veel over eigen inbreng en vrijheid...

S. Dat het heel erg.. ja .. het zou heel erg uit de hand kunnen lopen, omdat je natuurlijk altijd je eigen mening hebt en dat kan flink gaan oplopen. Dat kan vreselijk uit de hand lopen. Je kan mensen krijgen die er heel laks ermee omgaan, met de manier van .. ja ok ik krijg heel veel vrijheid, dus laat ik lekker niet komen opdagen, laat ik lekker mijn eigen ding doen , laat ik mijn telefoon erbij pakken en niet luisteren.. Ja daar heb je wel een valkuil bij.

R. En daar vind je, daar moet de docent wel ingrijpen?

S. Ja, zeker wel. Maar bijvoorbeeld ook, bij dit ,is het heel veel repeteren en zo.. en heel veel doen en heel veel achter elkaar doen, en daar kan je ook heel erg .. ja.. de mening van een aantal personen, die dat niet echt waarderen, omdat zij zich het niet leuk vinden dat zij het vaak achter elkaar moeten gaan doen, en daar kan je veel irritatie van kunnen krijgen.

R. En heeft de docent daarop heeft ingegrepen, vind je?

S. Ja.

R. En tot slot. Zou je zelfs nog meer ruimte voor eigen inbreng willen hebben bij het FTP? Zo ja, waar? Zo nee, wil je dat de ruimte voor eigen inbreng teruggebracht wordt?

S. Uhm.. het is een Nee. Niet omdat ik wil dat de ruimte teruggebracht wordt. Als je meer ruimte zou geven, dan zou het kunnen gaan escaleren. Maar als het terugbrengt.... Dan is het niet meer zo leuk.

R. Ok. Heb jij nog vragen, op en aanmerkingen?

S. Nee.

R. Dan wil ik je graag bedanken voor deze interview.

S. Graag gedaan.

Video Fragments of these two interviews can be seen here:

<https://www.youtube.com/watch?v=MOngJZZyC00&feature=youtu.be>

Fragment Interview Hieke van der Meulen, teammanager PW and SW.

Interview Hieke van der Meulen.
Teammanager SAW, MBO College Almere Buiten.
16 november 2015.

Q = Rick Fingal.

A = Hieke van der Meulen.

Q: Maar dat valt zo ... Wat ik hier interessant vind, dus bij ons, is dat je, bijna alles wat aangegeven wordt dat fout kan gaan zie ik ons proberen te implementeren, dus alles waarvan wordt gezegd 'oei dat gaat heel erg mis'... en wij als afdeling, zover ik weet, binnen het kader van de vraag 'Zijn wij nou zo uniek of ? ... en volgens mij is het

ook uniek wat wij hier doen (**redactie: binnen het MBO – onderwijs**) proberen we (**red: Afdeling SAW**) weer tegen te gaan.

A: Nou, het is ook redelijk uniek om dit zo te willen doen. Het is ook tegelijkertijd ook zo dat doordat onze mensen zich daarin ook heel sterk opstellen binnen het domein, dat Amsterdam (**red: ROC van Amsterdam**) dat ook wel gaat zien, en ook die kant op wil. En.. dus dat betekent dat Amsterdam straks ook 'expressief talent' neer gaat zetten, terwijl wij dat zouden doen. En dat is prima. Maar dat komt omdat zij dat nog steeds 'machinistisch' doen om te zo maar te zeggen. Maar voor mij is het inderdaad, en dat wil ik iedere keer zolang ik op stuur, dat dat wat wij doen zetten we daarmee mensen in hun eigen kracht en zetten we daarmee mensen in hun kracht als rolmodel en Het is wel zo dat ik daar wel, wel rekening houd met dat mensen komen bij de voordeur binnen en dat ze dan wel bij de achterdeur met iets weggaan. Dus dat is wel mijn begrenzing zeg maar.

Onderbreking interview, ivm de aanval op Parijs afgelopen weekend en de 1 minuut stilte die gehouden moet worden en Hieke daarvoor studenten in het gebouw (buiten de leslokalen) vraagt om stilte te houden voor de slachtoffers. Interview is daarna na 20 minuten hervat.

Deel 2 interview.

Q: Wat is de dominante Pedagogiek en Didactiek binnen het MBO onderwijs?

A: De dominante Pedagogiek, danwel didactiek, is structuur bieden. We hebben het altijd over structuur bieden. En dat is eigenlijk met het kwaliteit van het onderwijs vertaald naar het Marzano begrip. En Marzano is een Pedagoog die inderdaad ..

(Robert J Marzano en zijn: De kunst en Wetenschap van het Lesgeven. Een evidence- based denkkader voor goed en opbrengstgericht onderwijs. 1e druk 2011)

Q: Heb je een pen? Want die ken ik niet.

A: Die zou je moeten kennen: Marzano.

Q: (schrijft het op).

A: En dan gaat het vooral om structuur en in het Marzano verhaal, dat hebben wij hier zeg maar een aantal jaren geleden afgeserveerd, en dat komt nu weer terug. En het afserveren kwam doordat wij daar een training kregen in Lelystad ik weet niet of je daarbij was, je was hier in ieder geval al wel, maar die werd door trainers vanuit het basisonderwijs aan ons gepresenteerd en daar, nou, haakte iedereen op af.

En eigenlijk gaat het alleen maar om basale didactische principes van hoe zet je een les in elkaar en hoe houd je orde en dat soort zaken; dus dan gaat het echt om het woord structuur.

Dat is ook de reden, waarom ik ook nog eens te horen heb gekregen dat de dingen die ik wilde doen bij niveau 2 niet moest doen, want dat paste niet binnen de structuur van die kinderen, want het is veels te moeilijk. Wat mij aanspreekt is echt om aan te spreken vanuit het 'zelf' en om van daaruit te vertrekken. Dus ik geloof er niet echt in. Ik geloof in een stukje structuur, daar geloof ik wel in, maar als structuur dominant wordt om de structuur dan hebben we denk ik een fout verhaal. Dus daar zit wel een soort van dominantie in (**red: binnen het mbo onderwijs**) Als je kijkt naar Pedagogisch Werkers, wat voor dominante pedagogiek in de kinderopvang leeft dan is het het (Thomas) Gordon - verhaal. Dus dat zou wel (**Gordon: Klinisch psycholoog heeft een communicatiemodel ontwikkelt voor het communiceren met kinderen**) uit moeten gaan van dialoog.

Q: En toch zie ik bij ons, als ik, vooral ik nu steeds meer vakken ben gaan geven, met namen ook aan de onderwijsassistenten, en daar vind ik het belangrijk dat zij ook kritisch kunnen kijken naar een aantal pedagogen, daar zie ik dat, als je de vakken naast elkaar legt, dat wel veel uit dezelfde hoek komt. Het heeft veel van het wetenschappelijk- humanistisch project, waarin de individu gezien wordt als iets wat je in onderdelen weer uitelkaar kan halen en in elkaar kan zetten. Dat heeft iets tegenstrijdig met het idee van mensen in hun eigen kracht zetten. Het gaat er vanuit, gekoppeld aan Piaget, die ik in vaak terug zie komen, deze

‘ontwikkelingspsychologie’, dat je bepaalde fases op bepaalde leeftijd heb moeten doorlopen, en als je dat niet doet, dan is er iets mis met je en dan stoppen we een pilletje in.

A: Nou dat vind ik wel heel erg zwart- wit, zoals je dat nu zegt.

Q: Klopt, het is ook zwart- wit. En ik heb laatst een gesprek gehad met Marleen over hoe onze theorieën inmiddels achterhaald zijn. Het is allemaal verder gegaan, verder ontwikkeld, maar wij leren ze nog het oude. En daarnaast vertel je met dat oude ook een bepaald verhaal van de mens. Maar het doet me ook denken aan een discussie met een student bij drama 3, een vak die ik overgenomen heb, en theorieën gebruikt die je ook tegenkomt in de speltherapie (**Red: De speelwerelden van kind van Vermeer als ook die van Kamp**), waarin de studente aangaf dat ze een kind heeft die niet binnen de lijntjes kleurt, maar die dat op haar leeftijd wel zou moeten kunnen. Dat kind moet dus ‘onvoldoende’ beoordeeld worden wat betreft ontwikkeling volgens de formulieren op haar stage. Als zij dat niet doet, dan krijgt zij een onvoldoende. De studente gaf ook aan het hier mee eens te zijn, want je moet kinderen leren om regels te volgen, om binnen de lijntjes te kleuren.

A: Ja, ja. . is dat zo? Dat gesprek? Dan is het interessant om niet alleen met de studente dat gesprek te voeren, maar ook met haar beoordelaar in het werkveld, om te kijken hoe dat komt dat een stagiaire van ons een onvoldoende geeft als zij kinderen niet binnen de lijntjes leert kleuren.

Q: Nou zij moet dus beoordelen op een aantal dingen, zoals bij drama 3 dat een kind op zijn 2de dit moet kunnen en dan op zijn 3de weer dat. En het loopt, die theorieën, allemaal in elkaar over. En hun begeleiders hebben dat ook natuurlijk allemaal geleerd. Het is tegenstrijdig met mensen in hun kracht willen zetten, als jij kijkt naar wat wij ze inhoudelijk leren.

A: Nou daar zit wel wat in. We hebben de ronde gehad met Evert en Sharo, en daar zijn jullie allemaal bezocht door Evert in je lessen. Daar heeft Evert ook bij een aantal lessen teruggekoppeld dat de inhoud verouderd was, en ik heb ook al eens een ronde gedaan met het hele team rondom taakgebieden verantwoordelijkheid in het kader van de crebo- lijnen hebben we een aantal keren bij elkaar gezeten, waarin ook het verzoek was om de Crebo- lijn uit te zetten en zeg maar het werkveld en de nieuwste ontwikkelingen mee te nemen. En wat je ziet is dat wel allemaal heel snel, en voor een deel wel terecht roepen over de werkdruk, maar daar niet een soort van eigen verantwoordelijkheid in Nou kijk als je zelf allemaal leswijzers van de plank pakt de volgende ochtend, dan ja .. dan moet je het niet hebben over dit verhaal.

Q: Is het ook niet, om terug te komen over waar wij het zo net over hadden, dat het doel en inhoud van het onderwijs niet meer in het gesprek voorkomt als je het hebt over onderwijsvernieuwing; maar je zit heel erg in het verpakken ..

A: ja ja het herpakken.

Q: Want .. uhhmm ... bijvoorbeeld die Ivan Illich waar ik het met jou overhad, die benoemt heel erg mooi; dat men tegenwoordig “social work gets confused with community”, dus mensen gaan sociaal werk zien als gemeenschap, terwijl het sociaal werk, door deze theorieën, jezelf wel heel erg kunt gaan afvragen of dit wel hetgene is wat wij verstaan onder ‘gemeenschap’. En dat is dat als je niet deze stappen, op deze of deze leeftijd maakt, dus met andere woorden, als je niet meegaat met nu moet je binnen de lijntjes kleuren of zitten, en nu moet je als kind stil kunnen zitten en luisteren, uhhmm... je moet instaat zijn om nu motorsisch en .. la- la – la ... dat je eigenlijk een bepaald... ik heb het vaak met studenten er over, ik doe dat in mijn lessen, dat ik zeg ‘dit is een theorie die ik jullie nu aanleer, en dit zijn de valkuilen..’

A: Ja. Je moet het ook zo breed brengen denk ik.

Q: en dan zie ik ze zo van “Uhhmm, heh!?! Shit het wordt ingewikkelder dan ik dacht.” Ik heb een student gehad die een keer zei: “pff meneer, elke keer dan ontploft mijn hoofd want, ik weet het niet meer” En toen dacht ik bij mezelf; ik vind dat eigenlijk ook niet zo slecht. Het mag van mij wel gebeuren. Maar het gaat mij steeds meer opvallen ... omdat ... omdat een van mijn ambities is, gezien het hele project onderwijs dat gaat nu weg, dus mijn hele onderzoek bij het Forumtheater is maar de vraag wat ermee gaat gebeuren, behalve dat ik denk dat ik op den duur zou willen, dat dat hele idee van dialoog, dat die ..’dialogical education”, onderwijs gericht op dialoog en wat is jouw verhaal, wat is je achtergrond, ook vanuit je culture achtergrond maar ook

vanuit bijvoorbeeld gender, bijvoorbeeld het feminisme; het hele verhaal, dat dat langzaam doorsijpelt naar alle vakken. Ik begon daarmee eigenlijk als uitgangspunt voor mijn onderzoek, alleen daar ben ik volgens mij wel 6 jaar mee bezig om er iets over te kunnen zeggen; om dat uit te pluizen hoe je dat zou kunnen doen. Maar volgens mij is het de bedoeling, hoop ik, dat dat wat wij bij LOB gaan doen, en de koppeling met de kunstvakken, dat dat doorsijpelt ook naar de leereenheden.

A: Absoluut, absoluut.

Q: En dan word de inhoud merk ik een probleem, want die is tegenstrijdig aan dat idee van dialoog, diversiteit, mensen in hun kracht zetten; culturele psychologie bijvoorbeeld haalt veel van onze stromingen, behalve Gordon dan, denk ik, een beetje onderuit. Dus in onze inhoud zijn we een beetje schizofreen en ook in wat we willen.

A: Ik snap wat je bedoeld. Ik zit even te denken ..uhmm ..en ik hoor daar Gordon, en die gaat met namen erg op de dialoog, die zit daar heel erg op. Het lastige is, kijk dit gesprek met je met je team voeren, zo heeft Jasper ook iets opgedaan in Zweden, wat hij heel erg zou willen toepassen, en dit is nou precies wat ik bedoel; we doen nu braaf leereenheden omdat dat ergens in een document staat, dat wij ons onderwijs goed neerzetten vanuit het werken met leereenheden die aangestuurd worden door praktijkthema's. Nou ... als ik dan zie hoe dat in Amsterdam neergezet wordt, dan zie ik niks beroepsgerichte thema's want er zijn teveel beroepsvelden erbij betrokken, we pakken gewoon, we her-pakken inderdaad onze oude onderwijs, want we hebben het ook in Amsterdam constant over de waarderingsformulieren: de waarderingsformulieren wat zijn nou de waarderingsformulieren? We nemen niet eens de moeite om dat naast het Flevolandse verhaal te zetten. We hebben daar gewoon de waarderingsformulieren, dus wij werken nu ook met DE waarderingsformulieren. Dus weet je, dat druist ook helemaal tegen mijn zijn in, maar ik heb al zoveel Jaren dat ik hier tegen alles heb aangeschopt en dan krijg je een soort van ook ..

Q: "Daar komt ze weer."

A: dan ga ik het hier proberen. Ja. En dat heb dan ook hier gedaan en dan krijg je Jaqueline (???) van 'Ja, hier kunst', en ondertussen dan heb ik zoiets van pak het dan hier aan, laat hier zien dat het kan, want van boven gaat dat niet lukken, Jaqueline durft dat niet aan. Dus dan maar van onderaf inbrengen en dan zie je dat mensen geenthousiasmeerd raken; het toch niet zo zijn dat wij Amsterdam- West hebben, dat zich het centrum van Zorg en Welzijn wil gaan noemen, die nota bene, circus Elleboog om de hoek heeft zitten, een geweldig gebouw en er vervolgens hier niet mee bezig is; dat kan toch niet.

Q: Dan heb ik een vraag over de 21ste eeuw competenties. Hoe zie jij dat?

A: Ik zie de 21ste eeuw competenties als iets rondom creativiteit en flexibiliteit. Daarbinnen is creativiteit misschien wel meer economisch aangestuurd door waar wij het straks zo over hadden, waar wij dan eigenlijk ... eigenlijk met zijn allen afhankelijk van de economie worden en dan makkelijk mensen uit hun banen gooien ipv dat wij naar het bedrijf ...

Collega komt binnen om een vraag te stellen. Onderbreking.

Q: Ik denk dat het probleem met creativiteit (binnen de 21st eeuw skills) is dat het nu gekoppeld wordt nu aan een neoliberale beleid die zich richt op globalisering en daar zit een ...

A: een hele enge factor aan.

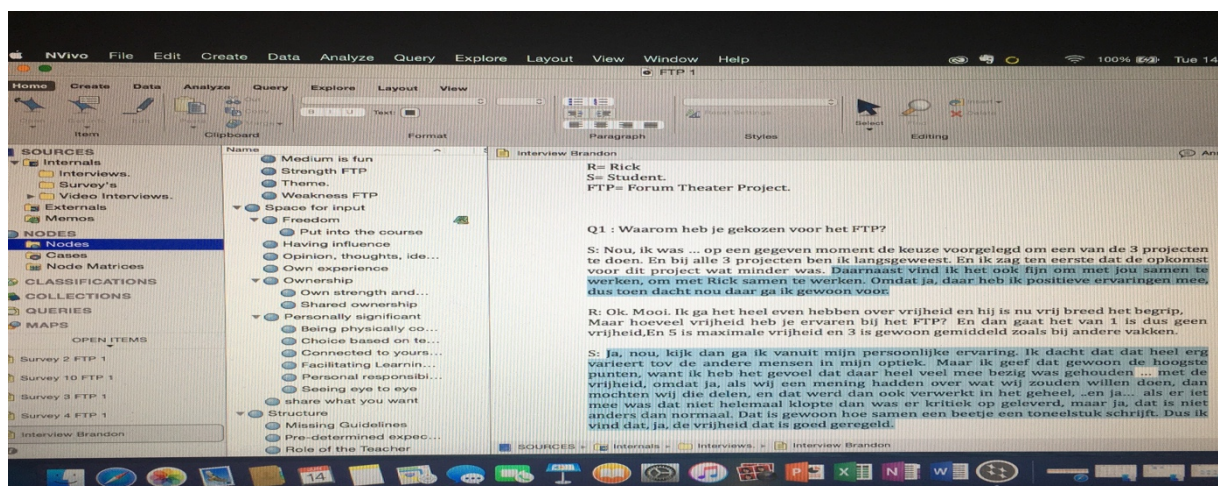
Q: Ja! En daar zit een ... we nivelleren alles en we proberen daarin dissensus te vermijden, terwijl het het allemaal verscherpt en aanscherpt, en dan kan je zeggen dat mensen moeten flexibeler zijn; als ze daar je baan weghalen omdat je boventallig bent of te duur bent geworden of wat voor andere reden, dat je flexibeler moet zijn om iets anders te zoeken en je om te laten scholen, en dus je hele leven lang blijft leren, uhhh... maar je schept

daarmee een voorwaarden voor een bepaalde kant waarop we gaan, en daarbinnen worden de kunsten soms gezien als een handige middel die dat eventueel voor elkaar kunnen krijgen ..

A: Ja, dat snap ik. Maar ik pak het (21st century skills) neutraler op. Ik vind het belangrijk dat mensen echt hun creativiteit ontwikkelen en met de goede bedoeling dat je daar iets mee kan voor jezelf en naar anderen toe. En daarin kan ik de 21ste eeuwse competenties die we moeten gaan verantwoorden, kan ik mooi gebruiken, en dan hebben we het vooral over dat het begrip creativiteit en flexibiliteit ingezet kunnen worden op de ontwikkeling van het individu, als het gebruik wordt als een middel voor economische ontwikkeling dan gaan we zien dat daar steeds meer verzet tegen komt in de samenleving; want we hebben alles opgebouwd en weggegooid straks wat binnen 1900- 1950/ 60 opgebouwd is en wat misschien ook in de vormgeving verouderd is, maar we hebben niet iets nieuws voor in de plek gezet, dus we zijn weer terug gestart bij 1900 waar de individu zich moet mobiliseren met andere individuen als hij ergen onderaan de ranglijst staat om erkent en herkent te worden en daarmee grotere economische status mee te krijgen, dus ja, dat hele proces zie ik ook gebeuren. En dat is ook wat ik bedoel met de ontschotting in de gezondheidszorg; het heeft goede bedoelingen, maar wordt economisch gebruikt. En economisch gebruikt inderdaad ... ja .. marktwerking gaat de nationaliteit, de aansturing van de nationaliteit, hoe die ook georganiseerd gaat worden, te boven.

Q: ja, en daar zijn nu heel veel vraagstukken omtrent wat de rol van het onderwijs daarbinnen wordt. Verlies je je taak van dat je mensen 'vormt', doordat je ze de mogelijkheid niet geeft om zich te emanciperen, dat ze zichzelf leren organiseren en kritisch leren nadenken?. Het onderwijssysteem is "ge -dehumanized," omdat het geformaliseerde de boventoon voert. En dat is volgens mij ook de strijd waar jij ook tegen aanloopt. Maar waar ik nu ook tegen aaloop bij mijn eigen Master opleiding en dat is dat het ook een traditie is waar je in moet stappen die geformaliseerd is. Wij willen hier studenten in haar kracht zetten, maar ons onderwijssysteem heeft weer een bepaalde manier van structureren die eigenlijk daar tegen in gaat.

7.4 FTP 2015 Nodes

Upon request the content of the entire set of nodes, that is the most salient categories that emerged after an open and axial coding process in Nvivo data analysis system, can be made available. In an attempt to keep the number of pages down, I will not be integrating the entire coding system into the thesis. As an example I will show the Node for the category Freedom of the 2015 cycle.

Freedom.

Internals\\Interviews.\\Interview 1- § 14 references coded [40.01% Coverage]

Reference 1 - 2.87% Coverage

Ja, nou, kijk dan ga ik vanuit mijn persoonlijke ervaring. Ik dacht dat dat heel erg varieert tov de andere mensen in mijn optiek. Maar ik geef dat gewoon de hoogste punten, want ik heb het gevoel dat daar heel veel mee bezig was gehouden ... met de vrijheid, omdat ja, als wij een mening hadden over wat wij zouden willen doen, dan mochten wij die delen, en dat werd dan ook verwerkt in het geheel, ..en ja... als er iet mee was dat niet helemaal klopte dan was er kritiek op geleverd, maar ja, dat is niet anders dan normaal. Dat is gewoon hoe samen een beetje een toneelstuk schrijft. Dus ik vind dat, ja, de vrijheid dat is goed geregeld.

Reference 2 - 0.52% Coverage

Ja dat zei ik, ik geeft het de maximale punten, dat is een 5. Maximale vrijheid. Ik kon alles delen, en dat deden we

Reference 3 - 1.22% Coverage

als we het dan over vrijheid hebben gehad hiervoor, waar we zometeen ook weer zeker over gaan hebben, nou ja ... het is .. dat is .. veel meer aanwezig dan en dan ook echt aanwezig, dus dat merk je ook weer, dan bij een project 'Armoede' of alle andere projecten eigenlijk.

Reference 4 - 2.31% Coverage

Dat het wel leuker wordt om erover na te denken, want je hebt gevoel dat je er invloed op uitoefent, het is ook natuurlijk omdat je vanuit je eigen komt en niet vanuit een stencil die je voorgelegd is en op basis daarvan moet gaan kijken wat bij je past, heb je dus dat, je eigen inbreng, volledig, in ieder geval uit jezelf haalt en dat doet iedereen en dan krijg je een hele grote samenstelling van informatie. Ten opzichte iemand anders die jouw pusht in de richting van de informatie die je eruit moet halen.

Reference 5 - 1.66% Coverage

Ja ... ja ... er is wel een verschil. Omdat je ten eerste de vrijheid hebt om je eigen visie er op los te laten. We begonnen eigenlijk het hele project met onze eigen kijk op de situatie. De hele seksualiteit was het onderwerp, dat was duidelijk, dat was vastgesteld en daar gingen we eigenlijk op in met z'n allen. Iedereen pakte zijn eigen situatie en deelde zijn mening

Reference 6 - 1.65% Coverage

Nou ja .. uhh . Die vrijheid bied mij dan de ook de mogelijkheid om zo'n onderwerp die ik zelf heb ervaren of in dit geval heb meegemaakt om die ook toe te passen, waardoor het dicht bij mezelf komt, kan ik me makkelijker uiten wat dat betreft en daarnaast is het ook zo dat, omdat je het vormt naar je eigen, dan kan je daar iets sneller, iets duidelijker van leren.

Reference 7 - 3.85% Coverage

Ja. Nou ja. Ik heb. We begonnen natuurlijk met ons eigen stukje schrijven,. Dus in dat opzicht .. de opdracht is dan door jou opgegeven, maar ons .. ja .. het einderesultaat is door ons gecreerd, laat ik het zo zeggen. Dus ja, zeg maar, het geheel van het gehele toneelstuk is door ons gemaakt. Ik heb zelf heel erg mijn best gedaan om onderdeel daarvan te maken. Ik probeer ook iedereen een beetje positief te stimuleren, en het allemaal .. ja .. ik deel zelf ook graag mijn eigen ideeën, daardoor heb ik het gevoel dat ik veel invloed heb uitgeoefend op het geheel, dat is voor mij wel .. ja vind ik dat ook wel heel tof, en daardoor zou ik dat ook .. vrijheid noemen.. Ik heb zelf sowieso ook het gevoel dat ik veel invloed heb uitgeoefend, dat is dan wel iets heel persoonlijks, en ik heb ook het gevoel dat jij mij ook die mogelijkheid hebt gegeven.

Reference 8 - 2.90% Coverage

De docent ..uhm.. die neemt dan de verantwoordelijkheid om het in ieder geval een aantal keren te oefenen (het toneelstuk). Die ziet dat er een aantal dingen zijn die belangrijk zijn voor het toneelstuk om goed te verlopen, en die ken jij en dat is ook wel duidelijk, en die geef je dan ook aan, en daardoor begeleid jij een beetje van 'dit zou zo mooi zijn, dit zou zo mooi zijn' en 'hier moet je op letten' en dat geef je dan ook aan en daardoor heb je wel een beetje van 'docent- leerling', en is de rol van de docent wel duidelijk en daarbij ook dat van de leerling, maar toch voel je die vrijheid wel, dus dat is een beetje het idee erachter.

Reference 9 - 2.57% Coverage

Ja, ik denk dat het in de ervaren zit. Voornamelijk in het ervaren van de aanwezigheid van de docent en de aanwezigheid van je medeklasgenoten. En dat jij en je klagenoten het gevoel hebben dat de docent 'les aan het geven is', dat heb je hier wat minder, daardoor heb jij ook een beetje dat anderen, tenminste dat sommige mensen, een beetje de aandacht op een gegeven moment kwijtraken, want we hebben zoveel vrijheid dus gaan we ons eigen ding doen, maar dat is in de andere lessen ook zo, dus ik denk dat dat gewoon aan de leerling ligt dan hoe een vak in elkaar zit.

Reference 10 - 3.27% Coverage

Dus als je kijkt naar de situatie, nou de docent heeft z'n rol om een beetje structuur te bieden in dit geval.. en ja .. dat is dan ook gelukt in

mijn optiek. En daarnaast heb je ook leerlingen die gewoon de les moeten volgen, als in de kwestie van aanwezigheid, en dat is gewoon iets wat normaal is in de les, en dat zie je dat in dit geval iets is waar op gehammerd moet worden, omdat waarschijnlijk leerlingen dan iets hebben van 'we weten wat we moeten doen' dus kiezen ze hun eigen weg en dat zou ook een beetje een valkuil kunnen zijn van vrijheid. Maar ik denk dat iedereen ... nou ja .. tenminste.. dat zelf zou moeten ervaren met vallen en opstaan, en dat je niet voorkomt dat iemand valt, zodat die weer kan leren opstaan.

Reference 11 - 3.87% Coverage

Ja, dat is eigenlijk ... het is net zo goed een pluspunt als een minpunt en dat is dat die vrijheid, ja dat is.. dat sommige mensen je geeft ze een vinger en ze nemen je hele hand. Helaas is dat wat er gewoon gebeurt. En daarnaast als je iemand zoveel vrijheid biedt, dat geeft hen dan weer de mogelijkheid om zichzelf te presenteren, maar je hebt ook dat datgene wat ze eruit kunnen halen het misschien dan niet uithalen, en dan mis je ook onderdelen. Ik denk dat dat de valkuil is. Het is dan natuurlijk ook zo dat sommige leerlingen die houden van vrijheid en anderen die hebben weer structuur nodig, en nou .. dat daar ruimte tussen zit, dat is dan ook wel weer een kwestie, want die hebben er minder aan om minder structuur te hebben, om hun eigen gang te kunnen gaan, want dan pikken ze minder op, omdat ze met andere dingen bezig zijn bij wijze van spreken.

Reference 12 - 6.10% Coverage

Uuhhhh.. Nou ja.. het is .. Vrijheid is wel eigen inbreng, maar eigen inbreng is geen vrijheid, laat ik het zo zeggen, per definitie. Uhhmm.. dat je .. je hebt dus de mogelijkheid om dingen op je eigen manier te doen en eigen inbreng kan je laten, dat moet dan wel aanwezig zijn voor iemand om dat waar te kunnen nemen, want als iemand het niet door heeft, dan is dat geen eigen inbreng maar meer een impulsieve verandering. In dit geval komt vrijheid niet alleen door wat in het toneelstuk komt, maar ook in wat wij bespreken, wat wij gebruiken om dat toneelstuk te vormen. Dus er zit wel een verschil in ja. En met vrijheid pak ik het geheel, dus echt alles, ja. Ik denk alleen dat voornamelijk in het spelen in het toneelstuk dat daar de vrijheid of.. wel ja.. misschien de eigen inbreng.., nou ja de eigen inbreng zit goed alleen de vrijheid is een valkuil. Tijdens het maken van het toneelstuk heb ik daar vrij weinig van gemerkt, echt wel ik moet wel zeggen dat de momenten waarop iemand aan het woord was, dat dat wel een beetje door elkaar ging, maar je kunt ook maar zo vaak zeggen 'en nu is het genoeg', maar het bleef gewoon gebeuren, maar dat is denk ik maar een bepaalde instelling die hier soms rondgaat, en nou ja je kan niet iedereen laten aanpassen op je eigen visie, maar ja .. vrijheid is gewoon het mogen doen zoals je zelf wil doen.

Reference 13 - 3.85% Coverage

Ja, nou ja, het is niet zozeer 'Ethisch', dat vind ik een moeilijke kwestie in dit geval, omdat ik niet het gevoel heb dat er heel veel grenzen zijn overschreden. Het is meer het idee dat als je meer, nog meer vrijheid biedt, dat het dan, ... dat er dan helemaal geen structuur meer in zit en dat leerlingen, ... die komen hier om de structuur die ze nodig hebben om later zelf te kunnen functioneren in de maatschappij te leren, dus daar moet altijd wel, tot op zekere hoogte, structuur aanwezig zijn. Zou je volledige vrijheid geven, dan is dat weg, en dan gaat het in mijn optiek wel mis. Dus ik denk dat het een kwestie is van het vinden van een balans tussen .. nou ja .. ja het opleggen van taken.. nou ja in ieder geval dat je informatie over probeert te brengen zodat iemand daar wijzer van kan worden, en de balans daar tussen is .. ja .. altijd anders.

Reference 14 - 3.36% Coverage

Q14: En de laatste vraag is: Zou je zelfs nog meer ruimte voor eigen inbreng in het FTP willen hebben. Zo ja, waar zou je die willen? Of heb je juist zo iets van, juist niet; ik wil hier of daar juist meer structuur?

S: Nee, ik vind dat de hoeveelheid vrijheid juist goed zit. Ik vind dat uhm ..de vrijheid.

R: Eigen inbreng.

S: Uhh, vrijheid eigen inbreng.. nou ja in dit geval is het eigen inbreng inderdaad, dat dat gewoon goed is. Elk moment dat we een mening hadden, dan konden wij dat gewoon delen. Er is ingelijk, .. het is fysiek onmogelijk om meer eigen inbreng er in te brengen, als je kijkt naar het toneelstuk. Er is natuurlijk wel een grens, maar, die grens, ja .. ik heb niet gevoel dat ik die gevonden heb .. dus ja ... dat is het idee.

Internals\\Interviews.\\Transcript 2 17 juni ForumTheaterProject Genderongelijkheid - § 3 references coded [13.98% Coverage]

Reference 1 - 6.08% Coverage

Nou .. het ..Het verschil is heel erg dat je hier bezig bent. Je bent echt bezig met ... weet je .. met praten natuurlijk, met spelen en jezelf ook een beetje ontdekken en met die andere theater (??? Waarschijnlijk bedoelt ze 'andere vakken' binnen het projectonderwijs) moet je gewoon elke week bijvoorbeeld iets af hebben en dan moet je steeds verder gaan en dan heb je echt op een papiertje staan van dit moet je deze week af hebben, dit moet je deze week af hebben en dan gaat dat zo door tot je het einde hebt. En hier is het gewoon echt. Je weet niet wat je elke week gaat doen, maar je weet in ieder geval dat je lekker bezig kan zijn, dat je gewoon echt wel. ... ja .. jezelf kan uiten op bepaalde manieren.

Reference 2 - 3.08% Coverage

S. Dat ik mezelf kan uiten!?!

Zeker wel! Ik bedoel .. ik heb wel gewoon meestal ben ik .. ja ik ben niet stil of zo... ik ben echt ontzettend druk .. in de klas, maar ik bedoel, ik heb nu gewoon echt ook m'n eigen mening kunnen geven, en dat doe ik meestal niet. En ja .. dat geeft je wel gewoon een bepaalde vrijheid en bepaalde zelfverzekerdheid dat je krijgt

Reference 3 - 4.83% Coverage

R. Ja. Waar zit de valkuil in de manier... we hebben het nu vooral veel over eigen inbreng en vrijheid...

S. Dat het heel erg.. ja .. het zou heel erg uit de hand kunnen lopen, omdat je natuurlijk altijd je eigen mening hebt en dat kan flink gaan oplopen. Dat kan vreselijk uit de hand lopen. Je kan mensen krijgen die er heel laks ermee omgaan, met de manier van .. ja ok ik krijg heel veel vrijheid, dus laat ik lekker niet komen opdagen, laat ik lekker mijn eigen ding doen, laat ik mijn telefoon erbij pakken en niet luisteren.. Ja daar heb je wel een valkuil bij.

Internals\\Survey's\\Survey 10 FTP 1 - § 1 reference coded [4.24% Coverage]

Reference 1 - 4.24% Coverage

Q5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Vrij zijn, en het maken van keuzen.

Internals\\Survey's\\Survey 2 FTP 1 - § 1 reference coded [15.70% Coverage]

Reference 1 - 15.70% Coverage

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTB scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Alles was toegestaan.

Internals\\Survey's\\Survey 3 FTP 1 - § 2 references coded [26.28% Coverage]

Reference 1 - 11.70% Coverage

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dit project hadden we veel vrijheid dan andere projecten. Geen enkel project is zo open!

Reference 2 - 14.57% Coverage

Q4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTB scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Alles was toegestaan.

Internals\\Survey's\\Survey 7 FTP 1 - § 1 reference coded [8.44% Coverage]

Reference 1 - 8.44% Coverage

Q11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Ja, relaxter. Meer vrijheid.

Internals\\Survey's\\Survey 8 FTP 1 - § 3 references coded [22.20% Coverage]

Reference 1 - 8.80% Coverage

Q6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Ik voelde me prettiger doordat ik me vrij kon uiten.

Reference 2 - 10.38% Coverage

Q7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb me vrij kunnen uiten. Lekker losgaan op het toneel.

Reference 3 - 3.02% Coverage

Q9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Door mijn eigen emoties erop los te laten

Internals\\Survey's\\Survey 9 FTP 1 - § 1 reference coded [10.64% Coverage]

Reference 1 - 10.64% Coverage

Q3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

De vrijheid vormt een onvoorspelbaar eindresultaat. Andere projecten hebben Een duidelijk eindbeeld.

7.5 FTP 2016 Student Questionnaires.

Questionnaire 1.

Datum: 30-03-16

Uitstroomrichting: Sociaal Cultureel Werk

Niveau: 4, Sprint.

Geslacht: V

Leeftijd: 19

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Mijn eerste en voornaamste reden was/is dat ik op stage in Vietnam ga. Hier ga ik veel activiteiten ontwikkelen en uitvoeren, en dacht dat dit goede inspiratie zou zijn. Daarnaast ga ik in mijn Uitstroomfase stage lopen bij ArtLoCa, wat een stichting is die o.a. culturele en theatrale programma's aanbied.

2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? Omcirkel antwoord die voor jou van toepassing is.

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 **4** 5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

De andere projecten staan vast en hebben geen ruimte voor verandering. Het FTP daarentegen is er ruimte voor groei en eigen ontwikkeling.

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scenes) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 **4** 5

5.Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

HBO-ig. Er was veel ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en input. Deed men iets niet, dan was dit het eigen probleem.

6.Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Het zorgde bij mij voor het aanwakkeren van echte enthousiasme wat ik al bezat, ik merkte dat ik ging zoeken in andere media en het ging toepassen in het dagelijks leven. Leuk!

7.Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van de eindpresentatie?

1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 **4 5**

Leg uit hoe dat komt.

In zoverre een eigenaar, mijn dialoog met Brayen is vertaald en heb ik niet zelf geschreven. De rest wel.

8.Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Het thema discours is het meeste blijven hangen, daarnaast het eigen handelen en eigen kracht is heel duidelijk een thema wat ik interessant vond.

9.Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Ik merk dat ik in het "gewone" leven steeds meer hierop ga letten, wanneer ik een mening/argument uit met een discours erin verwerkt zal ik mij sneller verbeteren/excuseren dan voorheen. Het eigen handelen en eigen kracht vond ik vooral heel interessant.

10.Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

Nee, het was duidelijk as it was. Mijn interesse op dit gebied was al aangestoken, maar een beetje verslapt. Dit project heeft het weer deels aangewakkerd.

11.Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

De docent van FTP had een begeleidende en meewerkende rol; in plaats van een overheersende, heersende en leidende rol.

12.Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Het eigen kracht in handelen en de mogelijkheid om over onderwerpen die als vanzelfsprekend genomen worden na te denken.

13.Wat is volgens jou het zwakke punt bij het FTP?

De lange uren, ik merkte (niet zo zeer aan mijzelf) maar aan de rest van de groep dat de concentratie snel weg was.

Terwijl ik vaak last had van de vele en vééls te lange pauzes.

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je meer structuur willen hebben?

Het was goed zoals het was, daarentegen had ik graag meer consequenties gezien aan het niet leren of inleveren van opdrachten en teksten. Dit resulteerde naar mijn idee in een ongelijke verdeling van werk en input.

Questionnaire 2.

05-04-2016

Pedagogisch medewerker

Niveau:3

Geslacht: Mvr

Leeftijd:17

1. Ik heb meer voor dit project gekozen omdat ik het een interessante thema vond en omdat ik van drama houdt.
2. 5, omdat ik heb mezelf heb ontdekt tijdens deze project.
3. Er is een groot verschil tussen FTP en andere projecten, omdat bij FTP krijg je de kans om je zelf te bewijzen en jezelf te zijn. Ze geven jou het gelegenheid om jezelf te ontdekken en je eigen agency te kunnen zijn.
4. 5, omdat ik nooit had verwacht dat ik vanzelfsprekend iets kon organiseren zonder regels erbij. Het stimuleerde mij om naar meer uit mijzelf te halen.
5. Die ruimte stimuleerde mij om het beste uit mijzelf omhoog te halen, omdat je in het drama lokaal iedereen kon zijn door middel van rollen die je opgedragen worden. Je kan je verbeelden in een leven van een andere voor even. Dat gaf een uitrustend gevoel.
6. Het zorgde ervoor dat het stof die bijgebracht wordt gemakkelijke gaat, omdat je het later in het praktijk gaat uitvoeren dus dringt het zo in je door.
7. 4, omdat ik vond dat bij het eindpresentatie ik eindelijk het rust vond om mijn boodschap goed te overbrengen, maar later tijdens het gezang merkte ik dat ik even uit balans viel, omdat het gehele voorstelling mij raakte dat die emotie bij het zingen ging toepassing.
8. Het thema met het opkomen voor vrouwen rechten, omdat ik zelf een vrouw bent en er bestaat sowieso een kans dat ik later met dezelfde situatie te maken krijgt.
9. Omdat, ik mijn eigen inbreng erin voegde en ervoor zorgde dat ik en net zo als alle vrouwen gehoord werden.
10. Het heeft enorme invloed gebracht dat ik mijn thema eigen kon maken, omdat ik persoonlijk bijna nooit voor mensen zal zingen behalve mensen dicht bij mij en die ruimte gaf mij de kans om dat allemaal achter mij te laten en ervoor te gaan.
11. De rol van de bevoegde docent was uitstekend dat is bij mij te spreken. Hij had ervoor gezorgd dat qua uitvoering op mijn best kwam en zorgde ervoor dat ik mijn eigen inbreng in alles vonden dat maakte mij een agency.
12. FTP zorgde ervoor dat meer inzicht kregen over verschillende soorten geslachten en hun als een moeten behandelen omdat ze tenslotte allemaal mensen zijn en bracht mij kennis toe over discours hoe mensen allemaal beeld in hun hoofd hebben hoe dingen moeten en als het niet op die manier gaat is het verkeerd en behoort niet in het samenleving.

13. Het zwakke punt was dat in het begin geen vaste lokaal hadden en het zorgde ervoor dat we materialen heen en weer moesten gaan sjouwen.
14. Ik vind persoonlijk dat ik de ruimte kreeg om mijzelf te ontdekken omdat ik vaker niet echt de persoon zou zijn om iets van mij te laten zien vooral als het optreden ging maar voor dit vak deed ik mijn uiterste best en bracht alles naar boven en het leukste deel was ik had er echt lol in.

Questionnaire 3.

Datum: 1-4-2016

Uitstroomrichting: PW kinderopvang

Niveau: 4

Geslacht: vrouw

Leeftijd: 18

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Project bso had ik al gedaan, en dat andere project leek mij ook niet zo leuk. Dus ik had geen keuze.
2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?
Bij dit project krijg je veel verschillende meningen te horen over een bepaald onderwerp. Dat is interessant om te horen hoe een ander persoon er over denkt en het kan/is ook leerzaam.
4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Het is vast wel opgevallen heb dat ik niet veel spreek. Ik luister meer dan ik spreek. Daarin werd ik niet gepusht om hele verhalen te moeten spreken over mijn mening, en dat ervaaarde ik fijn.
6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Wat ik al zei ik luister veel. Daarmee heb ik veel opgepikt over verschillende meningen en verschillende kijk op het leven. En daar heb ik veel begrip voor.
7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?
1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

3

Mijn keuze voor nummer 3 is geworden, omdat ik er een paar lessen niet aanwezig kon zijn. Daardoor waren jullie mij vergeten en had ik een kleine figuranten rol. Wat ik totaal niet erg vind, want ik ben niet dol op drama dus ik voelde mij hier prettig bij.

8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit bij FTP?
9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?-
10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
Ja, ik wist al wat over transgenders enzovoort. Maar wat ik een interessant begrip vond was 'discours' ik heb namelijk nooit er zo over nagedacht. Hoe/waar jij je eigen meningen hebt gecreëerd.
11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken?
Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Nee.
12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Je leert om verder te denken
13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?
Mensen hebben verschillende eigen meningen en dat kan botsen.
14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee meer eigen ruimte is zeker niet nodig bij dit project.

Questionnaire 4.

Datum:
Uitstroomrichting:PW
Niveau:3
Geslacht: vrouw
Leeftijd: 18

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Het leek mij een mooie manier om 'problemen' aan t licht te helpen en het zoeken naar oplossingen
2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5. ***4***
3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?
Je had veel vrijheid en kon doen wat jij wilde inbrengen en bij andere vakken niet
4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scenes) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5 ***4***
5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Geen gebrek

6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Het was altijd duidelijk
7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?
1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5*5*

Leg uit hoe dat komt.
Ik heb mijn eigen deel gemaakt
8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Buitenlanders en hoe men erover denkt
9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Door er een tekst over te maken en die is volledig eigen
10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken?
Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Ja
12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Het is duidelijk en maakt je bewust van dingen
13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?
Soms iets te veel vrijheid
14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee minder vrijheid

Questionnaire 5.

Datum: 6-4-2016
Uitstroomrichting: PW Kinderopvang
Niveau: 4, Sprint.
Geslacht: vrouw
Leeftijd: 23 jaar

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Omdat het me interessant leek om me te verdiepen in een maatschappelijk probleem.

2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?
Dit is mij eerste project.

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Heel fijn. De tekst die ik had uitgekozen werd gebruikt in het toneelstukje. Dus ik heb in principe zelf een script bedacht. Dat heb ik zelf nooit gedaan dus is toch fijn dat je een bijdrage in het stuk kunt leveren.

6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Ik vond dat we ons stuk met de ruimte die we hadden goed konden voorbereiden. Het is uiteindelijk ook goed gekomen d=toen we het moesten uitvoeren.

7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?
1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

5

Leg uit hoe dat komt.

8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Transeksueel

9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken?
Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken.

12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Questionnaire 6.

Datum:
 Uitstroomrichting: PW Kinderopvang.
 Niveau: 3
 Geslacht: vrouw
 Leeftijd: 20

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Het leek me leuk om wat in de drama te doen. Vind het best leuk om te acteren

2. Hoveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? Omcirkel antwoord die voor jou van toepassing is.

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit!

Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Bij dit project hadden we echt wat te vertellen wij gaven een boodschap door.

Bij andere projecten moeten we enkel opdrachten doen.

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

In het begin hadden we allemaal gesprekken en discussie's over dit onderwerp. Iedereen was vrij om zijn eigen mening te geven. Naast dat had iedereen genoeg vrijheid om alles te bespreken tijdens onze voorstelling.

Het was super gezellig

6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Deze ruimte leverde veel ik vond het fijn dat iedereen alles bespreekbaar kon maken.

7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?

1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb niet zoveel tekst geschreven als de andere.

8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

-

9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

-

10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij

het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?

11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

* Ik vind dat het wel anders is. Drama is niet zoals normale reguliere vakken hier komt meer gevoel bij kijken en dst toont rick ook

12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

* Andere mensen een gevoel geven die je normaal met praten niet kan overbrengen

13. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP?

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ik vond het goed gaan zoals het is gegaan.

Questionnaire 7.

Datum: 05-04-2016

Uitstroomrichting: PW.

Niveau: 3

Geslacht: Vrouw

Leeftijd: 19 jaar

1 Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Ik heb gekozen voor het FTP, omdat ik het project BSO al had afgerond. Dus leek het FTP mij het leukste als tweede project. Ik keek er in het begin niet naar uit, omdat ik totaal niet van dingen op het gebied van theater houdt. Maar uiteindelijk was het toch leuk en super gezellig.

2 Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 **(5)**

3 Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Het verschil is vooral dat je bij dit project een verhaal over brengt naar de maatschappij, tijdens het toneel spelen. De verhalen waren ook waar gebeurd.

4 Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 **(5)**

5 Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Ik heb het goed ervaren, want ik houd helemaal niet van toneel spelen. Maar toch heb ik het goed ervaren, doordat het me niet moeilijk werd gemaakt. Ik had bijv een tekst gekregen, die ik uit mijn hoofd moest weten.

Dat is me niet gelukt, toen mocht ik het toch 'op lezen'. En dat vond ik heel fijn.

6 Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)

Ik vond dat we de juiste ruimte ervoor hebben gekregen. De voorbereiden is ook goed gelukt en het uitvoeren ook, ondanks dat we sommige dingen soms even moesten aanpassen.

7 Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?

1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 (5)

Leg uit hoe dat komt.

Omdat, ik ook echt begreep wat ik deed

8 Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?

Vooraf transeksueel

9 Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?

Voorheen wist er er niet zoveel van, door dit project ben ik echt veel te weten gekomen over transgenders en alles er omheen

10 Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij Nee, alles was wel duidelijk. Sommige lessen was ik er niet, waardoor ik bepaalde thema's niet zo goed begreep. Maar dat pikte ik al snel op. Omdat het elke les wel weer terug kwam in de verhalen

11 Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, Ja, bij FTP word je echt iets aangeleerd. Toneel spelen kon niet iedereen, maar toch is het gelukt. Omdat we daarin zijn begeleid

12 Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

Dat je echt een verhaal over wilt brengen. Maar dan op een andere manier, in dit geval dus toneel

13 Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

Het accepteren van bepaalde situaties

14 Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee, ik vond het goed zoals het gegaan is

Questionnaire 8.

Datum: 6-4-2016

Uitstroomrichting: PW

Niveau: 4, Sprint.

Geslacht: vrouw

Leeftijd: 16

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)? Ik heb gekozen voor dit project omdat het mij natuurlijk het leukste project leek. **Ik ben niet iemand die graag praat over schulden. Toen ik las wat het project inhield was ik gelijk geïnteresseerd.**
2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs? **Bij dit project kregen wij heel veel vrijheid en mochten wij zelf veel inbrengen. Bij andere projecten kreeg je vragen die je moest beantwoorden en bij dit project bedachten wij zelf de vragen.**

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

1 2 3 4 5

Het was heel fijn dat we konden discussieren over bepaalde onderwerpen bij dit project. Vaak hoor ik 'we gaan gewoon door met de les' wanneer ik het ergens niet mee eens ben, terwijl hier juist de bedoeling was dat we onze kennis en meningen deelden met de rest.

4. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit! **Ik heb het goed ervaren. Ik vind het heel interessant om te weten hoe mensen denken over bepaalde dingen. Al helemaal als het gaat om onderwerpen als transgender en ras. Ik ben het niet altijd met iedereen eens maar ik leer wel veel van anderen.**
5. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les) **Er was meer ruimte voor discussie en eigen inbreng.**
6. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

1 2 3 4 5

Zelf heb ik het niet gepresenteerd, maar mijn tekst (over de transgender zoon) is wel helemaal gebruikt. Daar was ik heel blij mee. Dat geeft me natuurlijk een gevoel dat ik er niet voor niets aan gewerkt heb, en vaak heb ik dat bij andere projecten wel.

7. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Discriminatie en racisme
8. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt? **Door mijn eigen verhaal over 'witte mensen' uit te beelden bij het project.**
9. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen? **Ja, ik heb zelf het stuk over 'witte mensen geschreven'. Die tekst is niet zomaar bij me opgekomen. Sommige delen uit de tekst heb ik erin gedaan omdat ik er echt zo over denk. Natuurlijk zal ik dat nooit zo overdreven hard zeggen, maar de tekst is ergens wel gebaseerd op hoe ik denk**
10. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken? **Ja, Rick was**

heel erg open en geïnteresseerd naar hoe wij het project deden en naar onze meningen. Ik heb vaak zat gehad dat docenten alleen willen zien wat zij zeggen en het ook daar bij laten. Dat was met dit project total niet zo.

11. Wat is volgens jou de kracht van het FTP? **Ik heb wel het gevoel gehad dat we het publiek wat mee hebben gegeven. Niet alleen omdat we daar reacties over kregen na de voorstelling, maar ook door hoe wij de voorstelling hebben gedaan. Het was echt een voorstelling waar je af en toe even na moest denken.**
12. Wat is volgens jou de zwakke punt bij het FTP? **Ik vind niet dat er duidelijke zwakke punten zijn. Wel is het zo dat niet iedereen het leren van de teksten serieus neemt, maar we zijn geen afgestudeerde acteurs haha.**

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben? **Ik zit er echt middenin. Ik vind dat we genoeg ruimte voor eigen inbreng hebben gehad, maar ik vind ook dat er soort van 'grenzen' gesteld werden. Zoals bij het inleveren van de teksten.**

Questionnaire 9.

Datum: 06-04-2016
 Uitstroomrichting: PW4 Jeugdzorg
 Niveau: niveau 4, Sprint.
 Geslacht: vrouwelijk
 Leeftijd: 17 jaar

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
 Heel eerlijk. Deze cursus duurde maar een periode, de rest duurde 2 periodes...
2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
 1 2 3 **4** 5
3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?
 Het belangrijkste verschil voor mij was dat je heel diep de stof in ging en je de kans kreeg om met de leerlingen en docent te "debatteren". Een ander verschil is manier van denken. We hebben het over discours, iets wat je in het dagelijkse leven tegen komt. In deze les woord je heel erg bewust van wat discours doet met jouw manier van denken.
4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?
 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.
 1 2 3 **4** 5
5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Ik vond het heel fijn want wij kregen de ruimte om met elkaar te discussiëren, op deze manier kan je diep de stof ingaan. Als je met iemand discuteert kun je ook opeens inzien dat een ander ook een goed punt heeft.

6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Ik merkte aan mezelf dat ik dit de beste manier van leren vind.
7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?
1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.
1 2 3 4 5 ☒ 5 Iedereen had zijn eigen stukje. Dit toneelstuk was van ons allemaal.
8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Ik heb heel diep over de stof nagedacht bij elk stukje theorie.
9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Vaag antwoord, ik heb de manier hoe ik iemand iets goed moet uitleggen en mijn visie overbrengen geleerd. Zo kan ik mijn eigen goed uitleggen.
10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
De lessen, de theorie was heel duidelijk
11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken?
Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?
Het principe van docent zijnde, het leiden en kennis overbrengen was hetzelfde. Maar hij stond ook open voor andere hun visie over onderwerpen.
12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Je leert anders naar dingen te kijken en ik denk dat leerlingen deze manier van onderwijs heel fijn vinden.
13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?
Dit vak is niet bedoeld voor bepaalde niveaus, sommige mensen konden niet met de stof meegaan.
14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Ik vond het precies goed.

Questionnaire 10.

Datum:

Uitstroomrichting: PW/ SMD (Sociaal Maatschappelijk Werk)

Niveau:4

Geslacht: V

Leeftijd: 19

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?
Omdat ik tot nu toe alle lessen van Rick erg interessant vond. Verder vind ik acteren mijn hele leven al erg leuk.
2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.
1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dit project is vooral gericht op het eigen handelen en de eigen kwaliteit. Het stuk mag je schrijven zoals jij dat wil. Bij andere projecten wordt er vaak aandacht besteed aan verschillende regels waar je je aan moet houden. De informatie die je bij dit project krijgt is ook echt interessant en opent je ogen!

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scène's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken? 1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

5

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!
Ik heb het ervaren als zeer prettig. Dit mede omdat je breder leert kijken omdat je niet wordt geremd in je denkproces. Verder geeft het een gevoel dat je wordt vertrouwd en dat je meer bent dan alleen een student.
6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Ik kreeg meer ruimte om informatie te verwerken en door de ruimte die ik krijg lette ik ook oprecht meer op tijdens de lessen. Ik wilde zelf achter dingen komen en ging hierdoor ook in mijn vrije tijd opzoek naar informatie omtrent de behandelde onderwerpen.
7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie? 1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

4

Leg uit hoe dat komt.

Ik heb natuurlijk mijn eigen stuk geschreven dus dat deel voelt ook echt als mijn deel. Verder is het wel zo dat iedereen zijn eigen stuk heeft ingebracht, dus ik zie het meer als gezamenlijk resultaat waar we aan hebben gewerkt als groep.

8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Onderdrukking. Mijn stuk die ik heb geschreven ging hier namelijk over en ik heb mij hier ook heel erg in verdiept.
9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Mijn eigen kennis die ik heb ontwikkeld vanuit de lessen en uit vrije tijd toegepast in een stuk. Verder heb ik bij het theater mijn eigen script laten zien met emoties.
10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
Ja zeker wel. Ik durfde meer te schrijven vanuit mijn eigen gevoelens en schaamde mij hier ook niet voor. Ik kon gewoon mijn eigen idee zetten op papier en ook mijn eigen gevoelens uiten tijdens het stuk.
11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Hier kreeg je ontzettend veel vrijheid en vertrouwen. Dit is gewoon erg fijn omdat je je dan niet alleen student voelt, maar ook een persoon. Je krijgt niet het gevoel dat je wordt gezien als werk. Dit gevoel krijg ik wel soms bij andere docenten/ vakken.

12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

De thema's zijn erg krachtig en wordt ook over na gedacht buiten het project en dat je zelf iets mag inbrengen en hier ook wat mee wordt gedaan. Verder natuurlijk ook de vrijheid die wordt gegeven tijdens het project.

13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?

Heb ik eigenlijk niet eens. Misschien dat er wat onduidelijkheid was in het begin over de lokalen.

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ik vond het eigenlijk helemaal goed. De ruimte die we kregen was precies goed.

Questionnaire 11.

Datum:13-04-2016

Uitstroomrichting: PW

Niveau: 3

Geslacht: man

Leeftijd: 19

1. Waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?

Omdat ik bij drama mijn persoonlijkheid kan ontwikkelen

2. Hoeveel vrijheid heb je ervaren bij het FTP? **Omcirkel** antwoord die voor jou van toepassing is.

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

Antwoord: 4

3. Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Bij FTP ben je meer betrokken bij de gehele groep en niet alleen je eigen groepje.

En natuurlijk moet je wel net als bij andere projecten samenwerken, toch werk je anders.

4. Hoe zou je de ruimte voor je eigen inbreng (denk aan ruimte voor discussie, je eigen mening kunnen geven over thema's die behandeld zijn, ruimte om eigen materiaal te maken (teksten/scene's) en ruimte om te spelen) binnen het FTP scoren vergeleken met de ruimte die je hebt bij andere vakken?

1= totaal geen vrijheid. 3= evenveel als bij andere vakken. 5= maximale vrijheid.

Antwoord: 4

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

Rust gevend je voelt je vrij tijdens het leren.

6. Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Meer ruimte voor zelf reflectie en je ziet ook in de praktijk wat de resultaten zijn.
7. Op een schaal van 1 tot 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaar bent van het eindpresentatie?
1= totaal niet 3= beetje. 5= ik voel mij de complete eigenaar van mijn aandeel in de eindpresentatie.

5

Leg uit hoe dat komt.

Omdat ik degene bent die mijn rol speel daar heb ik de volledige controle over.
Tuurlijk kunnen andere mij belemmeren of een fout maken in hun rol. Maar ik heb de complete controle.
8. Welke Thema's heb je voor jouw gevoel eigen gemaakt uit het FTP?
Agency
9. Hoe heb je deze thema's eigen gemaakt?
Door erover na te denken, reflecteren en toe te passen.
10. Heeft eventuele ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's (lesstof) eigen heb gemaakt bij het FTP? Zo, ja geef aan hoe. Zo Nee, geef aan wat je hebt gemist tijdens de lessen om de thema's goed eigen te maken/ te begrijpen?
Zeker want door de ruimte die ik heb gekregen heb ik beter kunnen reflecteren op mijn eigen handelen, zo heb ik kunnen inzien dat ik vaker naar mijn gevoel moet luisteren.
11. Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken?
Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?
Ja zeker, bij FTP krijg je de ruimte om bepaalde zaken vanuit jou eigen perspectief aan te pakken.
12. Wat is volgens jou de kracht van het FTP?
Vanuit eigen kracht handelen.
13. Wat is volgens jou de zwaktepunt bij het FTP?
Geen zwakte punten.
14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee zo is het precies goed want dan blijft het geordend

7.6 FTP 2016 Individual Interviews.

Transcription of the most important responses.

Interview 1.

13-04- 16
PW K.O.
Niveau 3.
Man.

19 jaar.

Persoonlijke ontwikkeling.

Q1: Bij de vraag, waarom heb je gekozen voor het ForumTheaterProject (FTP)?, geef jij aan “omdat ik bij drama mijn persoonlijkheid kan ontwikkelen”, Heb je dat dan ook gedaan en wat is dat precies “je persoonlijkheid ontwikkelen?”

A: Voor mij is mijn persoonlijkheid ontwikkelen, dat het voelt alsof de keuzes die ik maak, dat ik daar volledig achter kan staan, zonder te twijfelen aan mijzelf. Bij drama, dan krijg je gewoon de ruimte om je creativiteit in werkelijkheid te brengen en door dat te doen, doe je ook echt wat je denkt, zeg maar.

Q: En wat heb je dan binnen het FTP gedaan waarvan je denkt “ok, ik heb gedaan wat ik dacht”?

A: Vele situaties bijvoorbeeld in het normale leven, buiten het theater, dat ik bepaalde vragen had van stel maar voor iemand vraagt jou iets dat echt heel intens is of emoties kan opwekken, dan weet ik van mezelf niet precies wat ik daarop zou zeggen. Maar door de dramalessen, word je ook soms gezet in zo’n situatie, en dan moet je wel daarop reageren. En door dat te hebben gedaan, weet je dan ... dan beantwoord je de vraag zelf en weet je hoe het in elkaar zit.

Q: En als je het kort zou samenvatten, wat was binnen het FTP dat persoonlijke dat je hebt ontwikkeld, dat voor jou belangrijk is?

A: Om echt te reageren zoals ik wil reageren. Om echt mezelf echt te kunnen verwoorden, en mijn gevoel goed te kunnen uiten zoals ik echt wil. Er zijn heel veel mensen die dat niet kunnen. Weet je, dan komen ze iemand tegen en dan komen de standaard vragen van “hoe gaat het met je?”, terwijl in het echt boeit het diegene niet eens hoe het met je gaat, of wat dan ook. Wat je zelf hebt gezegd, drama zorgt dat je bewust dingen doet, dat je bewust keuzes maakt.

Verschil FTP en andere vakken (ruimte voor eigen inbreng)

Q2: kan dat ook bij andere projecten? Is datgene wat jij nu ook aangeeft “het dicht bij jezelf kunnen werken”, dat je vanuit wat je zelf vindt of voelt, is dat bij andere projecten ook mogelijk?

A: het zou mogelijk kunnen zijn als zij bepaalde dingen uit de dramalessen daar soep van zouden kunnen maken.

Q: Zoals wat?

A: Zoals wat meer vragen om de meningen van de leerlingen. Of kijken naar de opdracht die de leerlingen zouden moeten uitvoeren, kijken of de leerlingen zelf een opdracht zouden kunnen verzinnen om dat uit te voeren. Drama is heel veel ruimte, snap je. Je hebt je richtlijnen, je hebt de dingen waar je je aan moet houden; maar je krijgt wel de mogelijkheid om je denkwijze in werkelijkheid te brengen. Het is niet zo dat andere projecten niet goed zijn, maar daar krijg je iets voor je neus wat je moet, wat er van je gevraagd wordt en dat doe je dan ook. En als je dat niet kan op een bepaalde level, dan is het ook niet goed.

Q: Dus als ik het goed begrijp is het dat studenten ruimte krijgen om 1. Hun mening te kunnen uiten maar 2. ook om opdrachten actief zelf vorm te geven, zoals je zelf opnoemde ..uhmm.. dus dat men .. meer invloed kan uitoefenen op de les?

A: Ja, zo’n beetje ja. Kijk natuurlijk kan je in een project je mening geven. Er is vast iemand die tegen mij zegt.. zeg maar .. het is echt niet zo dat je de les binnen komt en dat je helemaal zo (gaat strak zitten) achterover zit en je krijgt je opdracht; Nee!

Je kan ook praten, maar het besef is er niet. Het wordt niet echt bijvoorbeeld klassikaal gericht gedaan, dus dat mensen er wakker voor zijn van “hee mijn mening kan wat betekenen voor de les en voor mijzelf en mijn gevoel.”

Verschil FTP. SAMENWERKEN. FEEDBACK. BELANG.

Q3: Dan ga ik naar de volgende vraag en die was “Wat is het verschil tussen het FTP en ander projecten binnen het projectondertwijs?” (...)

Jij gaf aan: “ Bij het FTP ben je meer betrokken bij de hele groep en niet alleen bij je eigen groepje. En natuurlijk moet je net als bij andere projecten samenwerken, maar toch werk je anders.”

A: Kijk .. in een ander project dan zit je met 10 mensen, en dan heb je 2 groepjes van 5. En hier, bij FTP, zit je bij 10 mensen, en daar werk dan echt samen mee. Maar wat maakt het echt anders is dat wat een ander persoon doet, daar heb jij ook belang bij. Daar moet je ook .. ben je ook bij betrokken, zeg maar. Je leert gewoon, niet dat je wordt geleerd, maar ik denk dat je echt in een positie wordt gezet dat echt jouw .. hoe kan ik dit nou verwoorden .. de ander zijn prestatie daar geef je ook om, want je bent een geheel. Ik denk dat bij drama ..daar ben je een geheel. En bij de andere projecten is het gewoon echt jouw eigen groepje, en in dat groepje ben je ook een geheel, maar het gaat erom .. de onderscheid die er steeds wordt gemaakt, de .. weet je? .. dat is het.

Ik heb bijvoorbeeld mijn scene die ik moet doen, maar Peter heeft zijn scene ook, en ik kom na Peter. Als Peter daar iets neerzet, want niet zo zou moeten zijn, dan pas ik me daar op aan, en ik denk dat dat wegvalt in de meeste lessen.

En kijk hier .. in drama .. dat kan je toepassen in de wereld. Kijk .. wat doe je nou bij drama? Drama is gewoon acteren, iets wat je doet, iets wat je ook in het dagelijks leven doet. Iedereen acteert overal als je goed kijkt. Maar .. doordat de drama .. Door Drama zie je ook gewoon echt hoe je zelf presteert. Bij rekenen maak je je rekentoets en dan geven ze jou je cijfer en dan zie je “ik moet beter presteren”, maar tijdens .. de situatie .. uh.. het is zo gevoelloos ... Kijk bij drama als je het niet wil dan ga je daar niet staan (wijst naar het podium) maar .. als alles zo wordt geautomatiseerd; dit wordt van je verwacht, dit is wat je moet doen.. dan ja ..

Stel je voor ik plaats Peter achter een computer en ik geef hem een paar rekensommen, dan is het Peter en de computer. Dan is het Peter en zijn sommen. Als ik een groepje van 20 mensen, waaronder 10 jongens en 10 meisjes en daar maak ik daar een geheel van, en ik ga ze omstebeurt na en ik vraag hun bepaalde sommen, Peter weet dat meerdere mensen naar hem kijken, je moet antwoord geven. Dus het belang is er om te weten .. om “ hee ik moet echt mijn best doen, ik kan hier niet eens antwoord op geven, en dit weet ik ook niet”, snap je. Het is anders. Vroeger .. ik denk dat vroeger werden dat soort dingen meer gedaan, en nu probeert men dat iets minder te doen. Maar ik denk dat dat minder ... met de tijd mee worden we gewoon robots denk ik; al dat gevoel doet er niet meer toe.

Q: Als ik het goed begrijp is wat je aangeeft is dat binnen drama, omdat er direct feedback is van de mensen om je heen – je speelt iets voor mensen, later voor het publiek, maar eerst voor je medestudenten, je medespelers, soms is je medespeler letterlijk afhankelijk van je, omdat je bijvoorbeeld een dialoog hebt – je daarom meteen merkt of je iets .. hoe je iets doet. Je krijgt meteen Feedback.

A: Ja.. kijk bijvoorbeeld ik sta .. kijk .. bij drama ben je met je studenten aan het oefenen, later doe je het voor het publiek. Maar Peter kan er nog steeds voor zorgen dat jij jezelf moet aanpassen of wat dan ook. In het rekenen ... als jij achter de computer zit, of achter een schrift alleen te werken, dan toon je er geen belang bij. Maar stel je voor ik stuur jou als opdracht naar een slager en jij gaat daar vlees halen, en hij zegt bijvoorbeeld “5 euro voor 100 gram” en hij legt het vlees erop en het is 130 gram en hij zegt “ Ok, wil jij 130 gram voor 7,20”, dan moet je wel weten wat een rekensom is. Dat zijn de momenten waar je het belang daar van inzielt, of wat dan ook. En dat is wat wegvalt. dat is wat wegvalt.

Het is hetzelfde als dat ik nu met jou praat, maar als ik met jou zou appen, als Peter onze app leest, dan kan hij dat echt op een hele andere manier interpreteren. Maar als hij ons nu zou horen praten dan weet' ie wat voor rust er in zit... dat is het.

Q: OK. Dat is een heel mooi helder beeld.

A: (Lacht trots).

Eigen inbreng. Rust. Eigen inzicht.

Q4: Het volgende wat je aangaf bij de vraag “Hoe heb je de ruimte voor eigen inbreng ervaren binnen het FTP?”, daar gaf je aan “ rustgevend en je voelt je vrij tijdens de lessen”, waardoor komt dat?

A: Het rustgevende komt omdat .. kijk .. je hebt bijvoorbeeld een begin en je hebt een eind, en doordat je dat hebt en doordat je dat ziet, dan weet je waar je bent en wat je moet doen. En jij kan ervoor zorgen of je alles bewaart voor het laatste moment of niet. Maar omdat je het begin en eind ziet, en jij weet wat jij inbrengt, dat geeft een bepaalde rust, want jij ziet het proces zeg maar. Wat geeft nog meer dat rustgevoel en wat is nou goed aan die ruimte; je bent niet alleen gericht op je vak en je medestudenten om je heen en je docent, maar ook op jezelf. Bijvoorbeeld ik kwam hier binnen met eten, in een andere lokaal of vak zou dat niet mogen. Maar toch dat je hier zit met je eten

(Onderbreking doordat bliksem heftig insloeg op het dak)

A: Wauw! die was echt heel erg. Het is vaker hier gaan stormen, maar dit schudde niet zo!

Q: Nou het lijkt echt alsof het op het dak insloeg.

A: ik hoor ook iedereen meteen schreeuwen.

Q: over rust gesproken...

A: (lacht) Ja!

A: Maar kijk, dus Rick.. uhhh.. wat zeg ik nou?

Q: Je had het over 2 dingen. 1 dat je hier bijvoorbeeld binnenkomt met eten en dat ..

A: O .ja ja .. precies. Je bent hier binnen met je eten, en het mag, maar je voelt toch bij je zelf “ zie je wel ik had eerder moeten eten, want het belemmert je toch” ... het geeft jou meer de kans om achter de regels te staan. Heel veel mensen houden zich aan de regels, omdat ze zich aan de regels moeten houden. Maar ze beseffen niet, waarom de regels er zijn. En door dit soort manieren van lesgeven, dan zie dingen zelf in. Dan handel je anders.

Q: Ok. Helder. Er is wel een ding wat ik niet begrijp en dat is dat je aan het begin aangaf dat doordat je het begin en het einde ziet (van het project), dat dat je een rustgevend gevoel geeft. Wat was dan het begin en het einde die je dan zag?

A: Het begin is dat je bent hier omdat je uiteindelijk wil gaan presenteren voor een publiek. En wat is nou het begin? Bij rekenen bijvoorbeeld ... je zit hier om te oefenen, omdat je uiteindelijk een toets gaat maken, snap je. En heel veel dingen zijn op zich leuk of niet leuk, het is dan wel een mening snap je; dus hoe het jou wordt aangeleverd, bepaald wat jij ermee doet. Dat is het.

Q: Dus het feit dat je weet dat je aan het einde in ieder geval gaat presenteren aan het publiek, dat je dat weet, zeg jij, dat levert een rustgevend gevoel op.

A: Ja, want dan weet je waar je naartoe werkt.

Q: Ok.

Ruimte voor eigen inbreng = Ruimte voor zelfreflectie.

Q5: Wat leverde deze ruimte voor eigen inbreng jou op voor je leerproces? Je gaf aan (vragenlijst) dat deze ruimte je ruimte opleverde voor zelfreflectie. Zoals je nu bijvoorbeeld aangeeft met het voorbeeld van dat je binnenkomt met eten, en er zelf over gaat nadenken of dat wel zo handig. Je gaat reflecteren op de regels ipv

dat je ze gewoon volgt. Dus eigenlijk ben je daar zo net al een beetje er op doorgegaan, maar dan is mijn vraag “Ok, maar wat levert deze zelfreflectie jou precies op voor je leerproces; waarom is dat belangrijk?”

A: Omdat je het ultieme besef krijgt van .. van wat je wil en waar je bent, want het is iets waar je waarden aan toont. En ik denk dat als je iets wil bereiken waarden belangrijk is, al vind je iets niet leuk, als je er maar waarden aan toont. Kijk de ruimte zorgt ervoor dat jij dezelfde waarden gaat tonen aan op tijd komen als een docent dat doet. Als jij alleen ..

Q: Waarom? Waardoor?

A: Kijk als jij op tijd gaat komen, omdat het een regel is, dan ga je toch krijgen dat je vaak te laat komt of je komt op tijd maar je voelt je er niet goed over. Maar als jij de ruimte krijgt van “heer als jij te laat wil komen, dan kom je te laat, maar je gaat merken dat jij niet alles hebt meegekregen om te kunnen gaan acteren of om je tekst te kunnen doen”. (Maar) Als die ruimte er is, dan zie je wat je doet, en ga jij je niet goed voelen als je niet op tijd komt. En als jij op tijd komt, dan voel jezelf ook goed. Maar als je teveel gaat focussen op hoe het moet van “O ja het is een regel”, dan vergeet je de waarom. En die waarom dat is zo belangrijk.

Q: En dat is dus het stukje reflectie.

A: Ja.. ja.

Zelfreflectie en het eigen- kracht- in- handelen (Agency), besef van verantwoordelijkheid.

Q6: Dan is mijn volgende vraag is deze ruimte voor zelfreflectie – dus dat je gaat nadenken “waarom sta ik hier achter, welke waarden hecht ik eraan”, - vertaalt dat zich voor jou ook naar het eigen- kracht- in- handelen? Leidt zelfreflectie in dit geval voor jou ook naar eigen- kracht- in- handelen?

A: Jazeker, want zelfreflectie, het woord zegt het al, je reflecteert op jezelf, dus hoe jij bezig bent met je agency, zeg maar. Als je de ruimte niet wordt gegeven om naar jezelf te kijken, dan ga je steeds afhankelijk zijn van de meningen van anderen of de beoordeling van anderen.

Q: Ok, dan ga ik een stap verder ... En hoe heeft deze ruimte voor zelfreflectie, dus dat je naar jezelf kijkt, binnen dit project bij jou bijgedragen aan jouw eigen – kracht- in – handelen, waarbij “handelen”, betekent dat je vanuit die reflectie ook gaat handelen.

A: Dus wat heeft er eigenlijk voor gezorgd...?

Q: Hoe heeft zelfreflectie .. heeft zelfreflectie ervoor gezorgd, binnen dit project, dat je in eigen kracht bent gaan handelen?

A: uhh...?

Q: Dus met andere woorden dat je iets bent gaan beseffen en dat dit uiting heeft gekregen in de manier waarop je iets doet.

A: Het handelen in eigen kracht, het woord agency, kende ik niet. Maar deze les heeft mij geholpen om het te beseffen en het te ontwikkelen. Maar, omdat ik op mezelf woon en zo, ben ik, dat was voor mij eigenlijk de omslagpunt geweest, om weer te gaan letten op mezelf, dat ik mezelf de schuld ben gaan geven van wat ik heb gekregen en wat ik niet heb gekregen, wat ik heb behaald en wat ik niet heb behaald. Dus op deze vraag kan ik geen antwoord geven.. van ben ik meer in eigen- kracht gaan handelen ... maar wat heeft er voor gezorgd ...Wat ik wel meer ben gaan ontwikkelen is de gesprekken die we aan het begin hebben gevoerd, dus de uitleg, want als iets niet duidelijk is voor jou, dan weet je ook niet wat er van jou verwacht wordt en wat je moet doen, het reflecteren zelf dan ben jij ook een beetje bezig met agency en bijvoorbeeld de scenes, dat je zelf de scenes in elkaar kan zetten. Je wordt dus ook in een positie gezet van “dit is wat ik jou geef, maak er je instrument van”, want ja ... ik wil een liedje van jou horen, maar ik ga aan jou niet vertellen welke instrument jij moet bespelen. Maar hier heb je de opdracht, doe er wat mee, dan word je getriggerd om te handelen vanuit agency, want je gaat merken dat iemand die dat niet kan, gaat zeggen ik weet niet wat ik moet doen ofzo, maar iemand die het

in zich heeft maar het woord niet kent of de uitleg niet heeft gehad die wordt wel in de positie gezet om dat te doen, en dan ontwikkel je het wel zo.

Q: Dus wat ik begrijp zijn 2 dingen. 1 door de opdrachten, dat je zelf teksten moest gaan schrijven of iets moest aanleveren voor het stuk, dat je daarbinnen ziet dat dit dus een stukje handelen in eigen kracht is; je moet iets aanleveren vanuit jezelf. En het andere is dat je door zelfreflectie op den duur, dat gaf je aan het begin aan, ook een soort van verantwoordelijkheidsbesef begint te ontwikkelen van wat heb ik laten liggen ...

A: En de interviews! De interviews zorgen er ook voor dat je ook wat meer ..uhh .. zeg maar, meer gaat handelen in eigen kracht.

Q: Hoe dan?

A: Want uhh ... je kan wel een mening geven over iets, maar als je de waarom er niet van weet, dan weet je niet wat je startpunt is zeg maar. Want als jij van "Ok, dit was wel een fijne les", maar waarom vond je het een fijne les? "Omdat ik in de les mocht eten", snap je. En als iemand je dan niet verder vraagt waarom, dan ga je jezelf dan pas echt afvragen van 'ja waarom eigenlijk echt', snap je? En dat is het! Je wordt constant in die positie gezet.

Ik krijg bijvoorbeeld geen interview bij SLB, of voor rekenen. Ik denk dat als dat wordt gedaan, ik wel echt eerder harder zou gaan werken aan mn school. Dus het bewustzijn.

Ook die oefening, het klappen of samen van 1 tot 10 tellen, dan word je in een positie gezet waar je steeds bewust en wakker moet blijven en niet moet vervallen in iets wat je al kan, zeg maar.

Eigenaarschap. Controle (improvisatie vermogen of element). Shared Ownership.

Q7: Op de vragenlijst bij de vraag " Op een schaal van 1 tot en met 5, hoeveel heb je het gevoel dat je eigenaarschap hebt over de eindpresentatie", geef je 5 aan, dus dat jij je helemaal eigenaar voelt over jouw aandeel in de presentatie. Wat jij daar zegt is: " (5) Omdat ik degene ben die mijn rol speel, en daar heb ik volledig de controle over. Natuurlijk kunnen anderen mij belemmeren of een fout maken in hun rol, maar ik heb de complete controle."

Wat bedoel je daar precies mee?

A: De complete controle, het is ...

Q: Vooral omdat je aan het begin een heel mooi voorbeeld geeft van als iemand voor jou een scene heeft en hij verknalt het of hij doet iets op een bepaalde manier, op het moment dat jij instapt, - dan weet jij wat je scene is, wat je rol is, wat je tekst is-, gaf je zo net aan dat je je toch moet aanpassen of iets moet dan met wat Peter daarvoor heeft gedaan. Dus wat bedoel je in dit geval met controle?

A: De controle is dat jij je ... jij bent constant keuzes aan het maken, jij .. Kijk je controleert .. Je hebt geen controle over iets wanneer jij iets voor je neus krijgt en uhhh ... Ja je krijgt iets voor je neus en iemand anders heeft daar ook inbreng mee... dus zeg maar .. iemand anders .. je moet het samen met iemand anders doen. Kijk .. het hele drama doe je samen. Het eindresultaat doe je samen, maar jij hebt je taak, en daar heb je controle over. Kijk als ik mijn tekst vergeet, dan moet die agency echt aanbod komen. Die moet ik echt behouden, want dan kan ik uit **eigen kracht handelen**, dus op die manier vind ik dat je er controle hebt over. Je hebt geen controle over jouw vriend en interesses, maar je hebt wel controle over je eigen interesses volledig.

Q: En over hoe je omgaat met hoe iemand omgaat met andere interesses.

A: Ja.. ja.. en dan kan je belemmert worden, bijvoorbeeld doordat diegene die je moet ondersteunen in je interesses die kan niet, maar ...

Q: Ik vind dat je iets heel interessants zegt, want in de alle eerste les hadden wij het over vrije wil en over vrijheid, of eigenlijk agency, in de zin dat je het kan zien als dat je keuzes hebt of dat je vrijheid hebt, en zo net gaf je aan

dat waardoor jij vindt dat je controle hebt is omdat jij constant keuzes moet maken, als ik het goed heb begrepen, omdat je niet kan controleren wat de ander doet. Maar dat als de ander iets doet, jij als nog daar tegenover een keuzen kan plaatsen. En die keuze heb je in eigen hand; En dat zie jij als controle. Niet een "harde" vorm van controle dat jij precies alles in hand hebt, maar meer dat je keuzes hebt.

A: Ja, ja.

Gevoel – Ruimte eigen inbreng.

Q8: Hoe heeft de ruimte voor eigen inbreng invloed gehad op hoe je thema's eigen hebt gemaakt in het FTP? Je geeft aan: "De ruimte heeft zeker bijgedragen, omdat je kunt reflecteren op je eigen handelen. Zo heb ik kunnen inzien dat ik vaker naar mijn gevoel moet luisteren." Dat laatste vind ik interessant, want hoe heb jij kunnen inzien dat je vaker naar je gevoel moet luisteren?

A: Omdat doordat je de volledige ruimte hebt.. omdat als iemand jou .. als jij iets niet wil en iemand dwingt jou om het te doen, uiteindelijk zou je het hebben gedaan omdat je gedwongen werd. Maar als jij de ruimte hebt, en je wil iets niet doen, maar je weet wat de resultaten zijn, wat anderen van je verwachten, dan levert dat je een bepaald gevoel op wat jou zegt; "Doe het gewoon of doe het niet gewoon." Het is moeilijk om te luisteren naar dat gevoel ...

Q: Ooo .. als er geen ruimte is om te luisteren naar dat gevoel. Ja, ja.

A: ja, ja. Maar als die ruimte er is, dan ga je merken dat je terug moet gaan naar jezelf. En als je dat .. als je naar dat gevoel luistert, ga je ... ik geloof dat in 9 vd 10 keer is dat het juiste wat je had moeten doen. En ja.. door naar dat gevoel te luisteren merk je " ja, ik kan wel op dat gevoel vertrouwen."

Q: Ok. Ja. Ik snap' em.

Interview 2.

13-04-16.

Uitstroomrichting: PW kinderopvang

Niveau: 4

Geslacht: vrouw

Leeftijd: 18

Q1: Je geeft aan dat eigen- kracht- in- handelen betekent dat je dingen zelf doet. Kan dat op school?

A: Bij dit project of op school?

Q: Hier op school.

A: Ja en nee, we hebben het hier al vaker over gehad. Je kiest uiteindelijk zelf of je het doet, maar er zijn wel bepaalde grenzen. Je moet om 8.30 hier op school zijn, maar kiest zelf uiteindelijk of je het doet. Je doet het of niet. Dus het komt uit jezel, en daarbinnen heb je vrijheid.

Q: Dus je plaatst in die zin het eigen-kracht-in-handelen binnen grenzen.

A: Ja.

Q: en dat geeft dan weer vrijheid.

A: Ja. En of je het zelf wil doen of niet.

Q: Dat vind ik een interessante want wil komt heel vaak bij jullie allemaal naar voren. En dat vind ik zelf een interessante, want je wil kan gedurende de dag veranderen.

A: Ja.

Q: en dat zou ook kunnen betekenen, ik weet het niet hoor, dat je eigen- kracht- in- handelen de hele dag zou kunnen schommelen als je het koppelt aan je wil?

A:Eigenlijk wel, Ja.

Q:Is dat ook wat jij doet?

A: Ja, als ik bijv echt geen zin heb in iets, dan doe ik het ook niet, maar ik denk er wel bij over na is het wel verstandig of niet en dat verschilt per moment, of de les. Als ik weet dat wij niks gaan doen, dan heb ik de neiging om niet te gaan, maar als we een toets hebben of een belangrijke les hebben, dan ga kom ik sowieso.

Eigen-kracht-in-handelen en Groep.

Q2: In hoeverre is jouw eigen-kracht-in- handelen afhankelijk van anderen? Je hebt het over wil ..je Eigen dingen doen

A: Ik wil niet dat anderen door mijn keuzes daar de dupe van worden. Dus als ik denk presentatie dat moeten we met groep doen, dan ben ik er ook echt. Ik hou dus ook rekening met als iets gezamenlijks, dan ben ik er wat makkelijker in.

Q: Als je dan komt voor de groep is dat betekenisvol, is dat handelen in eigen kracht of verplichting?

A: Allebei. Want ik vind zelf gewoon belangrijk dat je daar aan trouw blijft en dat je op komt dagen.

Q: Is voor jou afspraken nakomen ..

A: Ja, vooral als het met school enzo.

Q: Dus ook zou je er zelf niet iets van zou leren dan , vind je het niet interessant, desondanks zou je komen. Wat voor jou waardevol is, is dat je niet een andere belemmert. Is dat dan handelen in eigen kracht?

A: Ja, ik twijfel alweer. Jawel! Want ik vind het belangrijk en daarom doe ik het. Dat is dan weer vanuit jezelf.

Q: als je nou in een groep zou zitten die je verschrikkelijk vind ..

A: Dan zou ik kijken of ik in een ander groepje kan gaan zitten.

Q: En als dat niet lukt.

A: Dan zou ik alsnog komen, want ik heb mijn punten nodig.

Bij individuele opdrachten, dat stel ik nog wel eens uit. Maar als ik een deadline heb en ik zit in een groepje, dan maak het wel meteen.

Q: Dus in die zin is je eigen kracht in handelen ook beïnvloedbaar door anderen.

A: Ja.

School en eigen kracht in handelen.

Q3: kan school iets bijdragen of je ondersteunen in je eigen kracht in handelen?

A: Ik denk dat het hele idee school dat eigenlijk wel doet, omdat je weet dat je papieren nodig hebt om geld te verdienen, om te kunnen werken.

Q: Da's iets van buitenaf.

A: Uiteindelijk wel.

Q: Je pakt nu een motivatie van buiten.

A: Ja, maar dan ligt het aan jezelf of je het wil doen.

Q: Je bent leerplichtig.

A: Aan het begin, dan moet je.

Q: Dus in die zin zeg jij school is een trampoline om geld te gaan verdienen.

A: Ja.

Q: En dingen als leren nadenken, kritisch naar iets kijken, sommige mensen vinden dat dat hetgene is wat school ze zou moeten bijbrengen. Leidt dat ook niet naar eigen kracht in handelen

A: Ja, onbewust wel. Je bent ook met leeftijdsgenoten. Ook wel met lessen .. je leert er ook wat van ...

Meningen – Botsen.

Q: Jij geeft aan dat een zwaktepunt van het FTP kan zijn dat door de verschillende meningen, dit kan gaan botsen. Terwijl jezelf aangaf dat jijzelf juist door de verschillende meningen, iets hebt gehad aan het FTP. Je gaat meer nadenken. Moet je mensen gaan beschermen voor het feit dat ze iets zouden kunnen horen dat ze niet aanstaan? Meningsverschillen kunnen erg oplopen? Is dat dan erg

A: Ligt eraan hoe je erover denkt. Ik ga er bijvoorbeeld over nadenken, terwijl andere niks binnen laten en vast blijven houden aan wat zij vinden (...) Nou, sommige mensen kunnen bijvoorbeeld heel heftig reageren als je het bijvoorbeeld hebt over religie of homo's enzo, die gaan er niet verder over nadenken.. ja ik weet het niet.

Q: Jij geeft aan dat de grens ligt als mensen gekwetst worden. Waar ligt dan die grens. Meningen botsen.

A: Nou niet echt kwetsen nou .. , plat gezegd, als we les hebben dan er geen ruzie ontstaan door alleen maar meningen. We moeten een heel theaterstuk neerzetten, en dat gaat niet als er spanningen zijn in de groep.

Interview 3.

13-04-16

Uitstroomrichting: PW.

Niveau: 3

Geslacht: Vrouw

Leeftijd: 19 jaar

Opdrachten op school maken.

Q1: Je geeft net zoals velen aan dat je op school je opdrachten niet maakt. Hoe komt dat?

A: Thuis concentreer ik me beter dan op school. Gewoon de drukte in de klas . Je bent bezig met andere dingen, er zijn zoveel mensen om je heen, die wil je dit vertellen ... Thuis is het gewoon rustig.

Meningen, discussie.

Q2: Je zegt dat je veel bij het FTP hebt geleerd en dat het gezellig was. Je hebt veel geleerd wat je niet bij andere vakken krijgt. Ik ben heel erg benieuwd hiernaar, want veel leren en gezellig zijn twee woorden die ik niet vaak tegenkom in een zin. Kan je uitleggen wat je precies bedoeld met 'ik heb veel geleerd en het was gezellig'?

A: ja .. nou FTP is project. We deden meer praktijk dingen. Dus niet alleen theorie en theorie. Die manier van praktijkleren vind ik leuker, anders ga je het saai vinden en ben je niet meer gemotiveerd om iets te doen. Dus op zo'n manier.

Q: Dat vind ik interessant, want een aantal lessen bestonden toch wel uit 2 uur lang waarin mensen met elkaar in discussie gingen ..

A: en toch was het leuk.

Q: Dus in discussie gaan over een theorie, vind je ook leuk. Vind je ook praktijk.

A: Ja, want gewoon achter een boek zitten en dit en dat doen, of gaan jullie maar lezen wat transgender betekent; op zo'n manier is het niet leuk. Maar hoe u het ging uitleggen en er zelf over discussieren, op zo'n manier vond ik het wel leuk.

Q: Dus niet alleen passief zitten..

A: ja, andere er over horen, hoe jij er zelf over denkt, je denkt er andere over.

Q: Gebeurt dat niet ook bij andere vakken? Je hebt het hier over meningen uitwisselen.

A:Nee, dat vind ik niet. Bij andere lessen word je uitgelegd wat je moet doen; de opdrachten zo en zo en je moet het gewoon maken. Het gaat niet in de lessen of hij of zij 'wat vind jij ervan, wat vind jij ervan' en je mag erover discussieren.

Q: Welk van de 2 draagt het beste bij tot het ontwikkelen van je eigen- kracht- in- handelen?

A: Door te discussieren, omdat door de meningen van anderen leer je heel veel. Alleen wat jij weet is misschien niet genoeg.

Vrijheid:

Q3: Heb je vrijheid bij het FTP. Jij zegt: Ja, want we mogen eten en drinken in de les en we hebben pauzes. Zijn deze dingen belangrijk voor jou, voor je leerproces?

A: Zelf denk ik van wel. Als je de hele tijd stil zit. In een keer door gaan. Als je even weg mag, dan is het goed. (...) je mocht hier de meeste dingen doen die je in andere lessen niet mocht. Niet eten en drinken in de les is een schoolregel.

Eigen- kracht – in – handelen.

Q4: Waar zit voo jou je eigen- kracht- in- handelen?

A: Ummm.. ik vind het best wel een moeilijke vraag.

Q: Dat je weet waar je kracht lig, en dat je daar iets mee doet. Of dat je later ergens goed in wil zijn, of het is belangrijk voor je, en je gaat er actief achteraan. Je gaat handelen.

A: Het plannen en organiseren. Ik ben best lui en dan denk ik, ik doe het morgen.

Q: Omdat het niet belangrijk is voor je?

A: Ik wile en diploma halen, en daarvoor moet ik leren plannen. Het is belangrijk voor mijn toekomst, want ik moet later geld verdienen en het geld komt niet uit de lucht vallen.

Q: En een diploma voor deze opleiding?

A: Ja .. nou ik wil jeugdzorg (niveau 4) gaan doen. En daar moet eerst nu kinderopvang (niveau 3) doen. Dus ik moet eerst hier door heen om te komen waar ik wil.

Q: Dus je moet eerst door de “regel” heen dat je eerst je niveau 3 moet hebben om door te gaan naar je “niveau” 4, daar waar je naar toe wil. Hoe beïnvloeden regels je eigen-kracht in handelen. Hebben regels invloed op je eigen- kracht- in- handelen?

A: Ik vind van niet, want .. het is een regel, maar uiteindelijk doe ik het voor mezelf. De regel is eerst kinderopvang dan jeugdzorg, maar ik wil daar zelf komen.

Q: Stel dat die regel er niet was. Dat je 2 jaar geleden al naar niveau 4 kon gaan. Zou dat in je voordeel hebben gewerkt?

A: Ja ..

Q: Zou je dan nu beter kunnen plannen en organiseren?

A: Ja, ik denk van wel. Ik moet nu kinderopvang doen en dat vind ik niet leuk. Daardoor raak ik een beetje gedemotiveerd, waardoor ik ook denk; ik heb geen zin, ik stel het uit. Terwijl als ik meteen jeugdzorg mocht doen, dan zou ik meer gemotiveerd zijn en dan zou ik denken ‘laat ik het meteen maken’.

Iemand anders zijn eigen-kracht-in- handelen helpen ontdekken.

Q: Hoe zou jij nu iemand helpen met zijn eigen-kracht-in-handelen ontdekken/ontwikkelen.

A: Dan zou ik proberen uit te leggen dat zolang jij zelf iets wil, dan kom je er wel, want het ligt allemaal toch aan jezelf. Want wil jij dit dan kan het ook gebeuren; als je je best doet.

Q: Het is niet alleen willen en willen toch. Je wil niet alleen naar niveau 4, je doet er ook iets voor. Je handelt er ook naar. Toch?

A: Maar komt het niet op hetzelfde neer?

Q: Willen en doen is niet hetzelfde toch?

A: Dus het is dat je iets wil en ook wat er voor doet.

Q: Dat is het eigen-kracht- in- handelen. Dus ook handelen.

Eigen-kracht- in- handelen.

Q5: Heb je nu tijdens het FTP in eigen-kracht- gehandeld?

A: Ja ... want .. ook bijv zoiets, ik vind toneelspelen en theater helemaal niet leuk, maar ik heb het toch gedaan, want het is een project die je afgerond moet hebben. Dus ben ik er ook voor gegaan; alles gedaan om het af te ronden, ik heb geprobeerd om er te zijn.

Q: Maar dat heeft niks toch met eigen-kracht- in- handelen te maken?

A: Ja maar je handelt toch.

Q: Maar is dat in eigen kracht? Je benoemt nu allemaal dingen van buitenaf. Je zegt dat je het MOET afronden.

A: Ja, maar ik moet het afronden om te komen daar waar ik wil.

Q: Ha! Dat is weer iets anders. Het is je motivatie om daar te komen waar je wil.

A: Ja.

Q6: Welk cijfer zou je aan jezelf geven voor dit project als je kijkt naar je eigen-kracht in handelen?

A: Uhhh ik weet het niet. Dus los van dat het allemaal moet, welk cijfer zou ik aan mezelf geven?

Q: Ja.

A: Nou dan weet ik het niet, als je het zegt dat het los moet van het feit dat het moet.

Q: Ik weet het ook niet.

A: Los van dat het allemaal moet en zo, dan denk ik een 7.

Q: Waarom een 7 en geen 10.

A: Omdat misschien... als het allemaal niet moest, dan had ik het niet gedaan. Ik hou niet van theater.

Q: En is het feit dat het je niet ligt, maar toch komt, niet iets te maken met eigen-kracht- in- handelen? Je had ook kunnen kiezen om niet te komen.

A: Ja, want ik moet het halen om te komen daar waar ik wil.

Interview 4.

13- 04- 16

Uitstroomrichting:PW

Niveau:3

Geslacht:Vrouw

Leeftijd:18

Vrijheid.

Q1: Heb je vrijheid bij het FTP, bij die vraag zeg je "Ja, want hij laat ons alleen achter met zijn Mac Book."

A: Ik weet eens waarom we dat zeiden. Ik weet het niet. Ik denk sowieso dat we veel vrijheid hebben gehad. Soms zelfs te veel vrijheid.

Q: Vertel.

A: Nou ja, in de eerste paar lessen hadden we zoveel pauzes, op een gegeven moment hadden we het gevoel, nou ja gevoel ... ik weet niet of het klopt ... dat je meer pauzes had dan dat je bezig was.. Later, omdat misschien iedereen dat vond, hadden we minder of in ieder geval kortere pauzes en dat vond ik wel beter.

Q: Want pauzes zie jij ook als vrijheid.

A: Op een gegeven moment, tijdens het spelen, iedereen zat gewoon overal en nergens en iedereen zat op zijn telefoon dingen te doen en zo.

Q: En begrijp ik hier uit dat je vindt dat ik daarop moet ingrijpen?

A: Ja, op een gegeven moment wel. Bij de laatste les zaten ook mensen veel op hun telefoon, en op gegeven moment dacht ik; we kunnen nu het beste gewoon beginnen en dan gewoon. Ik bedoel, ik zeg niet dat ik zelf niet op de telefoon zat, en ik ga geen namen noemen of zo.

Q: Dat is heel interessant. Wat je dus aangeeft is dat vrijheid en regels niet los van elkaar staan.

A: (....)

Q: In andere woorden, het lijkt alsof ...Wat ik erin hoor is dat die vrijheid teruggebracht moet worden door regels

A: die de docent

Q: dan neerzet.

Vrijheid – Regels.

Q2. Je zegt we hebben heel veel vrijheid bij het FTP (video-log) maar je moet uiteindelijk wel doen wat je moet doen. Wat betekent vrijheid dan voor je?

A: Uhh dat is lastig. Geen idee ..(lacht).

Je mag best dingen doen die er niet bijhoren, maar wel in mindere maten. Je moet wel je werk inleveren en je werk op tijd af hebben. En dat vind ik best belangrijk.

Q: Maar om terug te komen op “ Bij het FTP hebben we heel veel vrijheid, maar je moet uiteindelijk wel doen wat je moet doen”, waar zit dan die vrijheid en waar zit het gedeelte wat je moet doen?

A: Je hebt je eigen keuze in wat je doet. En als je de keuze maakt om niets te doen, dan is het jouw keuzen .. maar ja.. dan wordt het lastig.

Q: Maar dan is het nogsteeds niet wat je zegt: “Ja maar je moet uiteindelijk doen wat je moet doen.” Blijkbaar is er dus wel iets wat je moet doen, wat blijkbaar van mijn kant afkomt .

A: Juist (Lacht).

Q: Dus wat waren dan de dingen die je moest doen.

A: Je tekst schrijven en je tekst kennen. Dat soort dingen, maar dan .. ja. Wel op je eigen tempo dan doen.

Q: Dus uiteindelijk wat had je: vrijheid, dingen die je moest doen, of laksheid bij het FTP.

A: Ik weet het niet meer zo goed.

Q: Het is ook 2 jaar geleden.

A: (Lacht). Ja precies 2 jaar geleden.

Q: Ik zit te zoeken. Want ik vind het heel erg interessant wat je zegt. Ok ergens moet er ingegrepen worden, er waren dingen die ik moest doen, er waren wel verwachtingen.

A: Tuurlijk er zijn altijd verwachtingen. De tekst schrijven en op tijd inleveren. Maar dat doe ik standaard.

Q: Ik begrijp dat het meest storende voor jouw was, was dat er mensen op hun telefoon zaten en dat je vond dat ik daar had moeten ingrijpen.

A: Ja.

Q: Bij een project dat draait om het eigen- kracht- in- handelen, vind je dat een docent daarop moet ingrijpen? Wie is verantwoordelijk voor jouw gedrag?

A: jijzelf.

Q: Weet ik niet. Want blijkbaar is daar iets wat niet helemaal lekker zit.

Eigen-kracht- in- handelen / Vrijheid/ Invloed docent.

Q: Ik ga dan verder op het FTP en het eigen-kracht-in-handelen. Jij geeft aan (video-log) dat een docent beperkend kan werken op je eigen- kracht- in- handelen als hij gaat bepalen wat je moet gaan doen.

A: (glimlacht)

Q: Dit is iets wat je in les 3 of 4 hebt gezegd, we zijn nu een tijd verder. Dat is interessant, want het lijkt nu alsof je een ander standpunt inneemt, en dat is geweldig, maar toen gaf je aan: " Het werkt beperkend als een docent gaat bepalen wat je moet gaan doen of invloed gaat uitoefenen op je planning of je eigen tempo." Werk jij het beste als de docent je op je eigen tempo laat handelen?

A: Ja, ik denk dat als ik op mijn eigen planning zou mogen werken, dan zou het een stuk makkelijker voor mij

Q: dus dat jij je eigen tempo mag bepalen ..

A: in ieder geval mijn eigen planning. Nou wordt dat redelijk bepaald door haar (studie coach). Daar wordt toch bepaald wat je wel en niet mag gaan doen. Dan wordt wel bepaald wat je moet gaan doen. En dat werkt gewoon demotiverend vind ik.

Q: Dus daar werkt het demotiverend. Maar het werkt ook demotiverend als de docent de keuze aan je geeft van jij bepaald wanneer (op welke tempo) jij je mobiele telefoon weg doet. Jij presenteert uiteindelijk straks. Daar vind je wel dat de docent moet ingrijpen, Maar de docent mag niet ingrijpen als het gaat om je eigen planning.

A: Ja, mijn eigen planning.. ik bedoel ik vind niet dat een docent mag gaan bepalen wat mijn planning is.

Q: Bepaald een docent wel de deadline?

A: Ja, deadline vind ik prima dat zij het bepaald.

Q: maar hoe je daar komt ..

A: Hoe ik daar kom dat is niet aan haar om te gaan bepalen.

Q: Je vind het dus beperkend als een docent invloed gaat uitoefenen op je planning of je tempo. Dat wil je op eigen- kracht kunnen doen.

A: Ja, want dat kan ik prima zelf. Dat is niet iets waar ik hulp bij nodig heb.

Q: Ok! Nu zeg je iets anders en dat is: wat ik zelf al kan, laat mij dan in eigen-kracht- handelen.

A: Precies.

Interview 5.

13- 4- 16

Pedagogisch medewerker

Niveau:3

Geslacht: Vrouw

Leeftijd:17

Persoonlijk significant/ Persoonlijke ontdekking.

Q: Bij vraag 2 geef je een 5 voor de vrijheid bij het FTP en je zegt "ik heb mezelf ontdekt bij dit project". Hoe? Waardoor komt dit.

A: Ik ben meer de type die alles uitstel tot aan het einde. En bij dit project kregen we **theorie**, maar dat werd in de **praktijk** uitgevoerd, waardoor ik meer kennis op doe en leer ik mezelf kennen: en sindsdien na dit project ben ik weer aan de slag gegaan met mijn werk en snel alles inleveren, want ik heb weer dat **vrijheidsgevoel** gekregen van "eindelijk **een cursus om mezelf te leren ontdekken.**" Wat zijn mijn valkuilen en mijn sterke punten.

Theorie – Praktijk.

Q: En wat is daaruit gebleken? Wat is je sterke punt?

A: Mijn sterke punt is dat ik meer van praktijk leer. Maar ik moet ook leren van theorie, dat is mijn zwaktepunt. En daar ben ik ook mee aan de slag gegaan, want ja je moet beiden als je deze opleiding wil doen.

Q: Vond je het FTP vooral praktijk of vond je het vooral theorie.

A: Het was op beiden gebaseerd. Maar ja .. hoe kan ik het brengen. Theorie was helder, was duidelijk en daardoor kon je meer met praktijk, gewoon samen voegen, gewoon dat je er meer over kan vertellen en gewoon meer dat je aan iemand het kan doorgeven.

Q: Begrijp ik het goed dat je zegt dat bij het FTP theorie en praktijk op elkaar aansloot, is dat wat je bedoelt?

A: Ja

Q: Ok.

Q: We hadden toch wel een aantal lessen waar we 2 uur theorie hadden en discussie. En dat is best wel heftig qua theorie.

A: Ja! Maar je past het ook meteen toe in de praktijk, en daardoor leer je meer ervan ipv theorie en dan krijg je je werk mee naar huis; dat stimuleert ons niet.

Eigen kracht in handelen.

Q3 Heeft het FTP bijgedragen aan je eigen kracht in handelen?

A: Ja.

Q: Wat versta jij onder eigen kracht in handelen?

A: Even kijken .. Ik meer de type, die als ik iets had, een talent, dan zou ik het niet aan de mensen laten zien. Want ik vind dat als ik iets heb, dan is het van mezelf. Dus daartegen ben ik meer uitgebreid geweest en .. ja .. ik heb mijn eigen kracht daar in gevonden en .. het moet gewoon naar buiten. (red: Zij heeft voor het eerst in dit stuk live gezongen voor publiek)

Handelen in eigen – kracht / Jezelf ontdekken.

Q: In de vragenlijst geef je aan dat bij het FTP je de gelegenheid krijgt om jezelf te ontdekken en om te handelen in eigen kracht. Hoe krijg je precies de gelegenheid?

A: Gewoon, zodra, na theorie, dat wij onze eigen ding moeten gaan doen, leer je ook meer van jezelf, van elkaar: Ok dat moet ik sowieso niet gaan doen, maar dit moet ik gaan doen en daar moet ik op gaan letten. U geeft een paar tips aan en dan moet je gewoon uit jezelf .. van .. aha ja! .. wat u opbrengt uit de theorie, moet je ervoor gaan zorgen, na alle theorie dat je het goed in je brein meeneemt, dat je leert; ok deze stappen moet ik ondernemen en zo moet het gaan en dan en het einde dan staat' ie en heb je het zelf gedaan.

Vrijheid- regels.

Q4. Jij zegt bij de vraag rondom Ruimte voor Eigen Inbreng geef je een 5 , het maximale , voor vrijheid binnen het FTP omdat je nooit had verwacht dat je vanuit een soort van vanzelfsprekendheid iets kan organiseren, zonder regels.

A: Klopt. Bij andere lessen geven ze aan "ok dit zijn de regels waar je je aan moet houden, dit zijn de punten. En tijdens dit project kreeg ik de kans om mijn eigen regels te bedenken, en gewoon mijn eigen tijdslijn bij te houden, ook al is dit de einddatum en dan moet ik alles inleveren, toch kreeg ik de kans om alles vanuit mijzelf te bedenken.

Dat is dan weer meer eigen inbreng, en dat zorgt dat je uit jezelf ging werken: omdat je je eigen motivatie voelt.

Ruimte voor eigen inbreng en eigen kracht in handelen.

Q5: In de vragenlijst geef je aan dat de ruimte voor eigen inbreng o.a bijdraagt aan een rustgevend gevoel. Draagt dit gevoel van rust bij aan je eigen kracht in handelen?

A: Voor mij wel. In alle lessen ben ik gewoon rustig, maar als je mij leert kennen dan ben ik een druk mens. En als ik mening over iets heb dan zeg ik het gelijk tegen je. Maar in het drama lokaal ging het meer om "ok, het is je eigen tekst", maak er iets moois van en zorg ervoor dat je een boodschap kunt overdragen op een ander. Dus daarvoor ... na een paar tips niet te snel lezen, want daarvoor dacht ik "dit is mijn tekst ik moet het zo snel mogelijk lezen", maar daarna had ik zoiets van "ok, het gaat om de boodschap en ze moeten de boodschap echt duidelijk zien te begrijpen". Dus daarvoor voor het eindresultaat, moest ik even "rustig aan denken" , want ja .. anders kunnen zij mijn stem niet horen.

Q: Ok je geeft aan dat het dicht bij jezelf werken, het houden aan je eigen planning en je eigen regels, maar hier (vragenlijst) geef je ook aan dat je vond dat je door het feit dat je in andere rollen kon kruipen, dat dat jou een "uitrustend gevoel" gaf. Ik versta daaronder een rustgevend gevoel. Je geeft hier dus aan dat ook het niet-dichtbij jezelf maar juist het in andere rollen ...

A: Ja, daarmee bedoel ik doordat je ook in andere rollen kunt verplaatsen weet je ook.. krijg ook het gevoel van "ja, dit soort leven heeft iemand anders" en dat dat niet echt het leven is die jij zo willen. Dus daar moet jij ervoor zorgen dat de ander zich er ook prettig mee gaat voelen, dat je die persoon dus bijvoorbeeld niet gaat

belemmeren door die persoon uit te schelden voor wie die persoon is... en dat door jouw pesterij die persoon zich niet meer kan uitten.

Q: Dus door het via een ander perspectief te bekijken...

A: Ja.. ja. Dan kom je ook te weten hoe iemand zich voelt en wat voor leven die persoon heeft.

Q: Ja.. En dat levert iets op voor je eigen kracht in handelen, omdat ..?

A: Ja, want dat zorgt dat jij meer begrip voor die persoon gaat tonen. Dan snap jij wat die persoon mee te maken heeft, en dat jij dan zelf denkt "Ok, ik moet mijn leefstijl gaan veranderen, mijn gedrag, mijn handelingen, om een betere mens te worden, zodat hij ook .. ja .. zich een beter mens kan gaan voelen en ik ook mijzelf een beter mens kan gaan voelen.

Interview 6.

13-4-16

Uitstroomrichting: PW Kinderopvang.

Niveau: 3

Geslacht: vrouw

Leeftijd: 20

Eigenaarschap.

Q1: (Het maken van opdrachten op school). Veel studenten geven aan dat zij op school hun opdrachten maken, waaronder jij. Ik ben benieuwd waardoor dat bij jou komt?

A: Sinds ik klein ben heb ik problemen met mijn concentratie, dus ik doe mijn huiswerk liever niet op school. Ik kan me dan gewoon niet concentreren. Misschien ga ik even 5 minuten eten en kan ik me daarna concentreren. Maar dat is de grootste reden waarom ik het niet (opdrachten in de les maken) doe.

Q2: Is er iets wat er op school gedaan kan worden waardoor je je opdrachten op school maakt?

A: Het kan wel. Meestal zet ik muziek op, zodat ik mijn huiswerk kan maken.

Vrijheid.

Q3: Je geeft (video- log) aan dat je op school heel veel vrijheid hebt vergeleken met de middelbare school. Hier word je aan 'je lot' overgelaten, zeg je. Heb je hierin je eigen weg gevonden?

Ik heb wel mijn eigen weg gevonden. Ik heb volgens mij een beetje te veel vrijheid, te veel dingen genomen, de hele hand. Dat moet ik wel eerlijk zeggen, want toen ik op luchtvaart zat in Lelystad, dat was dan wel echt heel streng zeg maar. En dan kwam ik hier, en dan was het was "doe maar", "ach ja .. als je het niet af hebt, dan volgende week inleveren", "volgende week echt inleveren he! Echt he?!?", en dan kom je van luchtvaart af waar het echt strict is, daar moet je het echt allemaal ook echt doen, anders ben je weg. Daar mocht je ook maar 1 onvoldoende hebben. Ik was dan ook niet erg goed in rekenen, en daarom ben ik daar ook weg.

Eigen- kracht – in – handelen.

Q4: Dan ben ik heel erg benieuwd naar wat is de invloed van regels op je eigen- kracht- in – handelen?

A: Ik ben heel streng opgevoed, dus ik heb me altijd wel gehouden aan regels. En hier heb je niet zoveel regels, en ik heb dat wel echt nodig. Echt strakheid gewoon. Bij Vivian heb ik dat wel heel erg,

ze schreeuwt ook naar je gewoon, net zoals mijn ouders, en dat vind ik wel fijn eigenlijk. Dat iemand gewoon, echt op je let.

Q5: En helpt dat jou bij het ontwikkelen van jouw eigen- kracht- in- handelen?

A: Zeker. Ja. Het is toch een beetje... hoe noem je dat? Die schop in je rug die je nodig hebt af en toe.

Q6: Wat versta jij onder Eigen- Kracht- in- handelen?

Nou ja, je moet sowieso veel zelfvertrouwen hebben. Anders kom je er niet. Je moet in jezelf geloven en ik vind dat je voor jezelf een schema moet maken, die .. ja .. je moet je eigen discipline maken. Dus je moet ervoor zorgen dat je echt aan je eigen regels gaat houden, anders kom je er niet.

Q7: Hoe doe je dat? Wat dat is iets wat je zelf in handen hebt: in je eigen- kracht- in – handelen.

A: Hoe doe ik dat ...? Ja... Zelf bij houden denk ik? Wat ik weleens deed vroeger was met mijn moeder, dan ging ze alles ophangen op de koelkast, en ging ze met mij kijken wat heb je behaald allemaal. Waardoor je het zelf ging bijhouden.... Overzicht bijhouden, dat heb ik echt nodig.

Q8: Je noemde een ander die ook vaak voorkomt bij andere studenten en dat is zelfvertrouwen. Die snap ik dan niet helemaal, in de zin van hoe zorg je dan dat je je zelfvertrouwen ontwikkeld en heeft school daar dan een aandeel in? Kan school je daarbij helpen of is (naar school gaan) juist een belemmering daar voor?

A: Nee, ik vind dat docenten je wel kan helpen met je zelfvertrouwen. Dat als je iets heb gemaakt en het is goed, en je krijgt daar complimenten over dan komt je zelfverzekerdheid wel opgang.

Q9: En hoe kan je daar zelf aan werken; in de zin van eigen-kracht- in- handelen?

A: Dat is iets dat je zelf moet opbouwen. Ja.. ik kan niet zo goed bepalen hoe je dat opbouwt.

Q10: Waar ik naar benieuwd ben, omdat ik het vaak in jullie antwoorden heb gehoord: dan denk ik van "Ok, dus dan wordt je een dag wakker en dan heb je geen gevoel van zelfvertrouwen", betekent dat dat je dan die dag dan ook niks meer doet? Dat je dan niet naar school komt?

A: Dat betekent het wel ja. Tuurlijk heb je van die dagen waar je er geen zin in hebt. Vooral na die switch (luchtvaart naar PW) en dan ben je compleet gedemotiveerd. Ik had toen ik geen zelfvertrouwen en dan denk ik: "laat maar gaan." Maar op een gegeven moment zie je ook in dat je bepaalde doelen moet bereiken in het leven.

Q11: Van Wie?

A: Van MEZELF! Tuurlijk, en je moet je ouders ook trots maken.

Q12: En je ouders trots maken is weer een motivatie van buitenaf. Je had het zo net over "Mezelf!", en je hoor je het hebben over "moeten". Waarom moet het van jezelf; waarom heeft het waarden voor jezelf?

A: Nou van kinds af aan hoor je dat je een diploma moet halen, anders heb je later geen werk. Als je een bepaald niveau hebt, dan kom je ook nergens aan de bak. Dus het zit in je, zeg maar ..

Q 13: Is dit een discours?

A: Ja.

Q14: Geloof je die discours nog?

A: Aan de ene kant wel, en aan de ene kant niet. Wil je weten waarom? De neef van mn vriend die heeft nog nooit een cursus gevolgd voor luchtvaartdienstverlening en hij heeft nooit les gehad erin, en hij vliegt nu voor Transavia. Dan kijk ik naar wat ik allemaal heb geleerd enzo en dan denk ik: 'wat heb ik nou gedaan?!? Dan kan ik net zo goed stoppen met school en dan daar gaan solliciteren.' Maar aan de andere kant denk ik dat je gewoon een diploma moet halen, want dat staat wel netjes.

Q 15: Dus je handelt nu in eigen- kracht want dit is het beroep die je later wil gaan uitoefenen?

A: Dit? Nee! Nee. Ik moest een andere opleiding kiezen en ik wil mijn niveau 4 halen en dan ga ik solliciteren. Ik heb wel gewoon mijn map met wat ik allemaal heb behaald.

Q16: Dus het eigen- kracht- in- handelen zit niet in de opleiding maar dat je toewerkt naar je niveau 4 diploma, zodat je verder kunt gaan naar daar waar je naar toe wil.

Q17. Je koppelt je eigen-kracht-in-handelen aan sfeerdingen. Zelfvertrouwen, niet twijfelen aan jezelf (video- log) ..

A: Aan mijn gevoel.

Q: Aan dingen die snel kunnen wisselen. Stel dat je een dag wel twijfelt aan jezelf en je komt wel naar school. En dan bekijk ik het vooral vanuit je hebt een soort van structuur en dan moet je hoe dan ook in mee. Betekent dat dan dat je op zo'n dag helemaal niet meer handelt in- eigen- kracht, dat je gewoon op automatische pilot zit?

A: Goeie vraag. Je laat me echt nadenken nu. Uhhmm .. Ja ... het is eigenlijk wel waar. Daar zit zeker wat in .. op automatische piloot, voor mij dan. Dat ik soms niet lekker in mn vel zit .. en dan go with the flow .. volgende dag weer. Dat is wel echt waar ja.

Complete Vrijheid.

Q: 18 Er was een vraag 'Wat zou je doen als je complete vrijheid op school zou hebben om de dag in te delen?'. Daarbij gaf jij aan, en velen van jouw medestudenten met jou, dat je dan tijd zou willen hebben om even naar huis te gaan en terug te komen, of om even uit het school gebouw te kunnen gaan. Ik ben benieuwd naar waarom jij dat ook aangeeft. Waarom zou je uit het schoongebouw willen tussendoor?

A: Het heeft te maken met rust. Ik word echt moe als ik hier van 8.30 tot 17.15 op school zit. Ik ben van mezelf echt lui, dat geef ik eerlijk toe.

Q: Hoe bedoel jij? Wat bedoel je daar precies mee?

A: Ik hou van slapen.

Q: Wat heeft dat te maken met lui zijn? Dat is een discours op zich (van slapen houden = lui zijn)

A: Ja .. nou .. Niet zozeer lui hoor.

Q: Wat bedoel jij er precies mee?

A: Ik .. uhh... ja .. laat het maar. Ik denk dat dat stukje vrijheid wat fijner is, omdat .. ja .. sommige mensen kunnen wel de hele dag luisteren en leren, maar sommige mensen kunnen dat echt niet. Ik heb niet de concentratie om 24/7 te luisteren en leren, we hebben wel pauzes ...maar het zou fijn zijn als we tussendoor naar huis zouden kunnen gaan; het is gewoon goed voor de concentratie.

Vrijheid.

Q 19: Je geeft aan dat je op school vrij bent, maar er zijn wel grenzen. Wat bedoel je daar precies mee?

A: Er zijn regels waar je je aan met houden, gewoon normale regels. Zoals elkaar niet pesten, niet vechten op school, op tijd op school zijn, je schoolpasje laten zien. Bij u in de les (FTP) bijvoorbeeld eten en drinken..

Q: Nu beantwoord je de vraag door hem te bekijken vanuit het FTP. Hier mocht je in de klas eten en drinken. Dat klinkt dat best heftig voor mij. Is dat dan vrijheid voor je, dat je in de les mocht eten en drinken?

A: Meestal mag dat niet; eten en drinken in de les. Dan zeggen docenten “eten in je tas” of je “gaat maar in je pauze plassen.” Dat bedoel ik met vrijheid bij uw les.
Je bent vrij, maar er zijn wel altijd regels waar je je aan moet houden

Anderen hun eigen-kracht-in-handelen helpen ontwikkelen.

Q: 20 Hoe help jij, als aankomende PW-er, andere mensen bij het ontdekken van hun eigen-kracht-in-handelen?

A: Dat is een hele moeilijke vraag. Daar moet ik langer over nadenken. Ummm.. dat is echt een moeilijke vraag. Ja ik denk dat je diegene heel veel vertrouwen moet geven. En je moet gewoon voor die gene er zijn, en diegene steunen in wat hij wil bereiken. Geef diegene complimenten en laat zien dat ze het goed doen. En zo bouwen ze ook zelfvertrouwen.

Q 21: Welk cijfer zou je aan jezelf geven voor dit project als je kijkt naar je eigen- kracht- in- handelen?

A: Een 7,5. Ik was er niet altijd, en ik heb .. aan het eind heb ik me vooral ingezet, heel veel. Maar in het begin had ik wel zoiets van ‘drama, ik heb geen zin’, maar uiteindelijk zag ik dat het wel interessant was; het was wel leuk. En toen ben ik wel gekomen, vandaar een 7.5.

Q: Dat betekent dan dat je gedeeltelijk je cijfer omlaag door een regel van school een dat is dat je er altijd moet zijn. Maar heeft deze regel betekenis voor jou? Had je thuis niet iets beters te doen, dat beter was voor je eigen- kracht- in- handelen?

A: Ummm.. misschien 2 keer. 2 keren was er iets belangrijkers dat ik moest doen, maar voor de rest moest ik er gewoon zijn.

Interview 7.

Uitstroomrichting: PW/ SMD (Sociaal Maatschappelijk Werk)

Niveau:4

Geslacht: V

Leeftijd: 19

Eigen kracht in handelen.

Q1: Hebben elementen van buitenaf invloed op je eigen kracht in handelen?

A: Jazeker, prive zaken, emoties, je hebt ruzie met je vriend, het gaat thuis niet lekker; dit kan allemaal invloed hebben op je eigen kracht in handelen, waardoor je dingen gaat doen die je normaal niet zou doen. Dat je helemaal niet gefocussed bent, waardoor je je eigen kracht in handelen niet goed gaat ondernemen. Dat je gaat zitten, dat je niks gaat doen.

Q: Dingen doen die je normaal gesproken niet zou doen, is dat per definitie niet in je eigen kracht handelen?

A: Ja, eigen kracht is natuurlijk vanuit jezelf. Dus dingen die je in principe niet zou doen, is ook uit eigen kracht handelen, maar het is beïnvloed door bijvoorbeeld je omgeving, of door dingen vanuit buitenaf.. Alles wat je doet is eigenlijk vanuit eigen kracht, maar dingen van buitenaf kunnen het wel beïnvloeden.

Q: Stel dat je opeens vindt dat je moet gaan Bungee Jumpen, omdat je vindt dat je een risico moet gaan nemen. Is dat ook handelen in eigen kracht?

A: Dat vind ik lastig. Handelen in eigen kracht zie ik als een **beslissing** die jijzelf neemt. Iets wat jij wil doen. Uiteindelijk kies je er om te doen. Als je er niet volledig achtersta, dan zie ik dat niet als eigen kracht in handelen. Als het iets is wat jij **wil en je voert het uit**, dan zie ik het als eigen kracht in handelen. Afhankelijk van **wat je erbij voelt** en of **je er achter staat**.

Q: Dan komen we weer terug bij vrije wil en keuzes maken. Dus het is een bewuste keuze, een wilvolle keuze?

A: Ja.

Iemand anders helpen bij het ontwikkelen van het eigen kracht in handelen.

Q2: Hoe help jij als aankomende PW-er een client in het ontdekken van zijn eigen kracht in handelen?

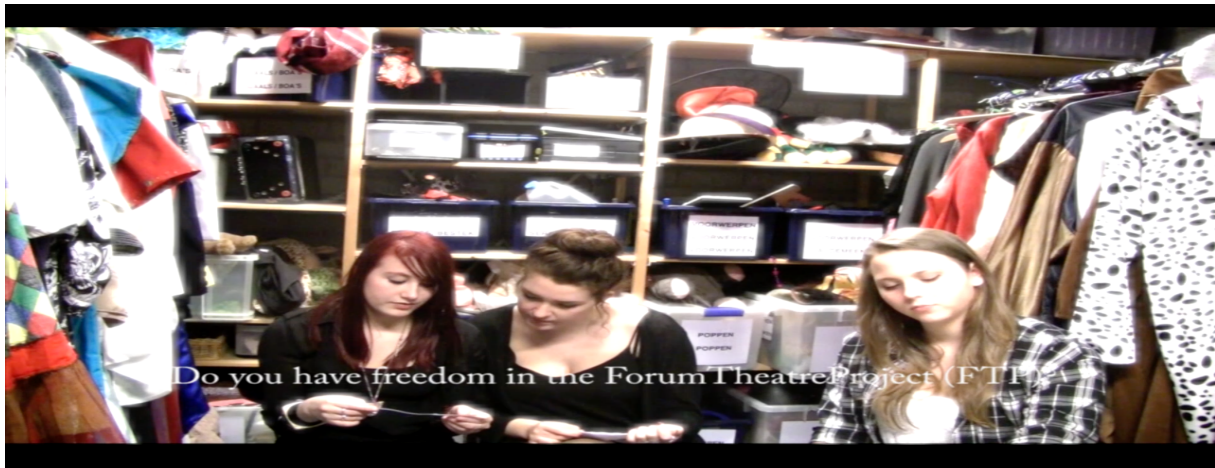
A: Ik denk dat het heel erg belangrijk is om te kijken wat **wil** iemand, en dan heb je ook vaak personen of klanten die dat niet weten, dat je dan echt **tijd** neemt om te kijken wat ze wel willen en niet willen. En als ze bepaalde dingen niet weten dan kom je met verschillende opties uit verschillende takken en genres bijvoorbeeld. Lijkt dit jou wat, lijkt dat jou wat? En op die manier zoek je een weg naar wat iemand bijvoorbeeld interessant vindt, en vanuit een bepaalde **interesse** kan je verder gaan naar een bepaald manier van handelen. Vind je iets leuk om te doen, wil je het gaan doen: dus vanuit het zoekende denk ik dat je het beste kan helpen bij het vinden van een eigen manier van handelen.

Vrijheid – FTP.

Q3: Heb het FTP als bevrijdend ervaren?

A: Nou ja, dan ga ik even heel cliché van je hebt altijd je presentie en je bent verplicht om naar school te komen, dus in dat opzicht zijn er verplichtingen om er naar toe te gaan om het vak af te sluiten. Dan heb je punt 2. Je hebt de docent die het geeft. De docent kan zeggen van ik doe het vanuit vrijheid, maar iedere persoon heeft dan weer een ander idee over vrijheid in zijn hoofd, buiten het feit dat school verplicht is en de vakken verplicht zijn, heb ik het wel ervaren als iet dat vrij is: het feit, heel stom, om maar even te noemen, dat jij de camera bij ons achterliet is wel het **vertrouwen** dat wij het terug komen brengen. Dan heb je niet alleen maar de vorm van vrijheid die je “als toneelstukje opzet”; he ik vertrouw jullie, maar het is ook dat ik het ervaar doordat je bepaalde dingen laat zien, die je echt niet zou doen als je ons niet zou vertrouwen. Dus vanuit kleine details die misschien niet zijn opgezet, krijg ik wel het gevoel van vrijheid, die dieper gaat. Weet je, bij veel docenten heb ik zoiets van ik ben een projectje voor jou, ik ben je werk, hierbij heb ik het gevoel van ik word gezien als een persoon en ondanks dat je misschien een drama stuk opzet, voel ik wel echt dat de interactie onderling geen toneelstuk is; je wordt echt gezien als persoon, en dat geeft ook een gevoel van vrijheid. Dingen die worden gesteld, zijn niet dom. Ja, .. zelfs de kleinste details die laten iets van vrijheid zien, en dat kan je niet opzetten. Dus ja, als docent wel.

7.7 FTP 2016 Video- Logs.

7.7.1 Video- Log questions (English).

At the end of each lesson of the FTP cycle 2016 students were given questions concerning the content of the course in combination with questions based on agency, freedom, ownership and structure. Students answered questions in groups of 2 or 3. Some questions were geared towards the theory which we dealt with in the course. The rest were questions concerning agency, ownership and freedom.

1. How have you experienced the Forum Theatre Project (FTP) up till now?
2. Do you have freedom in the FTP? Explain.
3. Where do you experience a sense of freedom within school and where don't you have a sense of freedom within school?
4. If you would have complete freedom within school (and you choose not to stay at home), how would your ideal day at school with complete freedom look like?
5. If you would have the freedom to design the courses you follow at school, how would you structure them?
6. What does agency as commitment to meaning mean to you?

7. Where would you locate your own agency as commitment to meaning?
8. When do you implement your agency to its fullest; what do you need to enable you to assert your agentic behavior?
9. How does a group, a class, or a teacher influence your agentic behavior?
12. What makes you take ownership of your learning process?
13. How do you take ownership of your learning process?

During sessions 3 to 6 (out of 7) students recorded video- logs.
The video- log can be seen by clicking on the following links;

Video- log week 3.

<https://www.youtube.com/watch?v=vl3m5RnHvx8>

Video- log week 4.

<https://www.youtube.com/watch?v=B5RJrfVg7r8>

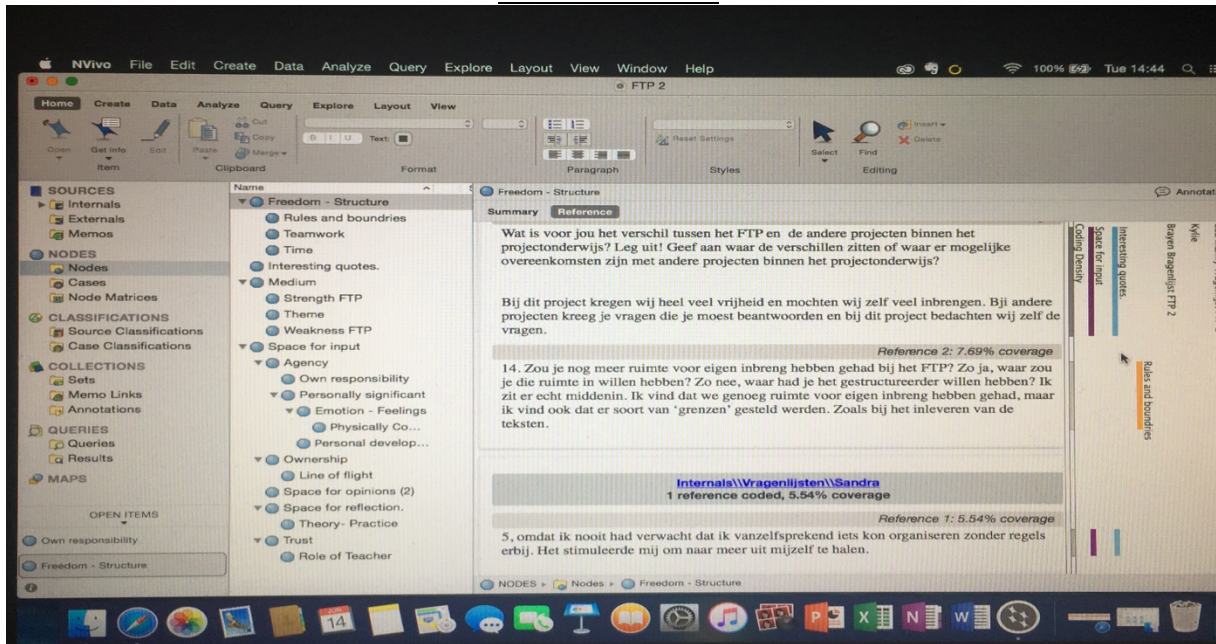
Video- log week 5.

<https://www.youtube.com/watch?v=A6IIDLA4lrg&feature=youtu.be>

Video Log week 6.

<https://youtu.be/-KvufOVyKVE>

7.8 FTP 2016 Nodes.

The complete list of nodes can be made available on request.

To illustrate the process of coding, I will show as an example the node “Freedom- Structure” from the 2016 cycle.

Freedom- Structure.

Internals\\Vragenlijsten\\Brayen Bragenlijst FTP 2 - § 1 reference coded [6.98% Coverage]

Reference 1 – 6.98% Coverage

Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?
Nee zo is het precies goed want dan blijft het geordend

Internals\\Vragenlijsten\\Kylie - § 1 reference coded [6.73% Coverage]

Reference 1 – 6.73% Coverage

15. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee meer eigen ruimte is zeker niet nodig bij dit project.

Internals\\Vragenlijsten\\Luz Maihly Vragenlijst FTP 2 - § 2 references coded [14.77% Coverage]

Reference 1 – 9.32% Coverage

Wat leverde deze ruimte of gebrek aan ruimte je op voor je leerproces? (denk aan wat de invloed hiervan bijvoorbeeld is voor het verwerken/begrijpen/verkennen van de thema's in de les)
Ik vond dat we de juiste ruimte ervoor hebben gekregen. De voorbereiden is ook goed gelukt en het uitvoeren ook, ondanks dat we sommige dingen soms even moesten aanpassen.

Reference 2 – 5.45% Coverage

16. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee, ik vond het goed zoals het gegaan is

Internals\\Vragenlijsten\\Ryanne Vragenlijst FTP2 - § 2 references coded [19.24% Coverage]

Reference 1 – 11.97% Coverage

Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Je had veel vrijheid en kon doen wat jij wilde inbrengen en bij andere vakken niet

Reference 2 – 7.28% Coverage

17. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Nee minder vrijheid

Internals\\Vragenlijsten\\Sagrada Vragenlijst FTP 2 - § 2 references coded [16.97% Coverage]

Reference 1 – 9.28% Coverage

Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Bij dit project kregen wij heel veel vrijheid en mochten wij zelf veel inbrengen. Bij andere projecten kreeg je vragen die je moest beantwoorden en bij dit project bedachten wij zelf de vragen.

Reference 2 – 7.69% Coverage

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben? Ik zit er echt middenin. Ik vind dat we genoeg ruimte voor eigen inbreng hebben gehad, maar ik vind ook dat er soort van 'grenzen' gesteld werd. Zoals bij het inleveren van de teksten.

Internals\\Vragenlijsten\\Sandra - § 1 reference coded [5.54% Coverage]

Reference 1 – 5.54% Coverage

5, omdat ik nooit had verwacht dat ik vanzelfsprekend iets kon organiseren zonder regels erbij. Het stimuleerde mij om naar meer uit mijzelf te halen.

Internals\\Vragenlijsten\\Shar Vragenlijst FTP 2 - § 2 references coded [17.41% Coverage]

Reference 1 – 10.51% Coverage

5. Hoe heb je deze ruimte of gebrek aan ruimte voor eigen inbreng ervaren? Leg uit!

In het begin hadden we allemaal gesprekken en discussies over dit onderwerp. Iedereen was vrij om zijn eigen mening te geven. Naast dat had iedereen genoeg vrijheid om alles te bespreken tijdens onze voorstelling. Het was super gezellig

Reference 2 – 6.89% Coverage

18. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ik vond het goed gaan zoals het is gegaan.

Internals\\Vragenlijsten\\Stephanie - § 2 references coded [12.19% Coverage]

Reference 1 – 3.27% Coverage

De andere projecten staan vast en hebben geen ruimte voor verandering. Het FTP daarentegen is er ruimte voor groei en eigen ontwikkeling.

Reference 2 – 8.91% Coverage

19. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je meer structuur willen hebben?

Het was goed zoals het was, daarentegen had ik graag meer consequenties gezien aan het niet leren of inleveren van opdrachten en teksten. Dit resulteerde naar mijn idee in een ongelijke verdeling van werk en input.

Internals\\Vragenlijsten\\Tamara Vragenlijst FTP 2 - § 4 references coded [33.59% Coverage]

Reference 1 – 12.28% Coverage

Wat is voor jou het verschil tussen het FTP en de andere projecten binnen het projectonderwijs? Leg uit! Geef aan waar de verschillen zitten of waar er mogelijke overeenkomsten zijn met andere projecten binnen het projectonderwijs?

Dit project is vooral gericht op het eigen handelen en de eigen kwaliteit. Het stuk mag je schrijven zoals jij dat wil. Bij andere projecten wordt er vaak aandacht besteedt aan verschillende regels waar je je aan moet houden. De theorie die je bij dit project krijgt is ook echt interessant en opent je ogen!

Reference 2 – 9.89% Coverage

Is de rol van docent bij het FTP anders dan bijvoorbeeld de rol van (de) docent(en) bij andere vakken? Zo ja, hoe was de rol van de docent bij het FTP project anders dan bij de andere vakken?

Hier kreeg je ontzettend veel vrijheid en vertrouwen. Dit is gewoon erg fijn omdat je je dan niet alleen student voelt, maar ook een persoon. Je krijgt niet het gevoel dat je wordt gezien als werk. Dit gevoel krijg ik wel soms bij andere docenten/vakken.

Reference 3 – 5.76% Coverage

Wat is volgens jou de kracht van het FTP?

De thema's zijn erg krachtig en goed over na gedacht buiten het project en dat je zelf iets mag inbrengen en hier ook wat mee wordt gedaan. Verder natuurlijk ook de vrijheid die wordt gegeven tijdens het project.

Reference 4 – 5.65% Coverage

20. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ik vond het eigenlijk helemaal goed. De ruimte die we kregen was precies goed.

Internals\\Vragenlijsten\\Tirza Vragenlijst FTP 2 - § 1 reference coded [5.60% Coverage]

Reference 1 – 5.60% Coverage

14. Zou je nog meer ruimte voor eigen inbreng hebben gehad bij het FTP? Zo ja, waar zou je die ruimte in willen hebben? Zo nee, waar had je het gestructureerder willen hebben?

Ik vond het precies goed.

7.9 Complexity Theory analysis of data.

Annotations made in the data analysis process after axial- coding, were used to place the data within the categories of 1. Contextually, 2. Interpersonally, 3. Intrapersonally and 4. Temporally.

